

Verksamhetsberättelse 2010

Innehållsförteckning Del I förskolor med kvalitetsredovisningar 2009-2010

- Förskoleenheten Eden..... 1
- Förskoleenheten Fridhem: 18
- Förskoleenheten Hantverkaren:.....50
- Förskoleenheten Kvarnbergen:.....73
- Förskolan Lejonkotten:.....98

Handläggare: Margarita Sanchez

Verksamhetsberättelse 2010 Eden

Sammanfattande analys

Det gångna året har varit ett händelserikt år, präglat av många händelser såsom utöka verksamheten, bemanna, inhandla inventarier och ha nya inskolningar nästan hela året. Under året har det dessutom varit pedagoger som slutat och gått på föräldraledigheter. Med andra ord har det varit ett spännande och händelserikt år med massor av nya utmaningar.

Chef och pedagoger är nöjda med det gångna årets måluppfyllelse. Vi har fått många bekräftelser på att vi är på rätt spår och märker att vi omtalas i positiva ordalag och vi är efterfrågade då vi har många förfrågningar om platser just hos oss.

Diskussionerna har varit många kring hur man är en närvarande pedagog, hur känner brukarna av vår värdegrund, hur får vi en gemensam barnsyn, hur ser ett bra bemötande ut, hur är man en delaktig medarbetare och inte bara en konsumerade passiv medarbetare. Alla dessa frågor har ständigt varit med på vår agenda och jag tänker att så kommer det att förbli för det är dessa frågeställningar som håller den pedagogiska diskussionen levande och i ständig utveckling.

I varje arbetslag har vi en förskollärare som också varit arbetslagsledare, de har träffat förskolerektorn en gång i månaden för att fokusera på pedagogiska utvecklingsarbetet.

Under 2010 har representanter för de olika arbetslagen träffats för att utveckla vidare våra inriktningar såsom engelska Reggios arbetssätt samt kost och hälsa.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s INRIKTNINGSMÅL I:

I. Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

I.7 Stockholm ska upplevas som en ren, vacker och trygg stad

NÄMNDMÅL:

Alla parker och grönområden är välskötta och attraktiva för invånare och besökare.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
----------------------	------------	-----------	-----------

Verksamhetsberättelse Enhet

XAdressX

Telefon XTelefonX

XEpostX

www.stockholm.se

KF:s INRIKTNINGSMÅL 2:
2. Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras
KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:
2.2 Stockholms förskolor och skolor ska ge alla ökad kunskap och utveckling i en trygg miljö

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökningen ◆ avseende trygg och säker miljö	73 %	85 %	öka	2010
Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökningen ◆ avseende utveckling och lärande	76 %	85 %	öka	2010
Resultatet av enheternas självvärdering avseende □ utveckling och lärande inom förskola			3,1	2010

NÄMNDMÅL:
Barn uttrycker sina tankar och åsikter och påverkar därigenom sin situation och förskolans verksamhet (barn och ungdom)
ÅTAGANDE:
Barnen påverkar sin situation och förskolans verksamhet

● Uppfylls helt

Barnen har utformat sin miljö med hjälp av pedagoger som lyssnat in barnens intressen exempel på detta är att en grupp barn inrett ett stort rum till sjukhus. Detta blev ett stort projekt som hela tiden förändrades under terminens gång, många begrepp kom upp och barnen var med och påverkade inredning material kläder och sjukhusets namn. Leken förändras hela tiden efter barnets intresse numera är sjukhuset ett flygplan. Ett år kan både vara kort och lång tid när vi ser tillbaks på året kan vi konstatera att de allra yngsta barnen gjort enorma framsteg såsom att alla nu är väldigt verbala och språkutvecklingen har fått en lavin artad utveckling. Detta kan man också avläsa på hela enhetens inre pedagogiska miljö.

Verksamhetsberättelse Enhet

 XAdressX
 Telefon XTelefonX
 XEpostX

NÄMNDMÅL:

Förskolan har god kommunikation med föräldrarna och är lyhörd för deras önskemål (barn och ungdom)

ÅTAGANDE:

Föräldrar har inflytande och stora möjligheter att påverka verksamhetens innehåll.

● Uppfylls helt

Vi har lagt ner ett stort arbete på inskolningarna då vi anser att det är där vi har alla möjligheter till att lägga grunden för ett bra samarbete. Viktigt att föräldrar får vetskap om vilka möjligheter de har till inflytande och delaktighet i verksamheten.

Vi har ett aktivt föräldraråd som nu tillsammans med oss höjer ribban och på agendan finns starka önskemål om aktuella föreläsningar. Det skall vara aktuella ämnen som också kan skapa en aktiv debatt som gör föräldrar mer medvetna om förskolans uppdrag och roll.

NÄMNDMÅL:

Förskolan är rolig, trygg och stimulerande och bidrar till jämställdhet, respekt och likabehandling (barn och ungdom)

ÅTAGANDE:

Förskolan Eden kännetecknas av ett det är roligt stimulerande och där man alltid möts med värme och respekt.

● Uppfylls helt

Då detta är en stor del av vår värdegrund och likabehandlingsplan är det ett ständigt och återkommande ämne på samtliga pedagogiska träffar och på interna utvärderingar. Föräldraenkäten visar också på att föräldrarna är nöjda och känner sig trygga på vår enhet.

NÄMNDMÅL:

Förskoletiden är en tid av lustfyllt lärande där språk och matematik är prioriterade områden (barn och ungdom)

ÅTAGANDE:

Förskolan Eden har en välstrukturerad, lustfylld och stimulerande miljö där prioriterade områden är språk och matematik.

● Uppfylls helt

Efter Veli Toumalas föreläsning har pedagogerna ökat den språkliga medvetenheten vilket inneburit att pedagoger hela tiden höjer barnens språkriktiga och ger de språkliga utmaningar. Böcker, flanomaterial rim och ramsor samt gemensamma sångsamlingar. I dessa sammanhang har pedagogerna även utmanat barnen med roliga matematiska lekar och

begrepp exempel kan vara hur lång är jag? hur många fotsteg mäter jag?
eller min kamrat?

NÄMNDMÅL:

Övergången till förskoleklass är väl förberedd (barn och ungdom)

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Fortsätter implementera Stockholms stads förskoleplan – en förskola i världsklass	2010-01-01	2012-12-31	
☒ Förskolan arbetar aktivt och medvetet i vardagliga situationer med att stödja och stimulera barns språk	2009-01-01	2010-12-31	
☒ Förskolan tydliggör var föräldrar kan hitta information samt hur och vad föräldrar kan påverka i förskolan	2009-01-01	2010-12-31	
☒ Stadsdelsnämndens förskolor undersöker under året möjligheten till certifiering med Grön Flagg	2009-01-01	2010-12-01	

ÅTAGANDE:

Edens förskola initierar till en bra samverkan med skolor i närområdet.

Uppfylls helt

Vår nyetablerade enhet börjar upparbeta samarbete med olika skolor i närområdet. Flera av de mottagande lärarna har varit på besök på enheten och de blivande förskoleklass barnen har bland annat varit och ätit lunch på deras blivande skola.

KF:s INRIKTNINGSMÅL 3:
3.Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva
KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:
3.1 Budgeten ska vara i balans
NÄMNDMÅL:
Nämndens verksamhet ska rymmas inom fastställd budget

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Varje chef lämnar månadsvis ekonomisk årsprognos till närmaste chef med förslag på åtgärder om prognosen visar på negativ avvikelse	2010-01-01	2010-12-31	

Analys av resultaträkning – Uppföljning av driftbudget

	Budget	Utfall	Avvikelse
Intäkter	9 630 000	9 577 000	-53 000
Lön	8 700 000	8 548 000	152 000
Övriga kostnader	1 056 000	944 000	112 000
S:a kostnader	9 756 000	9 492 000	264 000
Årets resultat	-126 000	85 000	211 000

Ett positivt bokslut då vi har placerat fler barn än beräknat. Från januari 2011 blir Hornsbergs förskolor för första gången en resultatenhet.

Synpunkter och klagomål

Vi har välfungerande kanaler för synpunkter och klagomål, det som är ett ständigt ämne är vår allmänna lekpark där föräldrar önskar mer en vad miljö och parkavdelningen kan tillhanda hålla. Föräldrar som bor i Eden huset har klagat på dålig lukt från soprummet, vi kontaktade en firma som har åtgärdat detta genom att högtrycksspola alla våra kärl. Som över hela staden har även vi fått mycket klagomål på snöröjningen. Det har varit och är oklarheter kring trappan som leder ner Pär Lagerkvists gata om vem som skall snöröja den.

Övrigt

Verksamhetsutveckling

Enheten har vuxit med fem avdelningar. På Eden omdisponerade vi i lokalerna så att vi i slutet på januari 2010 öppnade upp en småbarnsavdelning till med plats för femton barn, Förskolan Fröjden startade i augusti 2010 med fyra avdelningar tre småbarns avdelningar och en storbarnsavdelning. vi startade upp Fröjden med två

Verksamhetsberättelse Enhet

XAdressX
 Telefon XTelefonX
 XEpostX

veckors introduktion, planering och för att ordning ställa lokalerna. Under hösten skolade vi in cirka 45 barn, inskolningarna har fortlöpt riktigt bra och föräldrarna är väldigt positiva och nöjda.

Ett stort utvecklingsarbete är påbörjat med att få ihop hela enheten där målet är att utveckla den pedagogiska verksamheten i enlighet med våra styrdokument och inriktningar. Numera heter vi **Hornsbergs förskolor**.

Personal

Vi har bemannat och haft introduktion för den nyöppnade förskolan Fröjden.

Fyra pedagoger blev färdigutbildade barnskötare och en pedagog avslutade sin fördjupningskurs för barnskötare.

Vi lyssnade till Veli Tuomela föreläsning om språk alla upplevde hans föreläsning som riktigt bra.

Samtliga pedagoger har deltagit i kursen barnolycksfall samt hjärt- och lungräddning.

Många enskilda och gruppsamtal kring vår värdegrund, likabehandlingsplan, närvarande pedagog, och det viktiga mötet mellan pedagog barn och förälder.

Vi har sänkt korttidsfrånvaron genom samtal tillsammans med personalkonsulent. En del har även fått förstadsagstyg och får hjälp redan första sjukdagen.

Kvalitetsredovisning

Svaren på brukarundersökningen är vi mycket nöjda med då den kom kort tid efter att vi öppnat vår första förskola. Känns väldigt bra med att föräldrar i det stora hela är nöjda och då är det viktigt att komma ihåg att vi var relativt nyöppnade och hade tagit in väldigt många ettåringar på en tre månads period. Självklart skall man också reflektera över att många föräldrar som började på Eden inte hade Eden som sitt första hands val, men där det fanns platser just då var hos oss.

Ett område där många svarat "vet ej" var barns inflytande. Under höstens Apt har vi diskuterat hur vi på ett tydligare sätt kommunicerar vårt arbete och våra tankar kring barns inflytande med föräldrarna. Vi har diskuterat vikten av att få föräldrar förstå att brukarenkäten är relaterad till Läroplanens olika delar. Pedagogerna arbetar aktivt för att föräldrar skall förstå hur vi omsätter det i praktiken och hur de märker av det i verksamheten och i deras barns utveckling. En frågeställning som pedagoger har med sig är hur de synliggör den pedagogiska utvecklingen i verksamheten samtidigt som de kan hänvisa till att det överensstämmer med Läroplanen och våra andra styrdokument.

Kvalitetsredovisning

Övergripande bild av verksamheten

Förskoleenheten Eden består numera av två stora förskolor som ligger vid Hornsbergsstrand. Förskolan Eden öppnades i januari 2009 och Fröjden öppnade i augusti 2010. Eden är dimensionerad för cirka 80 barn och Fröjden för 65 barn.

Verksamheten har haft fokus på att rekrytera pedagoger samt skola in barn och få ihop samtliga arbetslag. Man kan säga utan att överdriva att väldigt mycket tid har gått åt till att se över hela förskolans miljö utifrån barnsäkerheten, det gäller både den inre och den yttre miljön. Förmodligen är detta en självklarhet när det gäller nybyggda förskolor. När pedagogerna och barnen är på plats då är det dags för att se över barnsäkerhet och eventuella förbättringar i lokalerna. Våra förskolor är otroligt fina och det är ett privilegium att få arbeta i så fina och fräscha lokaler. Föräldrar blir alltid lika imponerade när vi har olika föräldrar visningar. Mycket av min tid har gått åt till att samtala med pedagoger och arbetslagen, det handlar att få ihop verksamhet och pedagogik. Det har varit en spännande och krävande tid där jag varit mycket medveten om att detta är en lång process som måste få ta tid för att det ska bli en hög kvalitet.

Förutsättningar

Antal inskrivna barn ht 09 73 barn

Antal inskrivna barn vt 10 80 barn

Barnskötare ht 09 11 st

Barnskötare vt 10 11 st

Förskollärare vt 10 4 st

Förskollärare vt 10 6 st

Kock heltid sedan ht 09

Administratör 40% sedan ht 09

Lokalvårdare 75% sedan ht 09

Förskolerektor 1

Enhetens storlek tillåter endast en viss administrations hjälp. Administratören jobbar cirka 20 %, hennes främsta uppgift är att kontera fakturor, lägga in beställningar, hålla reda på vår kö samt skicka ut personliga inbjudan inför inskolning samt vara förskolerektors pedagogiska bollplank.

Utöver rektorsuppdraget har jag haft väldigt mycket fokus på lära känna samtal med samtlig personal dessutom har alla fått sedvanliga medarbetarsamtal och lönesamtal. När en förskola är nyöppnad är det väldigt viktigt att förskolerektor följer upp alla samtalen och ser om alla pedagoger uppfattat sitt uppdrag samt ser kopplingar till alla styrdokument.

Systematiskt kvalitetsarbete

Några pedagoger ingår i stadsdelen nätverk där de träffar pedagoger från andra enheter. Här ges tillfällen att diskutera alla möjliga pedagogiska dilemman och aktuella pedagogiska teman. Gruppen har även samlats på Edens förskola för att titta på våra lokaler samt tagit del av vår pedagogiska dokumentation. Varje torsdag från kl.16.00 har halva förskolan tid för reflektion och planering. Avdelningarna som jobbar med de yngre barnen sitter ihop och likaså de jobbar med de äldre barnen. Detta är ett ganska nytt forum för pedagogerna och det håller på att ta form, pedagogerna börjar bolla idéer och metoder med varandra. Förskolerektor träffar arbetslagsledaren från varje avdelning en gång i månaden, det är ett forum för mig som chef och pedagogerna att få information och en uppcheckning om vad som är på gång, samt kunna ge information som skall vidare till arbetslagen.

Vid planerings och utvärderingsdagarna är en stående punkt självvärderingskriterierna samt hur förskolan uppfyller våra åtaganden, lokalarbetsplan samt våra övriga styrdokument.

Åtgärder för utveckling från föregående kvalitetsredovisning

Vi har fortsatt att förankra värdegrunden, förhållningssätt och haft många diskussioner om det goda arbetsklimatet och vad det är man som pedagog bjuder genom sitt förhållningssätt och sätt att vara. Diskussionerna har handlat väldigt mycket om det proffsiga förhållningssättet "man iklär sig jobbuniformen och lämnar alla sina bekymmer utanför" inget barn förälder eller pedagog skall bemötas på ett oprofessionellt sätt bara för att någon råkar ha en dålig dag. Bemötandet står alltid i fokus och alla skall bemötas med respekt glädje och bli sedd.

Alla arbetslag har skrivit sina lokala arbetsplaner och just nu håller man på att revidera dessa. Hela tiden har arbetslagen fortsatt att diskutera uppdrag och kunskapssyn och framför allt i de arbetslag som fått någon ny medarbetare. Enheten är fortfarande väldigt ny och som jag tidigare sagt tar alla processer lång tid, det är viktigt att det är tillåtet att processtiden är lång för att alla skall äga förståelsen och innebörden i alla mål, åtaganden och diskussioner om kunskapssyn. Det är en värdefull tid så att alla verkligen är med på samma tåg och förstår hur allt hänger samman som en helhet där kvaliteten styrdokument och uppdrag är av största vikt.

Då vi ännu inte är en egen resultatenhet har vi inte vågat satsa stort på fortbildningsinsatser och handledning. Vi har ordnat en egen fortbildning för enhetens pedagoger, med en föreläsare från Reggio institutet.

Självskattningskriterierna är ett bra och intressant hjälpmedel, det hjälper arbetslagen till att hela tiden höja sin ribba och ha diskussioner som både är givande utvecklande och intressanta.

Föräldraenkäten och de individuella utvecklingssamtalen med föräldrar ger oss ytterligare bra redskap för att kvalitetshöja och säkra vår kvalitet.

Mål/Åtaganden

Normer och värden

Utvärdering av likabehandlingsplan/plan kränkande behandling

Nu har enheten sin likabehandlingsplan, arbetet har precis startat med att förankra den bland pedagogerna som sin tur skall förankra den bland barnen och i föräldragruppen.

Förankringsarbetet är en mycket viktig del så att vi alla på enheten skall kunna förbygga/minska uppkomsten av kränkningar och trakasserier. Verksamheten på enheten skall vila på demokratiska grunder och alla människor har rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion, annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder.

NÄMNDMÅL:

Förskolan är rolig, trygg och stimulerande och bidrar till jämställdhet, respekt och likabehandling

ÅTAGANDE:

Förskolan Eden kännetecknas av ett det är roligt stimulerande och där man alltid möts med värme och respekt.

Arbetsätt

Pedagogerna har tillsammans med barnen fokus på den pedagogiska miljön så att rikligt och stimulerande material finns tillgängligt och används utifrån barnens intresse mognad och önskemål.

Uppföljning

Apt, avdelningsmöten, föräldramöten, föräldraråd.

Utveckling

Stora rum där vi kan göra rum i rummen. Ändra på våra ateljéer så att det blir en för de yngre åldrarna och en för de äldre. Fortbildning i materiallära och pedagogisk dokumentation.

Resultat

Våra långa och många diskussioner kring bemötande har gett resultat. Man kan avläsa det i föräldraenkäten samt i samtal med föräldrar och andra besökare.

Föräldrar säger sig uppleva att de och deras barn alltid blir sedda och lyssnade på. På senaste föräldrarådet sas det att det är underbart att oavsett vilken pedagog som tar emot barnet på morgonen så känner man sig välkommen.

Inomhus miljön har vi fortsatt utveckla. Tack vare alla stora öppna ytor har vi möjlighet att kunna samutnyttja rummen till olika aktiviteter i tvärgrupper som kommer fler barn tillgodo. Tryggheten har även ökat ute med bland annat bättre lås på en del grindar. Vi har även involverat föräldrarådet som kommit med bra åsikter.

Bedömning och analys

Det sätt vi använder våra lokaler på har hjälpt oss att skapa en atmosfär där alla känner delaktighet och ansvar för alla barn och vi har på så sätt undvikit att man "boar in sig" i sin lilla grupp.

På detta sätt har alla fått en äkta känsla och känner ett ansvar för helheten och att barnen är allas barn. Vi har diskuterat vikten av alla har helhetskänsla och känner ansvar över att alla arbetslag skall fungera och göra ett bra jobb. Med den inställningen kan man komma långt och hela tiden utveckla kvalitet och den pedagogiska verksamheten.

Utveckling och Lärande

NÄMNDMÅL:

Förskoletiden är en tid av lustfyllt lärande där språk och matematik är prioriterade områden

ÅTAGANDE:

Förskolan Eden har en välstrukturerad, lustfylld och stimulerande miljö där prioriterade områden är språk och matematik.

Arbetsätt

Vi skapar lust och nyfikenhet kring matematik och språk. Pedagogerna har även involverat föräldrar i detta och gjort de uppmärksamma på att deras delaktighet är viktig. På stor barns avdelningen har de fått en uppgift "läxa" där de tillsammans med föräldrarna skall skapa första bokstaven i barnets namn. En matematikvägg med bilder och text finns tillgänglig där föräldrar kan följa matematik utvecklingen. Föräldrarna kan även hämta inspiration från matematikväggen så om de vill kan de jobba vidare hemma. Vi har även ett litet extra projekt med den engelska läraren kring engelskan eftersom vi har inslag av engelska som en av våra inriktningar.

Resursanvändning

Flera av pedagogerna har inriktning i språkutveckling och matematik i yngre åldrar vilket underlättar arbetet.

Uppföljning

Barnintervjuer, samlingar, arbetslagsmöten, utvecklingssamtal, personalmöten.

Resultat

Språk och matematik finns runt barnen på enheten i deras vardag. Pedagogerna skapar lust och nyfikenhet hos barnen kring matematik. De använder sig av matematiska begrepp i den dagliga verksamheten, i rutinsituationer och i leken. Barnen får jämföra, sortera, tittar på mönster, räknar tal, vikt, storlek, längd ser former etc. Även klockan har vissa barn börjat intressera sig för. När barnen börjar intressera sig för skriftspråk och bokstäver är det pedagogernas uppgift att fånga intresset och stimulera ett fortsatt lärande. Att läsa böcker, rim och ramsor och sjunga är också viktiga inslag i verksamheten.

Pedagogerna menar att förskolan skall ansvara för att arbetet i barngruppen genomförs så att barnen upplever att det är roligt och meningsfullt att lära sig nya saker och ställs inför nya utmaningar som stimulerar lusten att erövra nya färdigheter.

Bedömning och analys

Det pedagogiska arbetet fortgår och utvecklas. Pedagogerna ser kopplingen mellan våra åtaganden, styrdokumentet samt självvärderingskriterierna. Detta syns tydligt i samtliga vardagssituationer och vid alla pedagogiska träffar, möten och planeringar. Även här är det en fördel att allt detta får ta tid, inte förrän alla är med på samma tankebanor och förstår hur allt hänger ihop kan vi börja prata om att alla är med på samma bana och förstår vart utvecklingen är på väg för att i slutändan kunna ge alla barn en gynnsam utveckling.

Barns inflytande

NÄMNDMÅL:

Barn uttrycker sina tankar och åsikter och påverkar därigenom sin situation och förskolans verksamhet

ÅTAGANDE:

Barnen påverkar sin situation och förskolans verksamhet

Arbetsätt

Pedagogerna har alltid fokus på var barnen befinner sig och vilka intressen som finns i gruppen. Tillsammans med barnen formas en stimulerande, utmanande, och rolig verksamhet. Samlingarna ger alltid stora möjligheter för alla barn att komma till tals det är ett väldigt bra tillfälle för alla att få träna på att lyssna, få prata till

punkt, respektera andras åsikter samt få förståelse för vad demokrati innebär. Ett konkret exempel är när storbarnsgruppen tillsammans med kocken fastställde barnens önskemeny under en vecka. Inomhus miljön är något barnen ständigt påverkar och förändrar allt efter intressen. Barnen har blivit duktiga på att i våra stora lokaler göra rum i rummen.

Uppföljning

På arbetslagsmöten följer pedagogerna upp hur arbetet går? Vad har barnen lärt sig? Vad behöver förändras? Göras mindre och mer av?

Resultat

Barns inflytande är en viktig del av vår verksamhet och vi arbetar aktivitet med att barnen skall ha rika chanser till att påverka i vår gemensamma verksamhet. Pedagogerna observerar barnen i verksamheten för att lyfta fram vilka intressen de har och på så sätt låta barnen få inflytande i sin dag på förskolan.

Bedömning och analys

I och med att barnen blivit äldre och fått ett språk så har det blivit lättare för pedagogerna att ge barnen inflytande.

Barnen börjar nu kunna uttrycka sina och kompisars önskemål, vilket känns som att barnen börjar förstå att de har inflytande över sin vardag och sina val. De känner sig lyssnade på och respekterade för sina åsikter. Det kommer att ge en naturlig ingång till demokratiska processer som är en förutsättning för vår värdegrund.

Förskola och hem

NÄMNDMÅL:

Förskolan har god kommunikation med föräldrarna och är lyhörd för deras önskemål

ÅTAGANDE:

Föräldrar har inflytande och stora möjligheter att påverka verksamhetens innehåll.

Arbetsätt

Vi har föräldraråd bestående av representanter från varje hemvist som träffas ca två gånger per termin tillsammans med förskolerektor och representanter från personalen. Informationsbrev till hemmen skickas minst en gång i månaden. Vi har även föräldrapärmar där föräldrar kan gå tillbaks och läsa all information från ledning och pedagoger. Den dagliga kontakten och bemötande är våra främsta redskap. Vi har två föräldramöten per år samt utvecklingssamtal varje termin samt extra vid behov.

Varje barn och familj skall varje dag få ett personligt och varmt bemötande. Vi

försöker dagligen så långt det är möjligt tillmötesgå föräldrars fortlöpande synpunkter och önskemål.

Uppföljning

Föräldraråd, föräldramöten utvecklingssamtal samt apt och i den viktiga dagliga kontakten.

Resultat

Föräldraenkäten pekar på ett högt resultat, 88 procent, vad beträffar föräldrars nöjdhet med deras möjligheter att ställa frågor och framföra synpunkter på verksamheten.

Bedömning och analys

Då våra kanaler är många för föräldrainflytande ser vi en tydlig förändring hur föräldrar ökat sitt engagemang med att vilja vara med att påverka.

En av kanalerna som föräldrar ger direktrespons på är veckobreven, föräldraådet har också gett fina möjligheter och där vi även fått stor hjälp och stöd i bland annat säkerhetsfrågor som berör utemiljön.

Samverkan

NÄMNDMÅL:

Övergången till förskoleklass är väl förberedd

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Fortsätter implementera Stockholms stads förskoleplan – en förskola i världsklass	2010-01-01	2012-12-31
Förskolan arbetar aktivt och medvetet i vardagliga situationer med att stödja och stimulera barns språk	2009-01-01	2010-12-31
Förskolan tydliggör var föräldrar kan hitta information samt hur och vad föräldrar kan påverka i förskolan	2009-01-01	2010-12-31
Implementera "Kultur i ögonhöjd" – för, med och av barn och unga, en strategisk plan för barn och ungdomskultur i Stockholm 2009-2012	2010-01-01	2012-12-31
Stadsdelsnämndens förskolor undersöker under året möjligheten till certifiering med Grön Flagg	2009-01-01	2010-12-01

ÅTAGANDE:

Edens förskola initierar till en bra samverkan med skolor i närområdet.

Arbetsätt

Vi deltar i de aktiviteter som statsdelen erbjuder blivande förskoleklassbarn. Under tidig vår kommer vi börja fråga föräldrar vilka skolor de kommer att välja för sina barn.

Uppföljning

utvecklingssamtal med föräldrar och barn

Resultat

Vårterminen 2010 hade vi fler barn som skulle över till olika skolor på Kungsholmen. Vilket har gjort att vi varit delaktiga i Kungsholmens aktiviteter inför att barnen skall börja i förskoleklass.

Bedömning och analys

Det har varit lätt att komma in i Kungsholmens aktiviteter för barn som skall in i skolan. Aktiviteterna har varit roliga och spännande för de blivande förskoleklassbarnen. Det enda som inte var lika lätt det var att det tog väldigt långt tid för föräldrar att få veta om deras barn fått förstahandsvalet detta gjorde att vi fick många frågor från föräldrar.

Övrig uppföljning

Sammanfattande analys och bedömning av måluppfyllelsen och lärdomarna under läsåret

Förskolan har fortsatt att växa och i januari 2010 öppnade vi den femte avdelningen, även den avdelningen består av barn i 1 till 2 årsåldern. Lärdomarna har varit många framför allt inom området inskolningar.

Även lokalers användning och utformning har varit en utmaning för samtliga pedagoger. Det tar långt tid att riktigt bo in sig i en stor och modern förskola. Numera ser vi och förstår hur vi bäst använder våra lokaler och väldigt många rum har fått olika användningsområden för flera aktiviteter och för samtliga barn på förskolan. Pedagogerna har kommit till insikt att alla lokaler är till för samtliga barn och pedagoger och att man hela tiden ser nya möjligheter med lokalernas utformning.

Under det här året har vi haft några nyrekryteringar p.g.a föräldraledigheter. Vi har haft stort fokus på värdegrundsfrågor där bemötandet har varit i centrum. Vi har hela tiden pratat och diskuterat om vikten av att varje barn och förälder har rätt att bli sedd och respekterad. Vi har fått feedback från föräldrar där de tycker att samtliga på förskolan tar emot barnen på ett välkomnande sätt.

Varje torsdag planerar och reflekterar halva förskolan från kl. 16.00 till 18.00 detta gör att medvetenheten i förhållningssätt och att kunna presentera olika pedagogiska dilemman ökat betydligt. Pedagogerna är väldigt medvetna om värdet av torsdags träffarna och även för mig som chef är torsdagseftermiddagarna mycket värdefulla. Är det något som behövs lyftas så har jag möjlighet att göra det på torsdagar.

Varje arbetslagledare träffar mig en gång i månaden för att ge feedback på hur arbetet i varje arbetslag fortskrider samt hur barnen utvecklas, vi tar även upp de barn som har särskilt behov. Vi diskuterar även aktuella pedagogiska frågor. Målsättningen med dessa träffar är att jag som chef skall ha insikt i verksamheten samt att den pedagogiska verksamheten skall fortsätta utvecklas i linje med alla våra mål/ styrdokument. Vi har även personalmöten en gång i månaden där vi lyfter aktuella frågor samt pedagogiska frågeställningar. Numera ingår Edens pedagoger i samtliga pedagogiska nätverk på Kungsholmen.

Utvecklingsområden

Vi skall det kommande året fortsätta att jobba med våra utvecklingsområden som är både många och viktiga. Bland annat fortsätter arbetet med att förankra likabehandlingsplanen och värdegrunden. När man skapat viktiga dokument är det viktigt att alla "äger" dokumenten och att de blir en naturlig del i arbetet på enheten. Detta arbete sker främst på APT-träffar och våra fortbildningsdagar men också vid medarbetarsamtal.

Den reviderade läroplanen blir ett av våra satsningsområden likaså att fortsätta att utveckla vårt arbete med språk och matematik.

Vår verksamhet har kost och hälsa samt inslag av engelska som viktiga beståndsdelar och att fortsätta ha fokus på och utveckla detta är också ett utvecklingsområde det kommande året.

Åtgärder för utveckling

På alla våra pedagogiska träffar som vi har inom enheten kommer vi att fokusera på samtliga av våra utvecklingsområden. När vi i början på nyåret blir en resultatenhet hoppas vi kunna ha råd med mer fortbildningsinsatser. En stor del kommer att läggas på förankringsarbetet kring den reviderade läroplanen. Viktigt är också att fortsätta jobbet med att alla kan förstå och få ihop samtliga syrdokument och förstå hur allt hänger ihop för att sedan bli en helhet.

Kvalitetsredovisning upprättad av

Margarita Sanchez, förskolerektor

Verksamhetsberättelse 2010 Fridhem

Sammanfattande analys

Förskoleenheten Fridhem består av

Fem arbetsplatser; Förskolan Skorpan, Förskolan Kompis, Förskolan Smulor och Frön, Förskolan Hattstugan samt Öppna förskolan.

Förskolan Skorpan; (Arbetarg. 27 A och B) består av sju avdelningar. Fyra avdelningar för barn i åldern 1-3 år, två avdelningar som arbetar tillsammans som består av 40 barn mellan 3 och 5 år. Barnen är indelade i mindre grupper utifrån ålder under en stor del av dagen. Slutligen på Skorpan finns en finskspråkig avdelning för barn mellan 0 och 5 år, uttagningsområdet är hela Storstockholm.

Förskolan Kompis; (Alströmerg. 45 D) består av två avdelningar, Myran och Elefantén. De har tillsammans 38 barn mellan 0 och 5 år. De två avdelningarna arbetar i åldersgrupper utifrån barnens ålder och aktuella teman.

Förskolan Smulor och Frön; (Fridhemsg. 42 B) består av två avdelningar som tillsammans har 38 barn. Smulor har barn, i åldern 1-3 år och Frön är en syskonavdelning, 3-5 år.

Förskolan Hattstugan; (Smedsuddsvägen 6) är en avdelning med 10 barn, 1-3 år.

Till enheten hör **Öppna förskolan**, där barn och föräldrar som är hemma kommer och deltar bl.a. i sångstunder och skapande verksamhet. Där bedrivs även fortbildning för enhetens pedagoger.

Vi har fortsatt den påbörjade utvecklingsprocessen i att arbetat utifrån verksamhetens mål och uppdrag. Enhetens rektorer har arbetat på olika nivåer och i olika processer i organisationen. Mycket tid har lagts på att vara närvarande och tillgängliga för medarbetarna. Vi har upprättat en struktur bland annat vad det gäller veckomöten och nätverksarbete för att föra ut information och ha en utvecklande och givande dialog med medarbetare. Det är en fortgående process för att nå stabilitet och för att framöver kunna fokusera på den pedagogiska diskussionen med barnens bästa i fokus.

Vi hade under mars månad förskoleinspektion vilket har belyst de arbetsområden och svagheter vi sett. Vi är stärkta i vårt fortsatta arbete med att ha fokus på barnens bästa och förskolans läroplan. Under hösten har alla apt-möten har dialoger och arbete skett kring förskolans läroplan. Vi har också varje gång belyst värdegrundsarbetet och att det är ett arbete som vi har gjort tillsammans. Alla medarbetare har haft möjlighet att vara delaktiga och det är ett arbete som följs

upp och kommer att följas upp varje apt-möte och i den dagliga verksamheten. Det handlar även om att sätta gränser för vad som är professionalitet och vad som är god arbetsmoral. Under höstterminen saknade vi nio barn och vi hade då ett underskott att bemöta, vi gjorde det genom att dra ner på vikarier och andra inköp. Vi skulle precis klara oss med ett överskott på 13 000 kr. I ett senare läge blev enheten tvungen att bekosta ett utköp av en personal därav fick vi ett underskott på 179 000 kr.

Verksamhetsberättelse Enhet

XAdressX
Telefon XTelefonX
XEpostX

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s INRIKTNINGSMÅL 2:

2. Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

2.2 Stockholms förskolor och skolor ska ge alla ökad kunskap och utveckling i en trygg miljö

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökningen ♦ avseende trygg och säker miljö	71 %	85 %	öka	2010

Kommentar:

Reflektion angående resultat från enhetens föräldraenkät. Det är stor spridning i resultatet över enheten avseende trygg och säker miljö.

Förskolan Kompis och Förskolan Hattstugans föräldrar är mycket nöjda, när det gäller trygg och säker miljö som deras barn vistas i. På Förskolan Skorpan är många föräldrar nöjda med säkerheten men det är några avdelningar som har en avvikelse i sitt resultat. I maj har ledning och de arbetslag som har ett avvikande värde i sitt resultat diskuterat detta. Återkoppling har skett utifrån föräldraenkäten.

Enligt resultatet har Förskolan Smulor & Frön en lägre andel nöjda föräldrar. Klagomål angående säkerheten på gården och i lokalerna har åtgärdats i maj. Klagomål kring organisationsstruktur och ledning är under bearbetning och en positiv utveckling är att vänta.

Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökningen ■ avseende utveckling och lärande	67,3 %	85 %	öka	2010
---	--------	------	-----	------

Verksamhetsberättelse Enhet

XAddressX
Telefon XTelefonX
XEpostX

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
------------------	------------------	--------	-------------	--------

Kommentar:

Varierat resultat från föräldraenkäten angående andel nöjda föräldrar i förskoleundersökningen avseende utveckling och lärande. Enligt förskoleinspektionen är enhetens svagheter bland annat att läroplanen inte är förankrande och diskuterad bland enhetens pedagoger. Då det inte finns någon samsyn kring läroplanen och förhållningssätt. Under hösten 2010 kommer apt-möten utgå från läroplanen och diskussioner och tid för reflektion ges.

Förskolan Hattstugan och förskolan Kompis har de flest nöjda föräldrar. Förskolan Skorpan har många nöjda föräldrar men det varierar avdelningsvis. De avdelningar som har haft ett låg andel nöjda föräldrar har suttit ner med ledningen under juni månad och arbetet kring utveckling och lärande arbetet fortgår särskilt med de aktuella avdelningarna. Förskolan Smulor & Frön har en låg andel nöjda föräldrar, särskilt på småbarnsavdelningen. Där har åtgärder genomförts under sommaren med ny rekrytering av personal. Hela Förskolan skall arbeta mer tillsammans med åldersindelade grupper där barn möts i sammanhang som stimulerar deras utveckling särskilt i matematik och språk.

Resultatet av enheternas självvärdering avseende	3,2	3,1	2010
☐ utveckling och lärande inom förskola			

NÄMNDMÅL:

Barn uttrycker sina tankar och åsikter och påverkar därigenom sin situation och förskolans verksamhet (barn och ungdom)

ÅTAGANDE:

Barnen på Fridhems förskolor påverkar sin situation genom att uttrycka sina tankar och åsikter.

◆ Uppfylls delvis

Utifrån förskolans läroplan skall barn ha möjlighet till inflytande under sin dag på förskolan. Ett sätt att bemöta detta är att skapa rum för lärandet. Det vill säga att ge barnen utrymme för att göra sina egna beslut, utifrån var de själva befinner sig i sin utveckling. En reflektion är att vi under 2009 påbörjat detta arbete tillsammans med pedagoger och barn. Det är ett ständigt utvecklingsområde, att inom enheten tillsammans skapa spännande rum och situationer, med olika material och upplevelser, där nyfikenhet kan väcka lärande och utveckla lärandet. Det vill säga att ge barnen utrymme för att göra sina egna beslut, utifrån var de själva befinner sig i sin utveckling.

Enligt inspektionsrapporten är enheten på god väg att skapa rum för lärandet men det krävs en samsyn för hela enhetens ledning och pedagoger var vi

Verksamhetsberättelse Enhet

XAdressX
 Telefon XTelefonX
 XEpostX

strävar mot i den pedagogiska arbetet med barnen. Under hösten kommer arbetsplatsträffarnas tema var läroplanen och varje arbetsplatsträff har sitt innehåll utifrån läroplanen för förskolan Lpfö 98. Det vill säga vi börjar med normer och värden och implementerar även värdegrundsarbetet som hela enhetens pedagoger har arbetat med under läsåret 2009/2010. Systematiskt under höstterminens apt-möten har vi gått igenom förskolan läroplan, vi har arbetat särskilt mycket med matematik.

NÄMNDMÅL:

Förskolan har god kommunikation med föräldrarna och är lyhörd för deras önskemål (barn och ungdom)

ÅTAGANDE:

Fridhems förskolor har en inlyssnande och aktiv kommunikation med föräldrar.

● Uppfylls helt

Vi arbetar aktivt med att skapa forum och vara tillgängliga för dialog med föräldrar. Vi har förskoleråd, föräldramöten och inbjuder till samtal via telefon och e-mailkontakt. Vi skriver systematiskt informationsbrev. Pedagogerna träffar dagligen föräldrar och informerar om vad som hänt under dagen och särskilt om det hänt något speciellt.

NÄMNDMÅL:

Förskolan är rolig, trygg och stimulerande och bidrar till jämställdhet, respekt och likabehandling (barn och ungdom)

ÅTAGANDE:

Barnen på Fridhems förskolor utvecklas genom lek i en öppen och fördomsfri verksamhet.

● Uppfylls helt

Vi har ett aktivt arbete gällande värdegrundfrågor inom enheten där fokus ligger på uppdraget och barnen. Vi har dialog och diskussion kring hur vi tillsammans kan skapa en öppen och fördomsfri miljö där likabehandlingsplanen efterlevs. Ett åtagande som kommer att vara med oss in i 2011 är att vi skall ändra likabehandlingsplanen till planen för kränkade behandling och att vi under året kommer att skriva en plan för varje förskolan efter de förutsättningar som finns just där.

NÄMNDMÅL:

Förskoletiden är en tid av lustfyllt lärande där språk och matematik är prioriterade områden (barn och ungdom)

Verksamhetsberättelse Enhet

XAdressX
Telefon XTelefonX
XEpostX

ÅTAGANDE:**Barnen har en lustfylld, lärande miljö där språk och matematik prioriteras.**

◆ Uppfylls delvis

Under årets första kvartal har vi inom enheten fortsatt arbetet med språkutveckling. Bl.a. har vi deltagit i storföreläsning om barns språkutveckling och förskolans roll samt skickat språkrepresentanter till stadsdelens interna fortbildning. Vi har börjat aktivt att se över syftet och utveckla våra samlingar på avdelningarna för att förtydliga vikten av att språk och matematik prioriteras i vardagen.

En tanke som kommer utifrån inspektionsrapporten är att hela förskoleenheten med ledning och pedagoger tillsammans skall se över den pedagogiska miljön, som barnen och pedagogerna befinner sig i. På det viset skapa möjligheter till lärande och särskilt när det gäller de två prioriterade områdena matematik och språk. Ett annat samband som också ger möjlighet till möten mellan barn och barn och möten mellan barn och pedagog.

NÄMNDMÅL:**Övergången till förskoleklass är väl förberedd (barn och ungdom)**

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Fortsätter implementera Stockholms stads förskoleplan – en förskola i världsklass	2010-01-01	2012-12-31	
☒ Förskolan arbetar aktivt och medvetet i vardagliga situationer med att stödja och stimulera barns språk	2009-01-01	2010-12-31	
☒ Förskolan tydliggör var föräldrar kan hitta information samt hur och vad föräldrar kan påverka i förskolan	2009-01-01	2010-12-31	
☒ Stadsdelsnämndens förskolor undersöker under året möjligheten till certifiering med Grön Flagg	2009-01-01	2010-12-01	

ÅTAGANDE:

Fridhems förskolor ger barnen en förtroendefull övergång mellan förskola och skola.

● Uppfylls helt

Vi har utarbetat rutiner för hur barnen ska få en förtroendefull övergång mellan förskola och skola. Dessa bygger bl.a. på att få kontakt med nya och jämnåriga kamrater, erfarenhet och vana av nya rutiner samt nya miljöer med centrala verksamhetsinslag.

KF:s INRIKTNINGSMÅL 3:

3.Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

3.1 Budgeten ska vara i balans

NÄMNDMÅL:

Nämndens verksamhet ska rymmas inom fastställd budget

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Varje chef lämnar månadsvis ekonomisk årsprognos till närmaste chef med förslag på åtgärder om prognosen visar på negativ avvikelse	2010-01-01	2010-12-31	

Analys av resultaträkning – Uppföljning av driftbudget

Stor förändring har skett inom förskoleenheten Fridhem. Från och med den 1 juli har Förskolan Väderleken övergått till förskoleenheten Språkriket. Och en sammanslagning av bitr. förskolerektorstjänsten och administrativa tjänsten har skett. Det vill säga att bitr. förskolerektorstjänsten och adm. tjänstens arbetsuppgifter görs enbart av bitr. förskolerektorn. Utifrån detta var budgeten i balans vid julimånads utgång. Det fanns till och med ett litet överskott för investeringar av möbler och material till Förskolan Smulor & Frön, Förskolan Kompis samt till Förskolan Skorpan.

Vid T2 genomgång den 17/8 saknas det nio barn. Ett beräknat underskott på 356 000 kronor. Nya åtgärder måste göras. Arbetet kring detta pågår. Genom att arbeta om budgeten och omfördela kostnaderna och tydliggöra vattenskadans kostnader är nytt beräknat underskott 130 000 kronor. Fortsatt arbete kring budgeten pågår systematiskt och uppföljning sker med controller den 8/9-2010. Genom att all personal var medveten om situationen så sparade vi in på vikarier, då den avdelning där det saknas barn fick arbeta till viss del som vikarier. Vid årets slut hade vi 13 000 kr i överskott men så fick enheten bekosta ett personalutköp på 192 000 kr, därav fick vi ett underskott på 179 000 kr.

	Budget	Utfall	Avvikelse	
Intäkter	20 175 000	20 822 000	647 000	Ersättning för merkostnader p g a vattens
Lön	17 030 000	17 636 000	-606 000	
Övriga kostnader	3 145 000	3 365 000	-220 000	
S:a kostnader	<u>20 175 000</u>	<u>21 001 000</u>	<u>-826 000</u>	
Årets resultat		0	-179 000	-179 000
Fond vid årets början	-	723 000	-	
Fond vid årets slut	-	<u>544 000</u>	-	
Förändring fond		-179 000		

Kommentar: På grund av ett personal utköp så var jag tvungen att använda fonden. Personalutköpets kostnad var 192 000 kr.

Övrigt

Personal: Under året 2010 har vi haft möjlighet att vid ett flertal gånger haft föreläsare från Reggio Emilia institutet. Där fokus har varit att skapa förutsättningar för all personal att bli delaktiga i processerna kring barn lärande och att skapa rum för lärandet. Under höstterminens apt-möten har vi även börjat borra ner oss tillsammans i läroplanen och har haft gemensamma föreläsningar kring barn och matematik. Jag vill även tillägga att under våren fick all personal lyssna på språkforskaren Veli Toumela. Några fackliga representanter av personalen har även på börjat facklig utbildning samt fortsatt gått fackliga kurser. Den gemensamma satsningen som rör alla medarbetare inom förskoleenheten Fridhem är värdegrundsarbetet med konsulten Dick Lundberg där vi har samtalet och haft dialog kring professionalitet, arbetsklimat, sjukfrånvaro m.m. Att arbetat systematisk och framför allt synliggöra problem är ett sätt att bemöta sjukfrånvaron. 2010 års sjukfrånvaro är på enheten 6,94 %. Vi har fortfarande saker att arbeta med. det jag och personalavdelningen har gjort tillsammans med företagshälsovården är att följa upp sjukfrånvaron, med bland annat första dags intyg, tidigare insatser och även uppföljning m.m. Som tidigare nämnts har vi alla varit delaktiga i arbetet kring vår värdegrund. Dick som gestalt och de samtal vi fört inom enheten, finns som ett mantra det vill säga ett levande dokument. Det är viktigt att tillägga att det måste hela tiden upprepas och upprepas så det krävs att jag som chef finns ute på arbetsplatserna. Jag kommer även att skriva in ta eget ansvar i nästa års lönerrevision.

Verksamhetsberättelse Enhet

XAdressX
 Telefon XTelefonX
 XEpostX

Synpunkter och klagomål

Genom kontinuerliga förskoleråd har vi skapat forum där chefer och medarbetare får ta del av synpunkter och klagomål kring verksamheten. Vi är noga med att föra ut information skriftligt och även där öppet bjuda in till kontakt och dialog. Vi upplever att vi under 2009 lagt grund för en god samverkan med föräldrar och för ett öppet klimat där föräldrar/anhörigas synpunkter och klagomål tas till vara.

Vi har under första kvartalet 2010 har vi tagit emot några nya klagomål angående flytten av en avdelning i samband med en vattenskada på förskolan Skorpan. Klagomålen handlade om den tillfälliga placeringen av den drabbade avdelningen. Vi har även tagit emot klagomål angående brist på stöd och ledning kring ett arbetslag på en småbarnsavdelning.

Slutligen har vi utifrån den genomförda förskoleinspektionen tagit emot synpunkter på verksamheten, bl.a. att läroplanen inte diskuterats och förankrats inom enheten, för lågt antal personal med förskollärarytbildning eller motsvarande utbildning

Vi har även fått synpunkter på att enhetens kvalitetsarbete inte bedrivs systematiskt. Sammanfattningsvis har inga nya klagomål kommit in under andra delen av året. Och åtgärder angående de tidigare klagomålen är under bearbetning.

Övrigt

Övergripande för Fridhems förskoleenhet vid halvår gäller att vi fortsätter arbeta med det påbörjade Värdegrundsarbetet. Detta med fokus på kärnverksamheten och den professionella pedagogen. Vi strävar efter att ha uppdraget och förskolans Läroplan som en röd tråd genom våra verksamheter och kommer utifrån årets förskoleinspektion arbeta genomgripande med detta på alla nivåer.

Fridhems förskolor har fortsatt det påbörjade arbetet med nätverksgrupper. Vi har utbildat en pedagog till webb-redaktör för arbetet med webbsidor och övriga It-frågor. Tid kommer att avsättas för det praktiska arbetet med It-frågor. Arbetet med att förankra och skapa en gemensam mall för Portfolio fortgår under våren och kommer att prioriteras. Vårt brand- och krisgruppsarbete har förankrats på respektive förskola och avdelning samt att vi startat upp praktisk utbildning och handledning inom bl.a. psykomotorisk. Vissa av enhetens pedagoger deltar i stadsdelens övergripande fortbildning kring språk och modersmål. Vi kommer under vårterminen att avsluta vissa av dessa nätverk då vi arbetat fram policy, handlingsplaner och rutiner. Nätverksmetoden att använda enhetens samlade kompetens för verksamhetsutveckling kommer att fortgå och till hösten planerar vi att upprätta nya nätverk med bl.a. fortbildning kring adoptivbarn/frågor, genus- och likabehandling. Enhetens ledning söker att förtydliga strukturen och rutiner för att sätta en tydlig organisation med tydliga roller och inte minst förankra det pedagogiska året. Vår rutinpärm kommer under våren att vara färdig och förankrad inom Förskolorna.

Verksamhetsberättelse Enhet

XAdressX
Telefon XTelefonX
XEpostX

Vi har fortfarande en hel del inom enheten att arbeta med att sänka sjukfrånvarorn.
Vid årets slut låg sjukfrånvaron på 6.94%. Enheten kommer att fortsätta det
systematiska arbetet som har tidigare påbörjats med hjälp av personalavdelningen
och företagshälsovården.

Verksamhetsberättelse Enhet

XAdressX
Telefon XTelefonX
XEpostX

Kvalitetsredovisning

Övergripande bild av verksamheten

Förskoleenheten Fridhem består av sex arbetsplatser; Förskolan Skorpan, Förskolan Hattstugan, Förskolan Kompis, Förskolan Smulor & Frön, Förskolan Väderleken samt Öppna förskolan.

Förskolan Skorpan;(Arbetargatan 27 A&B) består av sex avdelningar. Fyra avdelningar för 1-3 åringar, en stor avdelning som består av 3-5 åringar. Barnen där är placerade i mindre grupper utifrån ålder under en stor del av dagen. Den sjätte avdelningen är en finskspråkig avdelning för barn i åldern 1- 5 år. Barnen delas upp i mindre åldersgrupper. Upptagningsområdet för den finskspråkiga avdelningen är hela Storstockholm. Sammanlagt är det 120 barnomsorgsplatser på förskolan Skorpan. Maten tillagas på förskolan av en kock som arbetar 100%.

Förskolan Hattstugan; (Smedsuddsvägen 6) består av en avdelning för barn i ålder 1-3 åringar som har verksamheten i stor utsträckning utomhus. 12 barn är inskrivna. Lunchen är catering från Fridas servering.

Förskolan Kompis; (Alströmergatan 45) består av två avdelningar som tillsammans har 38 barn. Båda avdelningar är syskonavdelningar det vill säga åldern på barnen är 1-5 år. Mat som serveras är catering från Sodexo.

Förskolan Smulor & Frön; (Fridhemsgatan 42 B) består av två avdelningar som har tillsammans 38 barn. Avdelningen Smulorna har barn, 1-3 år och avdelningen Fröna har barn i ålder 3-5 år. Maten tillagas av en kock som arbetar 75%.

Förskolan Väderleken; (Rålambsvägen 24) är en avdelning för 3-5 åringar som har verksamhet till största del förlagd utomhus. Förskolan har 18 platser. Maten som serveras är catering från Fridas servering.

Till enheten hör **Öppna Förskolan**, där barn och föräldrar som är hemma kommer och deltar bland annat i sångstunder, BVC-kurser, hjärt och -lugnräddningskurs och skapande verksamhet. Öppna förskolan kvalitetsredovisar inte.

Enhetens ledning består av en förskolerektor och en biträdande förskolerektor, båda arbetar 100 %. Under år 2009 har enheten fått ny förskolerektor samt två helt nya avdelningar har tillkommit, en ny förskola har öppnats, två verksamheter har bytt lokal och personalomsättningen varit hög på grund av nyanställning för de två nya avdelningarna samt den nya förskolan.

Hösten 2009 anställs en administratör på 50% för att stödja ledningen med det administrativa arbetet och uppbyggnaden kring ett systematiskt brand och kris arbete. Under våren 2010 arbetade administratören 100%.

Förutsättningar

Antal inskrivna barn HT-09 207

Antal inskrivna barn VT-10 215

Antal barn med annat modersmål ca 15 % Mumin

Antal anställda som arbetar med barn 50

Andel behöriga förskollärare 17 %

Systematiskt kvalitetsarbete

Verksamhetsplanen är övergripande för hela enheten och genomarbetas årligen. Enhetens personal har planerings- och utvärderingstid under planeringsdagar, arbetsplatsträffar samt egen planeringstid inlagd på schema 1,5 tim/vecka. Enheten har under 2009 upprättat en Lokal Samverkansgrupp som träffas regelbundet. Avdelningarna skriver utifrån verksamhetsplanen sina arbetsplaner med arbetssätt för målområdena i Lpfö 98, FN:s barnkonvention samt lokala styrdokument. Under år 2009 har två avdelningar ny öppnats samt en ny förskola har öppnats varför inte alla avdelningar har upprättat arbetsplaner under år 2009. Avdelningarnas arbetsplaner bryts ned och utvärderas. Detta görs genom gruppdiskussioner samt gemensamma uppföljningsstunder. Utvärderingarna skall ligga till grund för kvalitetsredovisningen. Innan kvalitetsredovisningen fastställts skall den genomarbetats av personalgruppen samt därefter godkänts på en arbetsplatsträff samt i Lokal Samverkansgrupp.

Förskolans verksamhetsplan och avdelningarnas arbetsplan redovisas på föräldramöten och finns därefter att tillgå på varje avdelnings informationsplats/anslagstavlor och delas ut efter önskemål. Under föräldramöten, förskoleråd och utvecklingssamtal förs övergripande diskussioner om verksamhetens utformning samt på vilket sätt förskolan ska bidra till barnets utveckling och lärande. Dessa möten ger nya syn- och infallsvinklar och bidrar mycket till enhetens fortlöpande kvalitetsarbete.

Under år 2009/2010 har föräldrar enkäten genomförts. Resultatet från enhetens förskolor var mycket varierande. Sammanfattningsvis visar enkäten att föräldrarna är nöjda med omsorgen om barnen men att många föräldrar upplever en stor saknad av en tydlig pedagogisk riktning och ett tydligt pedagogiskt arbetssätt. Enligt Inspektörsrapporten delar de föräldrarnas syn på enheten och vad enheten bör utveckla och prioritera. Det vill säga att läroplanen efterlevs på alla nivåer inom enheten och att den är ett medvetet styrdokument i alla sammanhang under barnens dag på förskolan. Vi har dock mycket att ta fasta på utifrån denna dialog och de samtalsforum som vi uppnått gällande föräldrakontakter.

Öppna Förskolan är för oss också ett forum där synpunkter framförs och förskoleverksamhet diskuteras. Föräldrar har möjlighet att lämna klagomål skriftligt. Under läsåret 09/10 har ett flertal klagomål framkommit rörande alltifrån

verksamhet till valet av lokal för förskolan Väderleken, klagomål angående flytta avdelningar på grund av vattenskada. Vi har lagt ner mycket tid för att möta upp föräldrar kring dessa klagomål och försökt ge svar på det vi kunnat påverka i stunden.

Som tidigare nämnts har vi under våren 2010 haft inspektörer från utbildningsförvaltningen. En svaghet som enheten har är att det inte finns en tydlig tråd och en systematik i kvalitetsarbetet. Ledningen har tagit till sig detta och kommer under läsåret 2010/2011 att bygga upp ett system kring detta systematiska kvalitetsarbete. Enhetens ledning kommer att få utbildning från Ramböll i resultatbaserad styrning, detta kommer från ett stadsdelsövergripande beslut. Under hösten 2010 är det två förskoleenheter som är piloter till detta stadsdelsövergripande projekt och arbete kring det systematiska kvalitetsarbetet.

Åtgärder för utveckling från föregående kvalitetsredovisning

Ledningen arbetat vidare på att anställa fler utbildade och mer erfaren personal. Det lägger grunden för hur vi ser på vårt arbete och på hur vi utför vårt uppdrag. Vi kommer fortsätta vårt förändringsarbete där vi hoppas att en flera åtgärder kan lägga grund för att finna fokus på barnen. Vi har skapat forum för handledning och ser vikten av att ha en levande dialog mellan pedagogerna.

Verksamhetens förutsättningar för ledning och utveckling var i föregående års kvalitetsredovisning ett utvecklingsområde och har varit högst påtaglig under vårterminen. Vi har påbörjat en lång utvecklingsprocess i att tydliggöra ledarskapet samt verksamhetens mål och uppdrag. Enhetens rektorer har under året arbetat heltid och på olika nivåer i organisationen. Mycket tid har lagts på att vara närvarande och tillgängliga för medarbetarna. Vi har upprättat en struktur och en tydlighet via bl.a. veckomöten och nätverksarbete för att föra ut information och söka ha en utvecklande och givande dialog. Detta är början på en längre process för att nå stabilitet och för att framöver kunna fokusera på den pedagogiska diskussionen med barnens bästa i fokus.

Vi arbetar för att använda planerings- och mötestid så att alla kan känna ansvar och delaktighet i den verksamhet vi bedriver. På så sätt blir det en del i att få alla engagerade och medskapande i att arbeta vidare med det systematiska kvalitetsarbetet.

Vi har under våren kontinuerligt haft förskoleråd på alla förskolor där vi arbetat med att färdigställa det påbörjade arbetet med vår utemiljö. På förskolan Skorpan har en utegrupp bildats där bl.a. planering och arbete med att skapa goda lekmiljöer där "rum i rummen" kan stimulera till lek och lärande. Arbete bedrivs ständigt på alla förskolor med att på fixarkvällar måla och förbättra förskolornas utemiljöer. Behovet är stor att rusta upp och utveckla förskolornas ute- samt innemiljöer. Som tidigare nämnts har föräldrar hjälpt till men det behövs mera krafttag att få ihop resurser angående miljöerna.

Under året som gått har vi aktivt arbetat med att fortsätta arbetet med utemiljön på förskolan Skorpan, där har personalen och ledning målat om bänkar, målat vägar på marken och ledningen har envist kämpat för att få ett vagntak för att kunna utveckla och utnyttja gården samt se möjligheter. Ett sätt för att få igång en föräldradiolog har varit att bjuda in föräldrar till fixarkvällar, där både nytta och nöje möts. Det vill säga att föräldrar får möjlighet att träffa varandra och måla, sy m.m. Och samtidigt umgås i sina barns förskolemiljö. Genom detta samarbete har flera av enhetens förskolor ommålats och föräldrarna har känt sig delaktiga: bland annat har en grupp föräldrar och pedagoger målat Muminavdelningens *Blåa hus*, fixat vilrum, lekhall m.m.

Arbetet kring den pedagogiska miljön skall fortsätta att utvecklas, det gäller både inne och utemiljöer och att ***finna rum i rummen, där möten och sammanhang kan uppstå bland barnen.***

Återställa och färdigställa miljöerna för de två avdelningar som blev drabbade av vattenskada (jan 2010) samt att återställa förskolan som en av avdelningarna huserat på under denna tid.

Att implementera värdegrundsarbetet in i förskolans läroplan, det vill säga att följa upp att förhållningssätten efterlevs och att värdegrundsarbetet är ett dokument som blir och förblir ett levande dokument.

Mål/Åtaganden

Normer och värden

Utvärdering av likabehandlingsplan/plan kränkande behandling

Under våren 2010 har Likabehandlingsplanen reviderats och har godkänts innan sommaren av den lokalsamverkansgruppen (LSG) inom enheten Fridhem. Under höstterminens arbetsplatsträffar och i samband med genomgången av förskolans första avsnitt Normer & Värden, får alla medarbetare inom enheten möjlighet att läsa igenom och reflektera tillsammans över likabehandlingsplanen. Pedagogerna tar sedan upp Likabehandlingsplanen på höstterminens föräldramöte och i samband med förskoleråden i november har förhoppningsvis processen kommit så långt att likabehandlingsplanen inte "bara" är ett pappersdokument utan efterlevs av alla som träder in på förskolorna inom förskoleenheten Fridhem. För att systematiskt följa upp detta arbete kring likabehandlingsplanen och att den efterlevs, kommer likabehandlingsplanen alltid finnas med på dagordningen på förskoleråden samt vid varje terminsstarts första apt-träff. revideringen av likabehandlingsplanen kommer att ske systematiskt under maj/juni varje år.

NÄMNDMÅL:

Förskolan är rolig, trygg och stimulerande och bidrar till jämställdhet, respekt och likabehandling

ATAGANDE:**Barnen på Fridhems förskolor utvecklas genom lek i en öppen och fördomsfri verksamhet.****Arbetsätt**

Genom att belysa och levandegöra enhetens värdegrundsarbete främjas förskolemiljön till att vara öppen för alla människors lika värde oavsett kön, etnicitet, kulturell, religiös eller social bakgrund. Vi kopplar enhetens värdegrund till barnens förskolemiljö, där kompisregler utarbetas och dialog kring likabehandling sker i vardagen.

För att skapa trygghet utgår verksamheten från fasta rutiner som vi utifrån det individuella barnets nyfikenhet och mognad förändrar. Vi bemöter alla barn med respekt och ger positiv feedback för att stärka barnens självkänsla.

Vi erbjuder en varierad verksamhet med stimulerande fri lek och planerade aktiviteter både ute och inne, i stora och små grupper. Vi arbetar med olika miljöer och material. Vi arbetar med sagor och berättelser där det finns olika huvudfigurer så att alla har någon att identifiera sig med.

För att barnen skall känna trivsel och glädje i förskolan arbetar vi ständigt med att förnya och skapa stimulerande miljöer för lek, utveckling och lärande. Det är utifrån barnens önskemål och pedagogernas observationer av barns lek och lärande som miljön förändras. Vi uppmuntrar och stimulerar till att barnen ska göra egna val för att utveckla sin självkänsla och sig själva som individer. Vi ska vara lyhörda för barnens tankar och önskemål och verksamheten ska vara fördomsfri och öppen för omvärlden.

Resursanvändning

Vi arbetar för att erbjuda en förskolemiljö som är ett komplement till hemmet där färdiga leksaker inte tar den största platsen. Vi utvecklar miljöer för barns nyfikenhet och lärande som inbjuder till kreativitet, lek och uppfinningsförmåga. Vi skapar tillsammans i förskolemiljö, parker, skog och natur.

Uppföljning

För att följa upp verksamheten ska pedagogerna avsätta tid för analys och reflektion både enskilt och i olika gruppkonstellationer inom enheten.

Vi använder barnintervjuer för att ta reda på hur det enskilda barnet trivs i förskolan och vad det tycker om sina aktiviteter. Vi följer även upp med olika typer av dokumentation, bl.a. portfolio, där barnets individuella dokumentation är en viktig del i förskolans uppföljning av verksamheten.

Föräldrarna erbjuds utvecklingssamtal varje termin samt erbjuds att delta i förskoleråd.

Vi genomför barnsäkerhetsronder både inne och ute en gång per år för att säkerställa den fysiska miljön.

Pedagoger och förskolans ledning följer upp verksamheten på APT en gång per månad och på planerings- och utvärderingsdagar fyra gånger per år.

Utveckling

Vi arbetar för att förbättra lekmiljöer, såväl inomhus som utomhus, för att inbjuda till nyfikenhet och lärande. Vi skapar nätverk för utveckling och för att dra fördel av varandras erfarenheter, kompetenser, verksamhet och material.

Resultat

Under läsåret 09/10 har ledningen systematiskt byggt upp en organisation kring förskoleråd, föräldrakontakt men framför allt varit ute i verksamheten runt om på alla förskolor.

Två gånger under läsåret har vi haft möjlighet att ta emot föreläsare Per Bernmyr från Reggio Emilia institutet. Ämnet som enheten har samlats runt har varit den pedagogiska miljön och vi har tillsammans påbörjat ett medvetet arbete kring den pedagogiska miljön. Och där igenom också startat en resa tillsammans att finna samsyn och skapa sammanhang för barnen genom att diskutera, reflektera tillsammans.

Barnen får möjlighet under sina dagar på förskolan att själva göra sin egna val t.ex. vid ute/-innelek, på/-avklädning, måltider, samling m.m. En del avdelningar har börjat skapa pedagogiska miljöer, där barnen får flera möjligheter till att göra sina egna val och där den pedagogiska miljön bidrar även till att stärka barnens självkänsla.

Värdegrundsarbetet tillkom efter målen och åtaganden var satta men har varit ett mycket bra instrument för att prata och diskutera förhållningssätt på våra förskolor. Dels utifrån barnens perspektiv men också utifrån ett arbetsgivare- och arbetsklimateperspektiv.

Bedömning och analys

För att börjar arbeta systematiskt och metodiskt med normer och värden utifrån barns perspektiv. Ansåg ledningen att det var viktigt att möta medarbetare där de befinner sig i sin yrkesbana. Enheten fick möjlighet att delat i ett värdegrundsprojekt med en extern konsult. Förvaltningsledningen ville aktivt delta i att ge stöd till enhetens nya ledning och stödja nerifrån och upp i organisationen.

När vi läser läroplanen om normer och värden, är en av våra huvuduppgifter bl.a. att tydliggöra grundläggande värden samt att bedriva vår verksamhet i demokratiska former för att lägga grunden till ett växande ansvar och intresse hos barnen. Förskolan ska fungera som ett komplement till hemmet genom att ge god omsorg och ge barn möjligheter till inspiration och väcka lust för det livslånga lärandet.

Från förra årets kvalitetsredovisning och ett av de prioriterade områdena var att ledningen ville skapa god kontakt med våra intressenter. Något som har framkommit bland annat genom föräldrar enkäten är att verksamheten och enhetens under läsåret 09/10, visar upp en samstämmig bild utav att föräldrar har fått mer information än tidigare år och ledningen upplever att föräldrar hör av sig

vid behov. Därav kan ledningen se att det är av stort värde att ledningen finns närvarande vid förskolorna varje vecka. Under året som gått har vi också fullföljt alla förskoleråd och vi upplever att föräldrar har känt att vi lyssnat på dem. Vi har under året fortsatt arbetat mycket med föräldrakontakt i olika former t.ex. föräldramöten, föräldraråd samt kontakt via mail och telefon. En stor del i processen kring att trygga föräldrar och barn, samt att få insyn i sitt barns lärande och utveckling, handlar just om bemötande, dialog och information.

Vårt hälsofrämjande arbete är något som vi bedriver systematiskt och där vi under året har följt upp tillsammans och i ett nära samarbete med företagshälsovården som fokuserar framför allt på att få ner korttidssjukfrånvaron bland personalen. Det vi kunnat se hittills att vi är på väg att vända korttidsfrånvaron men att det inte görs i en kovändning.

Personalen på enhetens förskolor upplever att allt större del av vårt arbete också handlar om att möta föräldrars behov av stöd. Den ökade efterfrågan av föräldrastöd handlar inte bara om frågor och funderingar kring sitt/sina barn utan även om föräldrars förmåga och otillräcklighet. Utifrån detta ser vi också ett ökat behov av att samarbeta med aktörer som socialtjänst, BVC, BUP samt frivilligorganisationer m.m. Det blir en balansgång då det inte alltid är självklart och behovet av stöd inte givet ligger i vår kompetens eller inom våra tidsramar för verksamheten. Enheten har ett aktivt friskvårdsarbete där en framtagen friskvårdsplan och aktiva friskvårdsombud lägger grunden för övriga medarbetare. Vår förhoppning och bedömning utifrån detta är att friskvård och god hälsa lägger grunden för en friskare arbetsplats och verksamhet.

God hälsa innebär mycket och såväl den fysiska som den psykiska arbetsmiljön stimuleras inte bara av friskvård utifrån perspektivet rörelse och motion utan även av näringsriktig kost. Vi arbetar med att köken och kockarna ska vara en central och viktig del av vår dagliga verksamhet där pedagoger och kökspersonal ska ha fortlöpande kontakt. Malin Söderström/ Elias. På veckomöten, husmöten samt föräldramöten deltar kökspersonal för att även hålla en aktiv dialog med föräldrar. Under våren har vi med små medel arbetat för att få den fysiska inne- samt utemiljön att inspirera till lek och lärande. Vi har haft god hjälp av föräldrar, vilket gynnat klimatet ur flera perspektiv. Föräldrarna får känna sig mer delaktiga i att vara med att skapa en god miljö för sina barn. Personal får en god dialog i att samarbeta med föräldrar kring praktiska göromål samt att barnen i slutänden tar del av såväl en förbättrad lekmiljö som ökad trygghet i föräldrar - personal dialog. Vi kommer fortsatt att inbjuda till en aktiv och deltagande föräldrakommunikation då vi redan upplever positiv respons utifrån hur vi under våren erbjudit information, samverkan och dialog.

Vi har utifrån ledningens värdegrund, samt verksamhetens åtagande, arbetat för att enheten Fridhem ska ha ett klimat där alla har och får samma förutsättningar för att kunna utvecklas till självständiga individer. Vi har saknat enhetliga rutiner och styrdokument för såväl verksamhet som gällande personal och administration. Vi har under våren sökt inventera och möta upp personal och föräldrars frågor och till stor del oro. Vi utvecklar rutiner, skapar nätverk, gemensam policy för såväl

arbetsmiljöfrågor som barnens individuella utvecklingsplaner samt portfolios. Vi arbetar på många nivåer och på olika plan. Arbetet med likabehandlingsplanen har fullföljts som planerat. Det är ett led i utvecklingen går åt rätt håll inom enheten.

Vår bedömning och fortsatta analys är att enheten är på god väg att finna en tydlig struktur i alla nivåer och aspekter. Och utifrån inspektionsrapporten är det påtagligt att ledningen bör prioritera samtalen kring läroplanen och tillsammans med pedagoger skapa en samsyn kring förhållningssätt utifrån förskolans läroplan. Ett systematiskt arbete som kommer äga rum under läsåret 2010/2011 gemensamt gå igenom förskolans läroplan och ge tid till reflektion till pedagogerna och det är ett sätt att finna vägen till en förskola i världsklass.

Utveckling och Lärande

NÄMNDMÅL:

Förskolan är rolig, trygg och stimulerande och bidrar till jämställdhet, respekt och likabehandling

ÅTAGANDE:

Barnen på Fridhems förskolor utvecklas genom lek i en öppen och fördomsfri verksamhet.

Arbetsätt

Genom att belysa och levandegöra enhetens värdegrundsarbete främjas förskolemiljön till att vara öppen för alla människors lika värde oavsett kön, etnicitet, kulturell, religiös eller social bakgrund. Vi kopplar enhetens värdegrund till barnens förskolemiljö, där kompisregler utarbetas och dialog kring likabehandling sker i vardagen.

För att skapa trygghet utgår verksamheten från fasta rutiner som vi utifrån det individuella barnets nyfikenhet och mognad förändrar. Vi bemöter alla barn med respekt och ger positiv feedback för att stärka barnens självkänsla.

Vi erbjuder en varierad verksamhet med stimulerande fri lek och planerade aktiviteter både ute och inne, i stora och små grupper. Vi arbetar med olika miljöer och material. Vi arbetar med sagor och berättelser där det finns olika huvudfigurer så att alla har någon att identifiera sig med.

För att barnen skall känna trivsel och glädje i förskolan arbetar vi ständigt med att förnya och skapa stimulerande miljöer för lek, utveckling och lärande. Det är utifrån barnens önskemål och pedagogernas observationer av barns lek och lärande som miljön förändras. Vi uppmuntrar och stimulerar till att barnen ska göra egna val för att utveckla sin självkänsla och sig själva som individer. Vi ska vara lyhörda för barnens tankar och önskemål och verksamheten ska vara fördomsfri och öppen för omvärlden.

Resursanvändning

Vi arbetar för att erbjuda en förskolemiljö som är ett komplement till hemmet där färdiga leksaker inte tar den största platsen. Vi utvecklar miljöer för barns

nyfikenhet och lärande som inbjuder till kreativitet, lek och uppfinningsförmåga. Vi skapar tillsammans i förskolemiljö, parker, skog och natur.

Uppföljning

För att följa upp verksamheten ska pedagogerna avsätta tid för analys och reflektion både enskilt och i olika gruppkonstellationer inom enheten.

Vi använder barnintervjuer för att ta reda på hur det enskilda barnet trivs i förskolan och vad det tycker om sina aktiviteter. Vi följer även upp med olika typer av dokumentation, bl.a. portfolio, där barnets individuella dokumentation är en viktig del i förskolans uppföljning av verksamheten.

Föräldrarna erbjuds utvecklingssamtal varje termin samt erbjuds att delta i förskoleråd.

Vi genomför barnsäkerhetsronder både inne och ute en gång per år för att säkerställa den fysiska miljön.

Pedagoger och förskolans ledning följer upp verksamheten på APT en gång per månad och på planerings- och utvärderingsdagar fyra gånger per år.

Utveckling

Vi arbetar för att förbättra lekmiljöer, såväl inomhus som utomhus, för att inbjuda till nyfikenhet och lärande. Vi skapar nätverk för utveckling och för att dra fördel av varandras erfarenheter, kompetenser, verksamhet och material.

Resultat

Under läsåret 09/10 har ledningen systematiskt byggt upp en organisation kring förskoleråd, föräldrakontakt men framför allt varit ute i verksamheten runt om på alla förskolor.

Två gånger under läsåret har vi haft möjlighet att ta emot föreläsare Per Bernmyr från Reggio Emilia institutet. Ämnet som enheten har samlats runt har varit den pedagogiska miljön och vi har tillsammans påbörjat ett medvetet arbete kring den pedagogiska miljön. Och där igenom också startat en resa tillsammans att finna samsyn och skapa sammanhang för barnen genom att diskutera, reflektera tillsammans.

Barnen får möjlighet under sina dagar på förskolan att själva göra sin egna val t.ex. vid ute/-innelek, på/-avklädning, måltider, samling m.m. En del avdelningar har börjat skapa pedagogiska miljöer, där barnen får flera möjligheter till att göra sina egna val och där den pedagogiska miljön bidrar även till att stärka barnens självkänsla.

Värdegrundsarbetet tillkom efter målen och åtaganden var satta men har varit ett mycket bra instrument för att prata och diskutera förhållningssätt på våra förskolor. Dels utifrån barnens perspektiv men också utifrån ett arbetsgivare och arbetsklimate perspektiv.

NÄMNDMÅL:

Förskoletiden är en tid av lustfyllt lärande där språk och matematik är prioriterade områden

ÅTAGANDE:

Fridhems förskolebarn är i en lustfylld, lärande miljö där språk och matematik prioriteras.

Arbetsätt

Vi tar tillvara alla tillfällen till samtal och är noga med att ha ett vårdat och varierat språk.

Vi delar barngruppen i mindre grupper så ofta som möjligt för att alla ska ha möjlighet att komma till tals.

Barn med annat språk i sin hemmiljö erbjuds modersmålsstöd utifrån de riktlinjer som gäller i staden.

Vi läser böcker, sjunger, rimmar och ramsar dagligen. Vi har samling, skapande, gymnastik, biblioteksbesök, flanosagor, dans samt en mångfald med aktiviteter där olika lärprocesser vävs in. Vi räknar dagligen och använder matematik i olika former vid exempelvis matsituationer, lekar, av- och påklädning m.m.

Vi ska fortsätta att utveckla miljön på förskolan så att den på ett lustfyllt sätt lockar barnen till att utforska både skriftspråket, matematik och logiskt tänkande.

Vi ska erbjuda olika typer av material som inbjuder till att skapa och utforska.

På förskolans finska avdelning, Mumindalen, är all personal tvåspråkig med finska som modersmål och finska talas i huvudsak i verksamheten.

Resursanvändning

Vi samarbetar över enheten genom att varva material och erbjuda språk- och matematikpåsar. Via samarbete utvecklar vi arbetet med våra verksamheter såväl pedagogiskt som kostnadsmässigt.

Uppföljning

Vi använder barnintervjuer för att ta reda på hur det enskilda barnet trivs i förskolan och vad det tycker om speciella aktiviteter. Vi låter barnen återberätta händelser och berättelser för att följa upp och stärka lärandet. Vi använder bilder och berättelser för att dokumentera skeenden och händelser som kan vara lärorika både för barn, föräldrar och pedagoger. Bilder och text kan kopplas till barnens portfolio och blir så ett tydligt sätt att följa utveckling och lärande.

Föräldrarna erbjuds utvecklingssamtal varje termin. För att följa upp verksamheten ska pedagogerna avsätta tid för reflektion och vidare analys som ska dokumenteras. Detta skapar underlag för slutsatser och lärdom kring hur vi har lyckats. Vi kan därefter följa upp och utvärdera vår verksamhet.

Pedagoger och förskolans ledning följer upp verksamheten på APT en gång per månad och på planerings- och utvärderingsdagar fyra gånger per år.

Utveckling

Vi kommer att införliva uppföljning kring portfolio i det pedagogiska året. Detta för att kunna följa en röd tråd i förskolans verksamhet, såväl för pedagoger som i barnens utveckling och lärande.

Resultat

Vi gör många bra saker för barnen på enhetens förskolor. Se rubriken under vårt arbetsätt men hur går vi vidare och förtydligar den röd tråd mellan mål och det vi vill att barnen skall få med sig från sin förskoletiden. Att det finns ett mål med varje aktivitet och en lyhördhet hos våra pedagoger för vem gör vi aktiviteter. Att ge tid till reflektion kan vara ett medel för att nå mål.

Om det finns en medveten pedagogisk handling, rum eller miljö så kan matematik och språk bara utvecklas utan några hinder. Det som ibland hindrar är att en pedagogisk medvetenhet saknas hos pedagogerna, för att se något större och efterleva förskolans läroplan. Det påpekas väldigt kraftfullt i inspektionsrapporten att enheten måste börja arbetat medvetet med den pedagogiska miljön för att den kan vara ett medel för att ge barn en möjlighet till att nå målet med att möta en lustfylld, spännande och utmanande miljö där språk och matematik prioriterats.

i matematik och språk. Förutom att genomföra alla aktivitet, så skall det finnas ett samband. Och det belyser även inspektörerna att vi gör många "bra" saker men hur vet vi att vi gör rätt saker utifrån vad barnen behöver.

Bedömning och analys

Enligt våra åtagande har barn i behov av särskilt stöd fått det stöd som de behöver utifrån de ramar och förutsättningar som ges. De insatser som gjorts är det bland annat har funnits personal för visa barn som har krävt det behovet. I andra fall har handledning varit ett sätt att ge stöd till barnet samt till pedagogerna. En analys är att behovet är i bland större en den resurs som finns och då för att tillmötes gå de barn som är i behov av särskilt stöd, får andra saker stå tillbaka, det vill säga t.ex utvecklingen av visst pedagogiskt material, inköp av möbler, köksmaskiner m.m. En reflektion är att det upplevs att barn i behov av särskilt stöd har ökat. Är det konsekvenser av att pedagogerna är mer medvetna om sin kompetens eller saknad av kompetens. Kan det vara så att pedagogernas arbetsuppgifter har ökat utifrån de krav som idag ställs utifrån verksamheten som skall bedrivas. Det vill säga har arbetsuppgifter ökat för en förskollärare med dokumentation, självvärderingar m.m.

Ledningen anser att arbetet med de flerspråkiga barnen görs. Det är nämnvärt att belysa att enheten har en finskspråkig avdelning som möter upp hela StorStockholms behov av att bemöta minoritet språket finska.

De barn som är över fyra år får även sina behov tillgodosedda bland annat genom Förskoleenheten Språkrikets medverkan för att tillsätta modernmåls lärare för

språken franska, spanska och engelska. Fortfarande finns möjligheten kvar att använda språkcentrum.

Föra att öka medvetenheten för alla anställd på förskoleenheterna inom Stadsdelförvaltningen fick alla anställda möjligheten till att höra föreläsaren Veli Tomula. Han föreläste om vikten att tala och vara aktiva med barn och alltid utmana barnen i deras språkutveckling. Utifrån dessa fakta kring vad som gör och gjorts så är det mer påtagligt att pedagoger inom enheten läser mer för barnen och barnen själva tar initiativ till att samtala med varandra. Att få igång samtal mellan barn och samtal mellan vuxna barn är ett led att stimulera barns språkutveckling. Det skall utvecklas än gång och medvetenheten hos pedagoger bör öka då insatser av olika slag bland annat att pedagogerna samtalar gemensamt om vad barn skall få i matematik, bygg och konstruktion, teknik m.m. Detta är ett utvecklingsområde för enheten och ett steg i rätt riktning är att enhetens pedagoger inklusive ledning går systematiskt igenom förskolans läroplan.

Barns inflytande

NÄMNDMÅL:

Barn uttrycker sina tankar och åsikter och påverkar därigenom sin situation och förskolans verksamhet

ÅTAGANDE:

Barnen på Fridhems förskolor påverkar sin situation genom att uttrycka sina tankar och åsikter.

Arbetsätt

Genom dagliga samtal med såväl föräldrar som barn skapar vi förutsättning att varje dag möta barnen där de är. Genom dialog i stora och små grupper, barnintervjuer och observationer av barnens lek, tar vi reda på barns åsikter och önskemål om verksamheten. När vi planerar verksamheten lyssnar vi in barnens åsikter och önskemål. Vi skapar medvetet situationer där barn har frihet att välja aktivitet, lek, utflyktsmål m.m.

Barnen uppmuntras att uttrycka egna åsikter i olika vardagssituationer.

Vi ser regelbundet över dagens rutiner så att onödiga avbrott i barnens verksamhet undviks.

Vi ger barnen återkoppling och förklaringar på deras frågor och funderingar genom att vara aktivt närvarande i och vid barnens lek.

Vi återkopplar händelser och aktiviteter med barnintervjuer och samtal.

Vi använder portfolio som ett sätt att följa barnens lärande och utveckling där barn och pedagoger tillsammans är aktiva deltagare/skapare.

Resursanvändning

Genom att pedagogerna har varierande kompetens så kompletterar de varandra i ett arbetslag. På så vis formar vi verksamheten så att den kommer barnen till godo.

Uppföljning

Via den dagliga dialogen och kontakten mellan föräldrar-pedagog, pedagog-pedagog, följer vi upp och informerar kring barnen och verksamheten. Personalen har avsatt tid för analys, dialog och reflektion såväl enskilt, arbetslagsvis, husvis som gemensamt över enheten. Pedagoger och förskolans ledning följer upp verksamheten på APT en gång per månad samt vid planerings- och utvärderingsdagar vid fyra tillfällen per år.

Vi använder barnintervjuer för att ta reda på hur det enskilda barnet trivs i förskolan och vad det tycker om sina aktiviteter. Vi kan i portfolio följa varje barns lärande och utveckling och på så vis följa upp kontinuerligt.

Vi arbetar med teman i nätverk, för att reflektera över och utveckla verksamheten, gällande barns inflytande.

Utvärdering kommer att ske via bl.a. självvärdering som ett led i kvalitetsarbetet.

Utveckling

Vi kommer att via APT, planeringsdagar och nätverksarbete skapa metoder för uppföljning gällande barns inflytande och möjlighet till påverkan samt förankra detta i det pedagogiska året.

Resultat

Barnen får möjlighet under sina dagar på förskolan att själva göra sin egna val t.ex. vid ute/-innelek, på/-avklädning, måltider, samling m.m. En del avdelningar har börjat skapa pedagogiska miljöer, där barnen får flera möjligheter till att göra sina egna val och där den pedagogiska miljön bidrar även till att stärka barnens självkänsla. Två gånger under läsåret har vi haft möjlighet att te emot föreläsare Per Bernmyr från Reggio Emilia institutet. Ämnet som enheten har samlats runt har varit den pedagogiska miljön och vi har tillsammans påbörjat ett medvetet arbete kring den pedagogiska miljön. Och där igenom också startat en resa tillsammans att finna samsyn och skapa sammanhang för barnen genom att diskutera, reflektera tillsammans. Vi har genom samtal i stora och små grupper, samlingar, och observationer av barnens lek, tagit reda på barnens önskemål om verksamheten. Vi har strävat efter att i så stor utsträckning som möjligt utgå ifrån barnens önskemål när vi planerar verksamheten. Vi har uppmuntrat barnen att uttrycka egna åsikter i olika vardagssituationer och värnat barnens möjlighet till fri konstruktiv lek både ute och inne. Pedagogerna har via planeringstid, APT, m.m. regelbundet sett över dagens rutiner så att onödiga avbrott i barnens lek har kunnat undvikas samt har strävat efter att ge barnen återkoppling och förklaringar på deras frågor och funderingar.

Ett tydligt resultat är en storbarnsavdelning som arbetar med barns inflytande genom att barnen bland annat får en övning att rita av sig själva och sedan finns

tavlan i den nivån så att barnen själva kan hämta sitt självporträtt och sätta sig ner med kompisen och diskutera. I den övningen ingår det flera bitar att barn har eget inflytande, kan skapa egna relationer, lär sig matematik i den mening var sitter näsan och var sitter ögonen etc. Även miljön som avdelningen är på gång att bygga upp belyser att pedagogerna tror på barnets förmåga att ta egna initiativ och att barn kan påverka sitt val. Barnen blir en del av det sammanhanget som de själva skapar.

På grund av vattenskadan som inträffade i slutet av januari 2010 har vissa barn som berörts av vattenskada inte haft lika stor möjlighet att påverka sina situationer, då lokaler och omvärlden styrt mycket.

Bedömning och analys

Enligt förskolans läroplan skall barn ha möjlighet till inflytande under sin dag på förskolan. Ett sätt att bemöta detta är att skapa rum för lärandet. Det vill säga att ge barnen utrymme för att göra sina egna beslut, utifrån var barnen själva befinner sig i sin utveckling. En reflektion är att vi har börjat detta arbete tillsammans med pedagoger och barn. Detta är ett kommande utvecklingsområde, att inom enheten tillsammans skapa spännande rum med olika material, där nyfikenheten kan väcka lärandet.

Enligt förskolans läroplan skall barn ha möjlighet till inflytande under sin dag på förskolan. Ett sätt att bemöta detta är att skapa rum för lärandet. Det vill säga att ge barnen utrymme för att göra sina egna beslut, utifrån var barnen själva befinner sig i sin utveckling. En reflektion är att vi har börjat detta arbete tillsammans med pedagoger och barn. Detta är ett kommande utvecklingsområde, att inom enheten tillsammans skapa spännande rum med olika material, där nyfikenheten kan väcka lärande.

Enligt inspektionsrapporten är enheten på väg att finna former kring att skapa pedagogiska rum men enheten har en del kvar att utveckla när det gäller att skapa samsyn kring vad är det barnen skall lära sig. Och vilken miljö ger barnen lust att lära och finna meningsfulla sammanhang. Men enligt resultatet är några av avdelningarna och förskolorna på god väg att bygga upp pedagogiska miljöer där bland annat barns inflytande finns med som en medveten tanke och vision.

Förskola och hem

NÄMNDMÅL:

Förskolan har god kommunikation med föräldrarna och är lyhörd för deras önskemål

ÅTAGANDE:

Fridhems förskolor har en inlyssnande och aktiv kommunikation med föräldrar.

Arbetsätt

Vi använder en "föräldraaktiv" inskolning för familjer vars barn ska börja på våra förskolor. Föräldrar är närvarande under 3-4 hela dagar innan de lämnar sina barn. Det ger föräldrarna god insyn i verksamheten. Om det är någon familj som behöver längre tid för inskolningen så ordnar vi det. Vi informerar om förskolans verksamhet och erbjuder ett möte före inskolningen samt följer därefter upp hur det gick.

Vi ska möta föräldrar med respekt och förståelse och ha tolerans för föräldrars synpunkter och åsikter.

Vi ska skapa en aktiv relation till föräldrarna, där samverkan och delaktighet är ledord.

Vi informerar kring vår verksamhet, våra mål och vårt uppdrag.

Vi erbjuder uppföljningssamtal en tid efter inskolningen och överlämningsamtal då barnet byter avdelning. Ett utvecklingssamtal erbjuds varje termin och överlämningsamtal sker inför skolstarten.

Pedagoger och föräldrar utbyter muntlig information om barnen dagligen vid lämning och hämtning. Skriftlig information lämnas i månadsbrev till varje förälder eller anslås på avdelningarnas anslagstavlor. Vi bjuder in till föräldramöten, drop-in- kaffe, föräldrarfixarkvällar/-dagar och olika föreställningar/ utställningar utifrån barnens arbeten. Vi bjuder in föräldrar i arbetet med portfolio vid utvecklingssamtal och då barnen önskar. På några avdelningar finns en förslagslåda för föräldrar.

Verksamhetens ledning har en inlyssnande och aktiv dialog med föräldrar via förskoleråd, föräldramöten, informationsbrev samt vardaglig kontakt.

Resursanvändning

För att uppnå en verksamhet för allas bästa, där alla intressenter är nöjda, arbetar vi med en stående inbjudan till alla föräldrar om dialog och samverkan.

Uppföljning

Föräldrarna erbjuds utvecklingssamtal en gång per termin, medverkan i förskoleråd samt en fortlöpande öppen dialog med pedagoger och ledning kring verksamheten. För att följa upp synpunkter på verksamheten ska pedagogerna

avsätta tid för analys och reflektion både enskilt och i olika gruppkonstellationer inom enheten.

Pedagoger och förskolans ledning följer upp verksamheten på APT en gång per månad och på planerings- och utvärderingsdagar fyra tillfällen per år.

För att ta reda på föräldrarnas åsikter och synpunkter genomför stadsdelen årligen en enkät, som följs upp och används i förskolans utvecklingsarbete.

Utveckling

Vi kommer att arbeta för ett smidigare informationsätt via e-post baserade månads-, och informationsbrev till föräldrar.

Resultat

Vi har under läsåret skapat ett forum för att möta föräldrarna, bland annat genom förskoleråd som är minst två gånger per termin och fler vid behov. Vi tycker att det är viktigt att möta föräldrarna där de befinner sig, både om det är glädjeämnen eller klagomål.

Ett annat sätt har varit att bygga upp en god kommunikation genom att ge föräldrar informations brev, e-mail kontakt, föräldrainsformationer tavlorna m.m. Pedagogerna träffar dagligen föräldrarna och ger information vad som har hänt under dagen och om det har varit något speciellt. Förskolorna inom enheten ger föräldrarna information även genom månadsbrev, föräldratavla, inbjudan till att delta en dag på förskolan samt bjuda in till utvecklingssamtal och föräldramöte en gång per termin.

Ett sett för att få igång en föräldradiolog har varit att bjuda in föräldrar till fixarkvällar, där både nytta och nöje möts. Det vill säga att föräldrar får möjlighet att träffa varandra och måla. sy m.m. Och samtidigt umgås i deras barns förskolemiljö

Utifrån föräldrar enkäten och inspektionsrapporten har tilliten till ledningen ökat och att föräldrarna upplever att enheten har börjat arbeta systematiskt med att utveckla pedagogiken och de pedagogiska miljöerna.

Vårt bemötande inom enheten oavsett vilken roll vi har inom organisationen är avgörande hur våra intressenter upplever och ser på oss och hur vi förhåller oss till vårt uppdrag.

Bedömning och analys

Enligt förskolans läroplan skall förskolan skapa en god kommunikation med föräldrarna. Vårt fortsatta arbete tillsammans med medarbetarna är att vara lyhörda inför våra föräldrar och barn. Att tillsammans skapa möjligheter till att mötas och framför allt att skapa förtroende hos våra föräldrar och barn. Att belysa vad vår verksamhet har för mål och mening, det vill säga att genom bilder, brev, samtal m.m, dokumentera barnets lärandeprocess här på förskolan.

Dokumentationen, där barnet kan se sin lärandeprocess, ser vi som en utmaning framöver.

Ledningen anser att enheten arbetar dagligen med frågor kring att kommunicera med våra intressenter på alla nivåer. Om vi vänder blicken bakåt och det som den nya ledningen då möttes av våren 2009 var argstinta intressenter och ett stort glapp mellan föräldrar och ledning. Enligt inspektionsrapporten och föräldrarenkäten har ledningens systematiska arbete gett resultat i den meningen; *att ledningens närvaro i förskolornas verksamhet, att ledningens aktiva förhållningssätt till föräldrarna samt att ledningens inlyssnande förhållningssätt och försök i att bemöta alla med respekt* gett ett förtroende och ett hopp hos föräldrarna som har sina barn inom förskoleenheten Fridhem.

Samverkan

NÄMNDMÅL:

Övergången till förskoleklass är väl förberedd

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Fortsätter implementera Stockholms stads förskoleplan – en förskola i världsklass	2010-01-01	2012-12-31
Förskolan arbetar aktivt och medvetet i vardagliga situationer med att stödja och stimulera barns språk	2009-01-01	2010-12-31
Förskolan tydliggör var föräldrar kan hitta information samt hur och vad föräldrar kan påverka i förskolan	2009-01-01	2010-12-31
Implementera "Kultur i ögonhöjd" – för, med och av barn och unga, en strategisk plan för barn och ungdomskultur i Stockholm 2009-2012	2010-01-01	2012-12-31
Stadsdelsnämndens förskolor undersöker under året möjligheten till certifiering med Grön Flagg	2009-01-01	2010-12-01

ÅTAGANDE:

Fridhems förskolor ger barnen en förtroendefull övergång mellan förskola och skola.

Arbetsätt

Vi kommer i god tid att informera föräldrar kring hur vi planerar övergången till förskoleklass. Vi kommer att börja i god tid med det skolförberedande arbetet. Enhetens alla femåringar träffas i olika grupper för att lära känna varandra och

skapa en trygghet inför övergången till 6-årsverksamheten. Inom stadsdelen ordnas en 6-årskör under vårterminen. Blivande 6-åringar erbjuds att tillsammans gå på teaterbesök.

Det finns ett samarbete mellan förskolorna och Fridhemsskolan, där pedagoger ifrån de olika verksamheterna, träffas för att tillsammans planera inför övergången och utvärdera det föregående året.

Vi erbjuder föräldrarna att tillsammans med sina barn ha ett avslutande samtal om tiden på förskolan och ett överlämningssamtal till 6-årsverksamheten.

Resursanvändning

Vi samverkar inom stadsdelen, för att på ett smidigt sätt, kunna tänka utifrån det individuella barnets behov vid övergången till förskoleklass.

Uppföljning

Vi följer upp med avslutande samtal med föräldrar och barn då vi utvärderar familjens tid på förskolan.

När barnet har börjat på 6-årsverksamheten bjuds personal från förskolan in till Fridhemsskolan för att följa upp hur barnets övergång till skolan har fungerat.

Vi kommer inom enheten att följa upp och utvärdera arbetsmetoden och processen kring övergången förskola-skola.

Utveckling

Vi kan utveckla arbetssätt och metod för samarbetet med grundskolan. Vi kan bjuda in till tvärgruppsdiskussion med både föräldrar, barn och grundskolepersonal för att utvärdera och utveckla.

Resultat

Blivande sexåringar har under vårterminen deltagit i såväl den traditionsenliga teaterföreställningen som sexårskören. Inför sexårskören träffas barnen på varandras förskolor för att öva sång och för att lägga grunden för en tryggare inskolning och skolövergång. Det har även genomförts ett samarbete internt, mellan två utav våra förskolor, där de blivande sexåringarna har träffats i olika parker för att bekanta sig med varandra. En av förskolan har systematiskt även arbetat extra med att stödja de blivande sexåringarnas matematik och språkutveckling.

Bedömning och analys

Enligt förskolans läroplan skall förskolan samverka med skolorna, när det gäller övergången till förskoleklass. Detta är ett utvecklingsområde inom enheten där vi bör skapa flera möjligheter till att blivande sexåringar får möjlighet att träffa andra

blivande sexåringar. Vi kan också arbeta för att ha mer regelbunden kontakt med skolorna runt omkring vår enhet. Vi upplevde under vårterminen ett behov av att utvärdera de överlämningssamtal som gjorts för att förbättra rutinen vid övergång mellan förskola-skola. Det interna arbetet mellan förskolor och avdelningar som påbörjats kan vi också arbeta vidare med att utveckla. Vi bedömer att ju mer vi samverkar med andra förskolor och berörda skolor desto mer smidig blir övergången för såväl barn, föräldrar som personal. Detta arbete har fortgått under läsåret 09/10 och med utgångspunkten från det som framgick utifrån inspektionsrapporten är enheten på god väg att arbeta fram en god struktur kring överlämnandet av blivande sexåringar. Om överlämningen för de blivande sexåringar blir än mer lätt arbetat, så är ledningens analys att det kan leda till att de blivande sexåringarna ännu mer känner sig väl bemöta och trygga den dag de börjar skolan. Att den rödtråden mellan barns förskoletid och vägen intill skolans världen blir enkel och där med finns det ett tydligt samband mellan olika enheter och samsyn på det livslånga lärandet.

Sammanfattande analys och bedömning av måluppfyllelsen och lärdomarna under läsåret

Ledningen bedömer att enheten är på god väg att efterleva förskolans uppdrag. Det påvisar även förskoleinspektionsrapporten. Där beskrivs enhetens uppbyggnadsfas och det framhålls att det tar tid att skapa en struktur i alla leden och även driva igenom ett förändringsarbete där utgångspunkten skall vara **barnens bästa** och att förskolans roll är att stimulera **barns utveckling och lärande** och att ramarna styrs av **förskolans läroplan**.

Det har varit många processer som har funnits på agendan bland annat **nyöppnade** av Förskolan Hattstugan, **flytt** för avdelningen Väderleken, igångsättande av att finna fokus på det **pedagogiska sammanhanget**, samt att flytta två avdelningar från en adress till nya adresser på grund av vattenskada. Och att där fånga upp föräldrars oro och frågor och framför allt uppmuntra och stödja personalen på olika sätt. Något som framkom tydligt i medarbetarenkäten var att det var lätt att få tag i ledningen och att alla kände sig respekterade på sina arbetsplatser.

Ledningen har lagt ner många timmars funderingar; Vad skall prioriterats först i en utvecklings och i ett förändringsarbete, Var skall vi börja? Var skall vi fortsätta? Vad fungera bra? Vad behöver utvecklas för att **barnen skall få den bästa förskoletiden**? Och parallellt ge pedagogerna möjlighet att utvecklas och ha en god arbetsmiljö, där möjligheter ses som utmaningar och att finna trevlig stunder, där alla medarbetare kan växa. Ett sätt att fortsätta denna resa var att på ett konkret sätt köpa in arbetskläder till pedagogerna.

En reflektion kring arbetet med värdegrund under läsåret 2009/2010 har varit; Att starta ett arbete kring värdegrundsfrågor är en process som är en möjlighet till att alla medarbetare på en arbetsplats kan vara delaktiga och skapa samsyn. Det

kan också skapa tydliga ramar för de medarbetare som inte vill/kan eller förmår att vara delaktiga i samtal kring hur vi skall bete oss mot varandra på en arbetsplats. Det vill säga visa respekt för varje individ som träder in på arbetsplatsen oavsett kön, ålder, etnicitet mm. Som chef har man hela tiden möjlighet att återkoppla till mål bilden som alla medarbetare varit med och skapat tillsammans, ” **När det är som bäst på förskolan/arbetsplatsen** ”. I dagliga möten, medarbetarsamtal, veckomöten, apt-möten och under lönesamtalen. På något sätt blir bilden mycket tydlig. Alla vet vad som gäller och om någon avviker som märks det tydligt och då kan ledningen gå in och stämna av eller sätter in någon resurs av något slag. Det som också varit intressant under resans gång är att de flesta medarbetare har börjat reflektera över sin arbetsmiljö. ledningen hoppas att detta leder till ett öppet klimat, en trevlig arbetsplats, där många vill jobba och att det är högt i tak. Värdegrundsarbetet har verkligen gett ledningen en metod till att följa upp medarbetares förhållningssätt och attityder. En annan reflektion som ledningen vill dela med sig är att varje individ gör sitt egna val varje dag, och att varje medarbetare och människa står också för sig själv. Varje medarbetare måste driva sig själv framåt och ta ansvar för sina egna handlingar, det kan ingen chef göra. ” Bara heja på”

Särskilda insatser som gjorts är bland annat genom intern och extern handledning enskilt och i grupp. Målet med handledningen har bland annat varit att finna fokus på uppdraget, skapa en kommunikation mellan medarbetare, förändring tar tid.

Att ledningen väljer att ha ett coachande förhållningssätt till medarbetare, tror ledningen leder till att medarbetare kan växa och att de känner att ledningen tror på individerna inom organisationen, trots att omvärldens krav och ledningens intentioner ökar.

Utvecklingsområden

* **Fortsätta arbetet med att förtydliga förskolans verksamhet och mål.** Enligt förskoleinspektionens sammanlagda bild av enheten var inte målen för verksamheten klara och tydligt implementerade hos alla medarbetare.

* **Att fortsätta arbeta vidare med värdegrundsarbetet och följa upp våra förhållningssätt gentemot varandra och våra intressenter.** Det är en ständig levande process att arbetat med våra förhållningssätt gentemot varandra och för våra intressenter.

***Att fortsätta uppbyggnaden av den pedagogiska arenan, där alla medarbetare, barn och föräldrar är delaktiga.** Synliggöra vikten att arbetet med barnen bland annat genom föräldrafika, förskoleråd, dokumentation m.m.

* **Att fortsätta uppbyggnaden av pedagogiska verksamheten och skapa en systematik inom alla nivåer inom enheten.** Det vill säga fortsätta att förtydliga den röda tråden i organisationen. Enligt förskoleinspektörerna är enheten på god väg, men det är viktigt att göra den röda tråden, rikt röd, det vill säga skapa en tydlig struktur.

* Fortsätta arbetet kring att uppdatera hemsidorna, så att det finns aktuell information att hämta.

Att hemsidorna är aktuella är mycket viktigt för våra kommande intressenter och för att vi inom enheten också få visa vad vi står för och att det även där byggs upp en systematik.

* Fortsätta att utveckla arbetet kring dokumentation och portfolio.

Föra diskussionen inom enheten. Skapa ett internt nätverk kring frågeställningarna för Vem? Hur? skall vi dokumentera.

Åtgärder för utveckling

Fortsätta arbetet med att implementera läroplanen och likabehandlings planen. Det vill säga att ledningen med en tydlig systematik och med hjälp av olika instrument/medel till exempel föreläsningar, grupparbete, musik, handledning m.m stödja medarbetare i detta utvecklingsarbete. Samt att finna en struktur för att skapa tid för reflektion. Målet är att dessa insatser ge förutsättningar till att alla medarbetare skall kunna efterleva läroplanen och att en gemensam samsyn skall skapas. Därefter är förhoppningen att arbetet skall avspeglas i verksamhet och i kontakten med barnen och föräldrarna.

Fortsätta arbeta för att anställa fler förskollärare med erfarenhet. Det lägger grunden för hur vi ser på vårt arbete och på hur vi utför vårt uppdrag. Vi kommer fortsätta vårt förändringsarbete där vi hoppas att ett flertal av åtgärder kan lägga grund för att ett djupare fokus kring verksamheten för barnen.

Kvalitetsredovisning upprättad av

Förskolerektor Åsa Franzén

Verksamhetsberättelse 2010 Hantverkaren

Sammanfattande analys

Det gångna året har präglats av stabilitet i personalgruppen, vilket i sin tur skapat arbetsro och möjlighet till utveckling av det pedagogiska arbetet. Vi har uppfyllt våra åtaganden samt arbetat med målen i läroplanen. Barns inflytande och värdegrundsfrågor har varit en röd tråd i både personalgrupp och barngrupp. Under höstterminen har alla grupper i enheten arbetat med temat "språk och kommunikation". Detta har skett på olika nivåer och med olika underteman utifrån det enskilda barnet och barngruppens behov. Pedagogerna har följt upp temaarbetet varje månad och i januari gjorde alla en självvärdering av sitt arbete utifrån läroplanens målområden.

Vi införde "pedagogiska samordnare" i enheten. Det är fem förskollärare från våra tre förskolor som en gång i månaden träffar ledningen för att diskutera utvecklingsfrågor. Vi samtalar om hur det går med arbetslagens olika temaarbeten och projekt, den pedagogiska dokumentationen och arbetslagens reflektioner och uppföljningar av det pedagogiska arbetet. Dessa pedagoger deltog under hösten också i uppstarten av arbetet med resultatbaserad styrning, vilket vi blev tillfrågande om att delta i som en av två pilotgrupper.

Vi har samtidigt fortsatt med våra reflektionsgrupper som är till för samtliga pedagoger en gång per månad. Dessa är mycket uppskattade av alla, att få tid att tillsammans med kollegor reflektera över sitt arbete.

Under det gångna året har vi också blivit bättre på att göra systematiska uppföljningar av den pedagogiska verksamheten. Detta gör att jag som ledare har mer kunskap om hur de olika grupperna arbetar med läroplanens mål och våra åtaganden.

Föräldrars syn på verksamheten skiljer sig en del från förskola till förskola. Enkäten som gjordes på våren 2010 visar att alla tre förskolornas föräldrar tycker att vi är bra på arbetet med normer och värden i våra barngrupper. Jämfört med tidigare år är föräldrarna också nöjdare med frågorna runt "utveckling och lärande" samt föräldrars inflytande och delaktighet. Men här kan vi bli ännu bättre.

Min bedömning av året är att vi har en god kvalitet på våra förskolor genom engagerade och tillåtande pedagoger. Genom vårt temainriktade arbetssätt blir barnens lärande mångsidigt och sammanhängande. Barnen erövrar kunskap genom lek, socialt samspel, utforskande och skapande men också genom att iakttä, samtala och reflektera.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s INRIKTNINGSMÅL 2:

2. Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

2.2 Stockholms förskolor och skolor ska ge alla ökad kunskap och utveckling i en trygg miljö

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökningen ☒ avseende trygg och säker miljö	81 %	85 %	öka	2010
Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökningen ☒ avseende utveckling och lärande	71 %	85 %	öka	2010
Resultatet av enheternas självvärdering avseende ☐ utveckling och lärande inom förskola		3,17	3,1	2010

NÄMNDMÅL:

Barn uttrycker sina tankar och åsikter och påverkar därigenom sin situation och förskolans verksamhet (barn och ungdom)

ÅTAGANDE:

Barnen uttrycker sina tankar och åsikter och påverkar därigenom sin miljö och förskolans verksamhet.

Uppfylls helt

Barnen gör egna val i verksamheten. Vi lyssnar till barnen och utformar verksamheten, temaarbeten och miljön efter deras önskemål och idéer. Vi gör också intervjuer med barnen för att ta reda på vad det anser om förskolan, om de har kamrater, vad som är roligt osv. En grupp har arbetat med begreppet demokrati, där barnen lärt sig rösta och lärt sig förstå innebörden av majoritetsbeslut.

Verksamhetsberättelse Enhet

XAdressX
 Telefon XTelefonX
 XEpostX

NÄMNDMÅL:**Förskolan har god kommunikation med föräldrarna och är lyhörd för deras önskemål (barn och ungdom)****ÅTAGANDE:****Vi har en god dialog med föräldrarna kring verksamhetens innehåll och de är välkomna med synpunkter och förslag.**

● Uppfylls helt

Vi har en god dialog med våra föräldrar som vi grundlägger redan under inskolningen, då föräldrarna är med i verksamheten hela dagen från dag ett. De får då insyn i allt vi gör och hur verksamheten fungerar. Detta bidrar i sin tur till att de kommer med frågor och synpunkter på verksamheten. Den dialogen fortsätter sen på förskoleråd, föräldramöten och utvecklingssamtal samt i den dagliga kontakten.

Vi bemöter våra föräldrar med respekt och visar att deras tankar och synpunkter är viktiga för oss i vår verksamhet.

NÄMNDMÅL:**Förskolan är rolig, trygg och stimulerande och bidrar till jämställdhet, respekt och likabehandling (barn och ungdom)****ÅTAGANDE:****Förskolan bidrar till jämställdhet, respekt och lika behandling.**

● Uppfylls helt

Vi har en likabehandlingsplan som revideras varje år i januari och som all personal kan förhålla sig till. Vi har under det gångna året arbetat med förskolans värdegrund på våra arbetsplatsträffar.

ÅTAGANDE:**Våra barn får en pedagogisk verksamhet som är trygg, rolig och utvecklande.**

● Uppfylls helt

Vårt temainriktade arbetssätt har höjt engagemanget hos pedagogerna och skapat nyfikenhet och lärande hos barnen. Våra barn har roligt och får på förskolan vara med om en stimulerande verksamhet som berikar och utvecklar deras förmågor. De får i leken möjlighet att bearbeta sina upplevelser och lär i samspelet med andra.

Våra föräldrar vet tack vare öppna förskoleråd, nyhetsbrev och föräldramöten hur vi tänker runt barnen och den verksamhet vi bedriver. De är välkomna att vara med på förskolan så mycket de bara kan.

NÄMNDMÅL:

Förskoletiden är en tid av lustfyllt lärande där språk och matematik är prioriterade områden (barn och ungdom)

ÅTAGANDE:

Barnen utvecklar sina förmågor och sin kreativitet i samspel, kommunikation, matematiskt tänkande och naturvetenskap genom lek och ett lustfyllt lärande.

● Uppfylls helt

Under hösten hade vi ett gemensamt tema för hela enheten, språk och kommunikation. Alla grupper har arbetat mycket med sång, rim och ramsor vilket alla barn uppskattar och tycker är roligt. Vi läser eller berättar sagor varje dag i olika åldersgrupper, där barnen också agerar medberättare. Alla pedagoger har också kunskap om samtalets betydelse. Flera av grupperna har också tagit in matematiken på ett lekfullt sätt inom ramen för det tema man arbetat med. På våra utflykter lär barnen om naturen och dess kretslopp på en nivå som de tycker är roligt.

NÄMNDMÅL:

Övergången till förskoleklass är väl förberedd (barn och ungdom)

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Fortsätter implementera Stockholms stads förskoleplan – en förskola i världsklass	2010-01-01	2012-12-31	
☒ Förskolan arbetar aktivt och medvetet i vardagliga situationer med att stödja och stimulera barns språk	2009-01-01	2010-12-31	
☒ Förskolan tydliggör var föräldrar kan hitta information samt hur och vad föräldrar kan påverka i förskolan	2009-01-01	2010-12-31	
☒ Stadsdelsnämndens förskolor undersöker under året möjligheten till certifiering med Grön Flagg	2009-01-01	2010-12-01	

ÅTAGANDE:

På förskolan förbereder vi ditt barn inför att börja förskoleklass.

● Uppfylls helt

Överlämnandet till skolan har fungerat vad det gäller pedagogträffar och barnens skolbesök. Däremot fanns inte tiden för överlämnandesamtal från

skolans sida. Men under de förutsättningar som fanns har de ändå fungerat mycket bra.

Verksamhetsberättelse Enhet

XAdressX
Telefon XTelefonX
XEpostX

KF:s INRIKTNINGSMÅL 3:
3.Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva
KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:
3.1 Budgeten ska vara i balans
NÄMNDMÅL:
Nämndens verksamhet ska rymmas inom fastställd budget

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Varje chef lämnar månadsvis ekonomisk årsprognos till närmaste chef med förslag på åtgärder om prognosen visar på negativ avvikelse	2010-01-01	2010-12-31	

Analys av resultaträkning – Uppföljning av driftbudget

	Budget	Utfall	Avvikelse
Intäkter	17 410 000	17 288 000	-122 000
Lön	15 500 000	14 876 000	624 000
Övriga kostnader	2 250 000	2 083 000	167 000
S:a kostnader	17 750 000	16 959 000	791 000
Årets resultat	-340 000	329 000	669 000
Fond vid årets början	-	874 000-	
Fond vid årets slut	-	1 203 000-	
Förändring fond		329 000	

Att vi fick ett positivt resultat på 329 000 i enheten beror framförallt på att lönekostnaderna blev betydligt mindre då vi kunde anpassa personalen till det barnantal vi hade under hösten. Vi sparade också in en hel del pengar på att Volvo IT inte kostade så mycket som vi budgeterat för. Vi har i och med det positiva resultatet inte heller haft några svårigheter med att uppfylla våra åtaganden.

Synpunkter och klagomål

Vi har fått synpunkter och klagomål i enheten att barn har glömts bort i park, på gård och i sovrum på förskolan. Det har vi åtgärdat med nya rutiner, reviderad handlingsplan om säkerhet vid utflykter och samtal med berörda föräldrar.

Verksamhetsberättelse Enhet

 XAdressX
 Telefon XTelefonX
 XEpostX

Vi har också fått klagomål om bemötande av barn och förälder vid lämning på förskolan. Detta är åtgärdat med samtal och ny rutin vid lämning.

Fler föräldrar har varit oroliga för att barngruppen på en förskola inte har fungerat, att den varit "stökig". Detta har åtgärdats med hjälp av handledning och samtal med föräldrar och specialpedagog.

Flera allergiska reaktioner på barn har hänt under hösten, åtgärdat med nya rutiner och handlingsplaner och utbildning av personal.

Klagomål om för många råttor på en förskolegård. Anticimex har åtgärdat.

Bostadsrättsförening har klagat på sophantering det är åtgärdat med nytt sopavtal och information till personal samt städ.

Övrigt

Verksamhetsutveckling

Under hösten har vår enhet varit en av två förskoleenheter som ingår i ett projekt om resultatbaserad styrning inom förskolan. Detta har varit givande och diskussioner har förts med pedagoger från alla förskolor i enheten hur vi kan hitta bra former för att följa upp resultaten i vår verksamhet. Hur kan vi se på barnen att vi gjort rätt saker och vad lärde sig barnen? Projektet fortsätter under våren 2011, det är mycket spännande och frågeställningar som att mäta resultat när man arbetar med barn hur går det ihop med läroplanens tydlighet i att vi inte ska bedöma barn. Vi har under hösten också informerat vår personal om den reviderade läroplanen och fler satsningar på det kommer under våren.

Personal

Under året har vi haft en barnskötare som går utbildning en dag i veckan till förskollärare, vi har också två barnskötare som är tjänstlediga på heltid för att utbilda sig till förskollärare. Vi hade en utbildad som i våras gick på utbildning en dag i veckan till barnskötare.

Framförallt har vi våra egna reflektionsgrupper i enheten som träffas en gång i månaden för att dela med sig och lära av varandra. Ledningen träffar också de pedagogiska samordnarna i enheten en gång i månaden. Där diskuteras utvecklingsfrågor och uppföljning av verksamheten. Dessa fem pedagoger deltog också i uppstarten av projektet med resultatbaserad styrning.

Sjukfrånvaron i enheten för 2010 ligger på 5,95 % vilket tyder på att vår sjukfrånvaro fortsätter att sjunka. Vi arbetar aktivt med att följa stadsdelens riktlinjer för rehabiliteringsprocessen och tar snabbt samtal med de som har hög korttidsfrånvaro och har i några fall använt oss av förstadagsintyg. Vi har under flera år haft en mycket låg personalomsättning.

Under våren arbetade vi med att få fram förskolornas egen värdegrund, det var ett intensivt arbete som alla deltog i på alla arbetsplatsträffar. Resultatet av värdegrundsarbetet har blivit att det är naturligt att ta upp dessa frågor och vi

Verksamhetsberättelse Enhet

XAdressX
Telefon XTelefonX
XEpostX

avsätter tid till det på alla arbetsplatsträffar. Pedagoger och ledning måste vara uppmärksamma på att vi gör som vi lär. Det är viktigt att pedagogerna får återkoppling i arbetet av oss chefer.

Kvalitetsredovisning

Svaren på brukarundersökningen som gjordes i mars skilde sig ganska mycket från förskola till förskola och till en viss del även från avdelning till avdelning på samma förskola. Ett stort mål för oss är att få en jämn och bra kvalitet inom hela enheten.

På frågan "jag är som helhet nöjd med mitt barns förskola har bara 76 % svarat ja och hela 19 % varken eller. Det är just de här 19 procenten vi måste övertyga om att vi har en bra verksamhet. Här fanns också en stor differens mellan olika avdelningar, allt mellan 100 procent nöjda till 50 procent.

Under området utveckling och lärande var det framförallt hur vi arbetade med barns språkutveckling som inte gått fram till föräldrarna vilket resulterade i att hela enheten hade det som tema under höstterminen.

Under rubriken normer och värden hade hela enheten goda resultat och det är säkert ett resultat av att vi i personalgruppen arbetat så mycket med värdegrunden under år 2010.

Under avsnittet barns inflytande visade det sig att vi måste arbeta än mer med att synliggöra för föräldrar hur vi arbetar med barns tankar och inflytande samt hur vi dokumenterar och följer upp barns lärande så att det blir en dialog med föräldrarna.

Under rubriken samverkan med hemmet kan vi se att våra föräldrar känner sig välkomna att ställa frågor och komma med synpunkter, vilket vi tycker är oerhört viktigt. Däremot måste vi bli bättre på att berätta för föräldrar vad vi gör för att stödja just deras barns utveckling samt bättre informera om våra mål och arbetssätt. Vi tycker själva att vi är bra på att informera om förskolans mål och arbetssätt men vi får försöka hitta nya kanaler så att vi når ut med budskapet.

Kvalitetsredovisning

Övergripande bild av verksamheten

Enhetens tre förskolor är belägna på östra Kungsholmen.

Förskolan Myntet, Hantverkargatan 5 A, är en stor förskola inrymd i en äldre, fristående byggnad i tre våningar med ljusa, stora lokaler. Förskolan har också en egen stor spännande och funktionell gård. Huset inrymmer fyra småbarnsavdelningar och högst upp våra stora barn som är indelade i en treårsgrupp, en fyraårsgrupp och en femårsgrupp. Totalt c:a 105 barn.

Förskolan Gambrinus, Gambrinusgatan 6, ligger i bottenvåningen i ett flerfamiljshus. Funktionella lokaler och en bra innerstadsgård. Förskolan har 35 barn fördelade på en syskongrupp (3 - 5 år) och en småbarnsgrupp (1-3 år).

Förskolan Båten, Hjärnegatan 6, ligger en trappa upp i ett flerfamiljshus med spännande lokaler och en lite mindre innerstadsgård. Denna förskola har också 35 barn fördelade i en syskongrupp och en småbarnsgrupp.

Förskolorna Båten och Gambrinus har utvecklat ett samarbete för sina fem-åringar så att de ska känna sig trygga med fler kamrater när de går över till förskoleklass.

Våra tre förskolor arbetar efter våra styrdokument såsom läroplan, förskoleplan, FN:s barnkonvention och förskolans åtaganden utifrån våra nämndmål. Målet för vår verksamhet är att våra barn när de slutar hos oss har **förmågor, verktyg och lust att utifrån demokratiska värden lära och utvecklas vidare.**

Förutsättningar

Antal inskrivna barn ht 09 var 174

Antal inskrivna barn vt 10 var 183

Andel barn med annat modersmål var c:a 12 procent

Antal anställda pedagoger (heltidstjänster) ht 09 var 33

Antal anställda pedagoger (heltidstjänster vt 10 var 33

Andelen förskollärare ht 09 och vt 10 var 45 procent

Enheten leds av förskolerektor och biträdande förskolerektor, båda arbetar heltid. Rektor ansvarar för rekrytering, lönesamtal, arbetsplatsträffar, förskoleråd och att enhetens styrdokument skrivs, utvärderas och efterlevs. Biträdande rektor ansvarar för arbetsmiljöfrågor, den pedagogiska miljön och för personalens kompetensutveckling.

Vi har båda utvecklingssamtal med personalen, enskilt och i grupp. Vi deltar i föräldramöten och föräldrasamtal vid behov. Personalen får skriftlig information från ledningen varje vecka om vad som är på gång och där de kan se var vi befinner oss varje dag. Från och med detta år har vi infört pedagogiska samordnare, fem pedagoger, som träffar ledningen en gång i månaden för att ha en dialog om pedagogiken. Vi pratar förhållningssätt och hur det går med alla temaarbeten.

Vi skickar nyhetsbrev till alla föräldrar två gånger per termin där vi berättar i stort om vad som händer i enheten och på respektive förskola.

Vi har en förskollärare som arbetar halvtid med administration och halvtid i barngrupp. Hon godkänner fakturor, rekryterar vikarier och sköter personalrapportering. Vi har medvetet valt en platt organisation där vi chefer är i direkt kontakt med samtlig personal.

Systematiskt kvalitetsarbete

Våra pedagoger har varit aktiva i stadsdelens nätverk där de träffar kollegor från andra förskolor. Här ges möjlighet att diskutera inskolningsmetoder, pedagogisk dokumentation, pedagogiska miljöer m.m. Det finns också möjlighet att få reflektera tillsammans över ett projekt eller temaarbete.

I vår egen enhet har vi olika reflektionsgrupper, en för småbarnspedagoger och en för storbarnspedagoger, som träffas en gång i månaden. Biträdande förskolerektor deltar i dessa grupper. Alla har med sig någon observation eller dokumentation som man vill belysa med hjälp av kollegor. I gruppen diskuteras och funderas det över: varför agerade eller reagerade jag som jag gjorde, hur kan jag förändra mitt beteende, arbetssätt för att komma vidare och hur kan jag utveckla verksamheten utifrån den barngrupp jag har?

På våra personalmöten två gånger per månad (en arbetsplatsträff och ett planeringsmöte) har vi fortlöpande uppföljning av arbetet för att kunna gå vidare och utveckla det pedagogiska arbetet.

På våra planeringsdagar i januari och juni gör vi våra stora utvärderingar. Vi går igenom verksamheten i relation till våra åtaganden för att kunna bedöma huruvida vi uppfyllt våra åtaganden, helt eller bara delvis, så vi vet vad vi behöver utveckla eller förändra. Alla grupper gör också en självvärdering utifrån stadsledningskontorets självvärdering avseende utveckling och lärande inom förskolan. Under självvärderingens gång får vi många spännande och givande diskussioner. Vi går också igenom och reviderar vår likabehandlingsplan. Allt detta ligger sedan som underlag när förskolerektor gör enhetens kvalitetsredovisning.

I augusti har vi två planeringsdagar som vi använder till att lägga fast det kommande pedagogiska året samt avsätter tid för pedagogerna att skriva sina arbetsplaner för kommande läsår utifrån den utvärdering vi gjorde i juni

Våra föräldrar är aktiva och vill veta och få information om förskolans innehåll och arbetssätt. På våra öppna förskoleråd och på våra föräldramöten informerar vi om vad avdelningarna kommer att ha för tema, varför och hur de kommer att arbeta med temat. Föräldrarna är också välkomna att komma med idéer och synpunkter, vilket de också gör. På utvecklingssamtalen får föräldrarna en beskrivning av sitt barn i förskolans miljö och verksamhet utifrån ett utvecklings- och lärandeperspektiv.

Föräldrarna får också information via veckobrev/månadsbrev från pedagogerna om vad som händer och sker i temaarbetet. Förskolerektor skickar nyhetsbrev till alla föräldrar i enheten två gånger per termin för att berätta om vad som händer i enheten, hur vi arbetar vidare efter våra planeringsdagar, delger föräldrar resultat på olika enkäter med mera.

Åtgärder för utveckling från föregående kvalitetsredovisning

* Vi ska erbjuda ett mer spännande material både ute och inne

Framförallt har vi jobbat med utemiljön. På förskolan Myntet har gamla buskar tagits bort och barn och pedagoger har odlat blommor och grönsaker. På förskolan Gambrinus hade vi ett projekt i våras då barn och pedagoger byggde en stor båt som fick en given plats på gården. Barnen var mycket stolta över sin båt. Tyvärr fick den inte stå kvar ute på grund av att bostadsrättsföreningen inte ville ha den där. Nu står den inne i hallen istället. Alla tre förskolorna använder också gården för skapande verksamheter som att måla, arbeta med lera, sand och vatten.

Barn och pedagoger samlar också spännande material när de är på sina utflykter som sen används i temaarbeten när de är tillbaka på förskolan, vi ber också föräldrar att bidra med vad de kan av olika material.

* Vi ska mer medvetet arbeta med matematiska begrepp i verksamheten

Pedagogerna har insett hur mycket matematik det finns i vardagen och tänker på att barnen kan räkna och använda sig av matematiska begrepp i alla vardagliga rutiner som samling, dukning och i temaarbetet.

* Hur påverkar barns inflytande verksamheten?

På förskolan Båten arbetade syskongruppen under våren med barns inflytande utifrån ett demokratiskt perspektiv, vilket bland annat innebar att barnen lärde sig förstå begrepp som majoritetsbeslut och dess innebörd. Vi kunde också läsa ut av barnintervjuerna att barnen själva upplever att de i stor utsträckning får göra egna val och har stort medbestämmande på sin förskola.

* Vi ska göra våra mål/åtaganden tydliga

Det har vi gjort genom att göra själva formuleringen tydligare och genom att skriva åtaganden som går att koppla till läroplanen.

* Vi ska ha en tydligare uppföljning under verksamhetens gång

Vi har under året följt upp verksamheten i alla grupper genom att alla en gång i månaden ska svara på fem uppföljningsfrågor om sitt temaarbete i barngruppen. Dessa används som underlag sen när vi gör den övergripande självvärderingen och följer upp våra åtaganden två gånger om året.

* Vi ska tydliggöra pedagogroll - föräldraroll

Vi har fört diskussioner med samtlig personal om vikten av att vara professionell i bemötandet av föräldrar. Detta har vi haft som diskussionspunkt på arbetsplatsträffar, vi har tagit upp ämnet på våra utvecklingssamtal med pedagogerna och i våra reflektionsgrupper har vi kunnat tydliggöra pedagogrollen genom att tillsammans med kollegor reflektera över vår egen roll och hur vi bemöter föräldrar. Föräldrar är olika och vi pedagoger måste kunna förhålla oss till det på ett professionellt vis.

Mål/Åtaganden

Normer och värden

Utvärdering av likabehandlingsplan/plan kränkande behandling

All personal är väl förtrogen med vår likabehandlingsplan som vi går igenom och vid behov reviderar varje år. Vi gör en kartläggning och nulägesanalys vid samma tillfälle då vi tittar på den fysiska inne- och utemiljön, antal barn och antal pedagoger vid olika tillfällen och aktiviteter. Kartläggningen sker genom att pedagogerna återkommande diskuterar, reflekterar och dokumenterar kring aktivitetens genomförande och förskolans inne- och utemiljö.

NÄMNDMÅL:

Förskolan är rolig, trygg och stimulerande och bidrar till jämställdhet, respekt och likabehandling

ÅTAGANDE:

Förskolan bidrar till jämställdhet, respekt och lika behandling.

Arbetsätt

All personal är väl förtrogen med vår lika behandlingsplan som vi går igenom och vid behov reviderar varje år i juni. Vi gör en kartläggning och nulägesanalys vid samma tillfälle då vi tittar på den fysiska inne- och utemiljön, antal barn och antal pedagoger vid olika aktiviteter och tillfällen. Kartläggningen sker genom att personalen återkommande diskuterar och dokumenterar kring olika aktivitetens genomförande och förskolans ute- och innemiljö.

Vi ser olikheter som en tillgång och uppmärksammar högtider från andra kulturer som vi har inom vår verksamhet.

Vi motverkar klassiska könsroller genom att erbjuda samma pedagogiska verksamhet till alla oavsett kön.

Vi har ständiga värdegrundsdiskussioner i personal- och barngrupp.

Vi arbetar medvetet med att stärka och utveckla barnens sociala och empatiska förmåga.

Uppföljning

Genom att på alla arbetsplatsträffar diskutera stämningen i barngruppen, föräldragruppen och personalgruppen.

Genom barnintervjuer och hälsoprofiler på personalgruppen.

Genom dialog på förskoleråd och föräldramöten.

Utveckling

Vi kan bli bättre på att ta in föräldrarna i värdegrundsdiskussioner och på så sätt bli bättre på att möta föräldrars oro.

Resultat

Vi arbetade med värdegrundsfrågor på alla APT under hela året med hjälp av en ny metodik som stadsdelsförvaltningen lät alla chefer ta del av på våra chefsforum.

Ute på förskolorna bidrog detta till flera nya diskussioner och alla kom till tals och alla lyssnade intensivt på varandra. Efter detta var det lättare att formulera en värdegrund som alla verkligen kände att de kunde skriva under på. Att detta sen också genomsyrade arbetet i barngruppen märktes framförallt i svaret på den föräldraenkät som gjordes i våren 2010. Där var området normer och värden det område som föräldrarna tyckte vi var bäst på.

ÅTAGANDE:

Våra barn får en pedagogisk verksamhet som är trygg, rolig och utvecklande.

Arbetsätt

Vår pedagogiska miljö ska locka till lärande, fantasi och skapande.

Personalen har ett tillåtande förhållningssätt och uppmuntrar barnen till att pröva själva.

Vi arbetar i mindre grupper för att se varje barn och stärka deras självkänsla.

Vi dokumenterar med ord och bild för att se vad varje barn behöver samt för att synliggöra och utveckla verksamheten.

Barnen har roligt när de leker och i leken prövar de sina tankar, tolkar sina upplevelser och de samspelar med varandra. Genom leken får barnen kunskap och erfarenheter, vilket skapar mening och sammanhang.

Uppföljning

Vi följer upp via föräldraenkäter och barnintervjuer samt på förskoleråd och föräldramöten. Vi får också möjlighet att prata om detta med föräldrarna på utvecklingssamtalen en gång per termin.

Utveckling

Vi ska erbjuda mer spännande och utvecklande material både inne och ute för att stimulera barns lärande och nyfikenhet.

Resultat

Vårt temainriktade arbetssätt har höjt engagemanget hos pedagogerna och skapat nyfikenhet och lärande hos barnen. Vi vet genom våra månatliga uppföljningar, observationer och barnintervjuer att våra barn har roligt och att de på förskolan får en stimulerande verksamhet som berikar och utvecklar deras förmågor. I leken på förskolan får de möjlighet att bearbeta sina upplevelser och lära av samspelet med andra.

Vi vet också via föräldraenkäten att våra föräldrar är trygga med att lämna sina barn på förskolan, detta tack vare en inskolningsmodell där föräldrarna är med hela dagarna från dag ett och deltar i förskolans alla aktiviteter. Här grundläggs tryggheten för både föräldrar och barn. Vi har öppna förskoleråd och våra föräldrar är välkomna att vara med så mycket de vill.

Bedömning och analys

Genom förändringar i miljön har vi gjort den mer utmanande och rolig för barnen. Materialet utgår från barnens intresse och önskemål. När vi väljer tema och aktiviteter utgår vi från enskilda barns behov men ser samtidigt till hela gruppen. Vi pratar med barnen om olikheter och har haft olika former av vänskapstema i olika grupper. Vi har utmanat barnen i våra olika teman som har varit allt från demokratiskt beslutsprocess till skräckblandad förtjusning.

Vi är också bra på att erbjuda pojkar och flickor samma möjligheter samt att de har samma aktiviteter.

Framförallt har vi roligt, både pedagoger och barn

Utveckling och Lärande

NÄMNDMÅL:

Förskolan är rolig, trygg och stimulerande och bidrar till jämställdhet, respekt och likabehandling

ÅTAGANDE:

Våra barn får en pedagogisk verksamhet som är trygg, rolig och utvecklande.

Arbetsätt

Vår pedagogiska miljö ska locka till lärande, fantasi och skapande.

Personalen har ett tillåtande förhållningssätt och uppmuntrar barnen till att pröva

själva.

Vi arbetar i mindre grupper för att se varje barn och stärka deras självkänsla. Vi dokumenterar med ord och bild för att se vad varje barn behöver samt för att synliggöra och utveckla verksamheten.

Barnen har roligt när de leker och i leken prövar de sina tankar, tolkar sina upplevelser och de samspelar med varandra. Genom leken får barnen kunskap och erfarenheter, vilket skapar mening och sammanhang.

Uppföljning

Vi följer upp via föräldraenkäter och barnintervjuer samt på förskoleråd och föräldramöten. Vi får också möjlighet att prata om detta med föräldrarna på utvecklingssamtalen en gång per termin.

Utveckling

Vi ska erbjuda mer spännande och utvecklande material både inne och ute för att stimulera barns lärande och nyfikenhet.

Resultat

Vårt temainriktade arbetssätt har höjt engagemanget hos pedagogerna och skapat nyfikenhet och lärande hos barnen. Vi vet genom våra månatliga uppföljningar, observationer och barnintervjuer att våra barn har roligt och att de på förskolan får en stimulerande verksamhet som berikar och utvecklar deras förmågor. I leken på förskolan får de möjlighet att bearbeta sina upplevelser och lära av samspelet med andra.

Vi vet också via föräldraenkäten att våra föräldrar är trygga med att lämna sina barn på förskolan, detta tack vare en inskolningsmodell där föräldrarna är med hela dagarna från dag ett och deltar i förskolans alla aktiviteter. Här grundläggs tryggheten för både föräldrar och barn. Vi har öppna förskoleråd och våra föräldrar är välkomna att vara med så mycket de vill.

NÄMNDMÅL:

Förskoletiden är en tid av lustfyllt lärande där språk och matematik är prioriterade områden

ÅTAGANDE:

Alla barn utvecklar sina förmågor i samspel, kommunikation och matematiskt tänkande genom att vi gör lärandet lustfyllt.

Arbetssätt

Vi ska ge barnen nya utmaningar och stödja dem i att våga pröva nya upplevelser och tillägna sig nya erfarenheter.

Alla barn deltar i någon form av samling varje dag där vi sjunger, lär oss att tala i grupp och lyssna på varandra.

Alla barn lyssnar på saga varje dag i mindre grupper med barn i samma ålder.

Barnen får också tid till att återberätta och ställa frågor. Ibland kan en saga bli till ett projekt med dramatisering av sagan på olika sätt och nivåer.

Varje vecka har vi gymnastik/rörelse för alla barn i olika grupper samt utflykt till skog och parker då rörelse är av vikt för språkutvecklingen.

Visst material finns tillgängligt och används av pedagogerna i vardagliga situationer för att stimulera matematiskt tänkande. Barnen får i det dagliga pedagogiska arbetet beskriva, förklara, dra logiska slutsatser, t.ex. uppskatta antal, jämföra, beskriva och räkna ut hur man delar upp saker, mäter och väger.

Uppföljning

På våra planeringsmöten en gång per månad följer vi upp hur temat fungerat, vad lärde sig barnen, vad lärde vi pedagoger oss och vad kan vi göra annorlunda när det gäller barnens samspel, kommunikation och lustfyllda lärande. Samt via föräldraenkäter, utvecklingssamtal och barnintervjuer

Utveckling

Barnens nyfikenhet och lust att utforska matematik och naturvetenskap ska utmanas.

Resultat

Genom att vi arbetar temainriktat kan barnen fördjupa och berika sina kunskaper och erfarenheter. Den pedagogiska miljön främjar och utmanar barnens kreativitet. Våra barn har roligt på förskolan och utvecklar sina förmågor varje dag.

Bedömning och analys

Utvecklingen av det pedagogiska arbetet fortsätter, alla grupper ritar in det pedagogiska året och gör sina egna arbetsplaner, som blir bättre och bättre. Här beskriver de hur de ska arbeta med temat och kan koppla det till läroplanen så föräldrarna förstår att det är barns lärande och utveckling vi arbetar med. Den pedagogiska dokumentationen är under ständig utveckling och vi ser mer och mer av den. Pedagogerna är väl förtrogna med våra åtaganden och läroplan och två gånger om året gör alla den självvärdering som bygger på läroplanens delområden, det blir en bra mätning på hur vi lyckats.

Vad vi kunde se var att pedagogerna själva tyckte att de lyckats bättre inom två områden "språk och kommunikation" samt "natur och vetenskapligt tänkande" jämfört med tidigare självvärderingar.

Barns inflytande

NÄMNDMÅL:

Barn uttrycker sina tankar och åsikter och påverkar därigenom sin situation och förskolans verksamhet

ÅTAGANDE:

Barnen uttrycker sina tankar och åsikter och påverkar därigenom sin miljö och förskolans verksamhet.

Arbetsätt

Lyhörda pedagoger som tar barnen på allvar och som uppmuntrar barnen till egna val.

Vi respekterar alla barns förslag och synpunkter genom att lyssna och låta barnen tala till punkt

Vi arbetar för ett demokratiskt klimat och tränar demokratisk beslutsprocess genom att barnen i olika forum såsom möten och samlingar har reellt inflytande över sin vardag. De lär sig rösta genom handuppräknings.

På våra förskolor är samtalet viktigt och vi ägnar tid till det.

Vi gör barnintervjuer för att få reda på vad barnen tycker om sin förskola.

Vi förändrar miljön efter barnens intressen.

Uppföljning

På våra planeringsmöten en gång i månaden följer vi upp verksamheten utifrån gruppernas temaarbeten och projekt. Vad lärde sig barnen, vad tyckte de var roligt, hur går vi vidare? Föräldrarnas synpunkter får vi på föräldramöten, förskoleråd och via föräldraenkät.

Vi lyssnar på barnen i vardagen samt gör barnintervjuer.

Utveckling

Ta med barnens åsikter och synpunkter i vår utvärdering av verksamheten.

Resultat

Våra barn har stort inflytande över sin miljö och innehållet i verksamheten eftersom vi utgår från barnens intresse när vi går in i ett tema eller projekt. Barnen har inflytande över sin vardag då de själva kan påverka vad de vill göra, hur de ska göra det och med vem. Vår pedagogiska miljö är utformad så att barnen kan ta egna initiativ. Vi ser självständiga barn som både kommer med egna idéer och ifrågasätter andras.

Bedömning och analys

Nu har vi arbetat aktivt med barns inflytande i flera år och ser ett resultat där barn kan, vill och vågar ta initiativ, pröva nya saker och klarar att uttrycka både egna

och andras önskemål. De lite större barnen har också förstått innebörden av majoritetsbeslut då de tränat på det genom omröstningar av olika slag.

I och med att barnen är med och formar den pedagogiska miljön kan vi också ana ett större ansvar för förskolans miljö och material.

Vi kan fortfarande bli bättre på att följa upp våra barnintervjuer och använda dem i ett större perspektiv.

Förskola och hem

NÄMNDMÅL:

Förskolan har god kommunikation med föräldrarna och är lyhörd för deras önskemål

ÅTAGANDE:

Vi har en god dialog med föräldrarna kring verksamhetens innehåll och de är välkomna med synpunkter och förslag.

Arbetsätt

Genom dialog med föräldrar skapar vi relationer med ömsesidig respekt och förståelse. Detta grundlägger vi redan under inskolningen, då föräldrarna är med i verksamheten från dag ett.

Vi ger löpande information om barnets vardag genom dokumentation och samtal. Alla föräldrar får kontinuerlig information om verksamheten via nyhetsbrev dels från ledningen och dels från pedagogerna.

Vi erbjuder alla föräldrar ett utvecklingssamtal per termin där vi beskriver på vilket sätt förskolans verksamhet bidrar till barnets utveckling, trivsel och lärande.

Vi har öppna förskoleråd där alla föräldrar som vill och kan är välkomna.

Vi anordnar föräldramöten varje termin.

Vi lyssnar till vad föräldrarna anser att vi ska förbättra/förändra i verksamheten och tar upp deras synpunkter på nästkommande personalmöte.

Vi ser gärna att föräldrarna deltar aktivt i barnets vardag på förskolan. Detta kan ske genom att delta en dag på förskolan eller i något projektarbete.

Uppföljning

Genom en god daglig kontakt då vi samtalar om vardagen med föräldrarna samt via föräldraenkäter, förskoleråd, föräldramöten och på utvecklingssamtal.

Utveckling

Att i personalgruppen ta upp och tydliggöra våra olika roller. Föräldraroll - pedagogroll.

Genom bedömning och analys av föräldraenkäten, synpunkter från förskoleråd

och föräldramöten kan vi se i vilken utsträckning våra föräldrar känner sig delaktiga och inom vilka områden vi kan förbättra föräldrars delaktighet.

Resultat

Pedagogerna anser i sin utvärdering av åtagandet att de har en mycket bra dialog med föräldrarna samt att föräldrarna kommer med förslag och idéer som pedagogerna tar till vara. Den pedagogiska dokumentationen har också blivit rikligare och mer innehållsrik. På utvecklingssamtalen tycker vi att föräldrarna får en god inblick i sitt barns vardag på förskolan och vilka förmågor barnet utvecklar tillsammans med andra barn och pedagoger.

Vi delar ut en liten enkät till föräldrarna efter inskolningen och den visar att föräldrarna är mycket nöjda med kontakten med pedagogerna och att de får en god insyn i förskolans rutiner och arbetssätt vilket gör att de känner sig trygga i att lämna sina barn hos oss.

I den stora enkät som utvecklings- och statistikkontoret gjorde våren 2010 säger hela 89 procent av föräldrarna att barnen känner sig trygga på förskolan. Många föräldrar, 80 procent, känner sig välkomna med att ställa frågor och framföra synpunkter på verksamheten. Informationen om förskolans mål och arbetssätt har inte gått fram så bra som vi själva trodde och många föräldrar, 16 procent, får inte veta vad förskolan gör för att stödja deras eget barns utveckling. Hela 26 procent svarade varken eller på den frågan.

Bedömning och analys

Vi har nu skrivit våra arbetsplaner, där varje arbetslag beskriver verksamheten för den kommande terminen, under tre års tid. Det har varit en stor hjälp för att föräldrarna ska kunna ta till sig vårt arbetssätt och också kunna komma med synpunkter på det vi gör. Arbetsplan, föräldraaktiv inskolning och aktuell pedagogisk dokumentation av arbetet bidrar till att våra föräldrar har möjlighet att vara väl förtrogna med vårt arbete.

Detta tillsammans med våra öppna förskoleråd, god daglig kontakt och innehållsrika föräldramöten gör att vi bedömer oss ha en bra relation och ömsesidig förståelse pedagog - förälder.

Dagens föräldrar kan inte få nog av information och det är ett område som kan förenklas och utvecklas ännu mer.

Samverkan

NÄMNDMÅL:

Övergången till förskoleklass är väl förberedd

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Fortsätter implementera Stockholms stads förskoleplan – en förskola i världsklass	2010-01-01	2012-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förskolan arbetar aktivt och medvetet i vardagliga situationer med att stödja och stimulera barns språk	2009-01-01	2010-12-31
Förskolan tydliggör var föräldrar kan hitta information samt hur och vad föräldrar kan påverka i förskolan	2009-01-01	2010-12-31
Implementera "Kultur i ögonhöjd" – för, med och av barn och unga, en strategisk plan för barn och ungdomskultur i Stockholm 2009-2012	2010-01-01	2012-12-31
Stadsdelsnämndens förskolor undersöker under året möjligheten till certifiering med Grön Flagg	2009-01-01	2010-12-01

ÅTAGANDE:

På förskolan förbereder vi ditt barn inför att börja förskoleklass.

Arbetsätt

Vi går tillsammans med era barn på två skolbesök, varav ett där barnen serveras lunch i matsalen. En pedagog från barnets blivande förskoleklass besöker också förskolan någon gång under våren.

Vi arbetar utifrån det överlämnandedokument som finns i stadsdelen. Det innebär att föräldrar erbjuds ett överlämnandesamtal, där personal från både förskola och förskoleklass deltar.

Varje år går alla femåringar i stadsdelen på gemensamt teaterbesök samt avslutar vårterminen med en gemensam sångsamling i Råambshovsparken.

Vi har regelbundna pedagogträffar med personal från förskolan och förskoleklass, där de kan delge varandra det pedagogiska innehållet i respektive verksamhet och på så sätt underlätta övergången mellan förskola skola.

Uppföljning

På det pedagogmöte vi har på hösten utvärderar pedagogerna från både skola och förskola hur föregående övergång fungerat och tar lärdom av det inför kommande år. Via föräldraenkät, utvecklingssamtal och föräldramöten får vi reda på hur föräldrarna tycker att det fungerar.

Resultat

Vi har uppfyllt förskolans åtagande och förberett våra barns övergång till förskoleklass. Ledningen för Eiraskolan och förskolerektorerna på östra Kungsholmen har träffats ett par gånger både på höst och vår. På hösten utvärderade vi vårens överlämning och började förbereda arbetet för våren. På våren genomfördes skolbesök men de överlämningssamtal vi brukar ha blev tyvärr inte av på grund av att skolan var sena med intagningen och inte ansåg sig ha tid med dessa. Pedagogerna som arbetar med våra 5-åringar och pedagogerna i

förskoleklass träffades en gång på hösten och en gång på våren där övergång och överlämnandesamtal också diskuterades.

Bedömning och analys

Vår bedömning är att vi har ett väl fungerande samarbete och forum att mötas på. Men vi måste hitta organisatoriska lösningar så att överlämnandesamtalen går att genomföra. Vi skulle önska att vi hade möjlighet att ta del av varandras verksamheter mer. Att tillsammans diskutera vad kunskap är och synen på barns lärande för här står skolan och förskolan fortfarande långt från varandra.

Övrig uppföljning

Sammanfattande analys och bedömning av måluppfyllelsen och lärdomarna under läsåret

Det gångna året har präglats av stabilitet i personalgruppen, ingen rekrytering på ett helt år. Detta har skapat arbetsro och möjlighet till utveckling av det pedagogiska arbetet. Vi har uppfyllt våra åtaganden och arbetat med alla läroplansmålen. Barns inflytande och värdegrundsfrågor har varit en röd tråd genom hela enheten. Utifrån dessa områden har pedagogerna arbetat med olika teman tillsammans med barnen som de dokumenterar i ord och bild.

Vi införde "pedagogiska samordnare" i enheten. Det är fem förskollärare från våra tre förskolor som en gång i månaden träffar ledningen för att diskutera utvecklingsfrågor. Vi pratar om hur det går med arbetslagens olika teman, den pedagogiska dokumentationen och förskolornas olika reflektioner och uppföljningar av arbetet.

Vi har samtidigt fortsatt med våra reflektionsgrupper som är för samtliga pedagoger en gång per månad. Dessa är mycket uppskattade av alla. Att få tid att tillsammans med kollegor reflektera över sitt arbete.

Vi har under det gångna året gjort fler systematiska uppföljningar av arbetet än tidigare år. Detta gör att jag som chef har mer kunskap och substans med mig när jag skriver vår kvalitetsredovisning.

Föräldrarnas syn på verksamheten skiljer sig en del från förskola till förskola. Enkäten som gjordes våren 2010 visar att alla tre förskolornas föräldrar tycker att vi är bra på värdegrundsfrågorna. På förskolan Gambrinus är föräldrarna oerhört nöjda med allt, och jämfört med tidigare enkät har nöjdheten med frågorna runt "utveckling och lärande" samt föräldrasamverkan ökat.

Så sammanfattningsvis har det varit ett lugnt år där alla arbetat med våra utvecklingsområden från föregående år och vi känner oss nu sugna på att ta tag i nya utmaningar, vilket vi också gjort genom att vara en av två pilotenheter på Kungsholmen i arbetet med resultatbaserad styrning.

Min bedömning är att vi har en god kvalitet på vår verksamhet genom engagerade och tillåtande pedagoger. Genom vårt temainriktade arbetssätt blir barnens lärande mångsidigt och sammanhängande. De erövrar kunskap genom lek, socialt samspel, utforskande och skapande men också genom att iaktta, samtala och reflektera.

Utvecklingsområden

- Vi har två av läroplanens fem områden som vi vill utveckla vidare under detta läsår

* språk- och kommunikation

* matematiskt och logiskt tänkande

- Vi ska också börja använda oss av tankesättet i resultatbaserad styrning och hitta indikatorer till de resultat vi vill uppnå.

Detta hänger intimt samman med att också implementera den reviderade läroplanen.

- Vi ska utveckla vårt påbörjade arbete med LEAN - information och organisation

Åtgärder för utveckling

Nu under hösten har vi beslutat att alla grupper har språk och kommunikation som övergripande tema. Detta innebär att vi ska ha utmanande och språkutvecklande aktiviteter. Barnen ska ha möjlighet att uttrycka sina åsikter och känslor för att kunna tillägna sig nya ord och begrepp samt främja sin språk- och identitetsutveckling. Detta arbete ska dokumenteras och följas upp.

Under våren kommer vi att plocka in matematiskt och logiskt tänkande som begrepp, matematik är också kommunikation. Vi ska ha ett varierat material tillgängligt som gör barnen nyfikna på att undersöka, jämföra, sortera, dra slutsatser och komma fram till olika lösningar. Pedagogerna ska inspirera barnen och dokumentera arbetet för att se hur barn tänker och löser problem.

Eftersom vi har turen att vara med som piloter i projektet "resultatbaserad styrning" ingår förskolerektor, bitr. förskolerektor och en pedagog i en arbetsgrupp. Under våren ska vi implementera detta arbete i alla arbetslag. Resultatbaserad styrning ska tillsammans med den nya läroplanen ligga som grund för förskolornas uppföljningar och utvärderingar.

Att utveckla LEAN är viktigt för att snabbt nå ut med viktig information till alla. Vi håller just nu på att inför det vi kallar "tavelmöten". En morgon per vecka samlas all personal 10-15 minuter (i två grupper) där vi går igenom veckan, frånvaro i personalgruppen, något som ska åtgärdas, studiebesök, kollar av nästkommande vecka osv. Allt viktigt som rör verksamheten finns på denna stora tavla. Varje morgon ska all personal ta en minut till att gå in och sätta sin markering vid sitt namn så alla vet att man är på plats.

Kvalitetsredovisning upprättad av

Birgitta Stark

förskolerektor

Verksamhetsberättelse 2010 Kvarnbergen

Sammanfattande analys

Året 2010, har hela enheten, arbetat med den kritik vi fick av utbildningsförvaltningens inspektion, att försöka förstå och ta till sig inspektörernas åsikter.

Vi saknade helt den strävan efter samsyn som borde finnas. Istället uppfattade vi delar av inspektionen som osaklig och i avsaknad av förslag till åtgärder.

Vi har tagit till oss delar av kritiken som vi kunde uppleva berättigad. Vi har också förtydligat till inspektionen de områden vi upplevde som missförstånd i kommunikation mellan oss och inspektörerna.

Många pedagoger i enheten kände sig mycket missförstådda och tillintetgjorda av inspektionen. En grupp av pedagoger har formulerat ett förtydligande av vårt arbetssätt, värdegrund och barnsyn, de har sen skickat det till BoU chefen, stadsdelsledningen och nämnden.

Inspektionen borde vara ett stöd till utveckling men fungerade inte så för enheten, vi blev istället ledsna och handlingsförlamade under en period.

De områden vi och inspektionen var helt överens om att vi behövde utveckla och förändra har vi tagit till oss.

Dessa områden har vi arbetat med på planeringsdagar, APT-möten, samverkansmöten, föräldramöten, förskoleråd och alla personalmöten under senare delen av våren och början av hösten. Vi sätts stora organisatoriska förändringar under senhösten 2010.(se utveckling av verksamheten).

Vi kan i dag se att vi, både pedagoger och chefer, har stor glädje av förändringen. Det har medfört, cheferna fått större inblick i den pedagogiska verksamheten i alla grupper inom enheten, för pedagogerna har uppdraget, förväntningar på verksamheten och mer barnfokus blivit tydligare. Detta fattades hos en del av pedagogerna, de pedagoger som alltid arbetat utifrån våra styrdokument och barnen har nu ett större inflytande över verksamheten. Vi kan också se att kvalitén ökat och är mer jämn mellan alla förskolor i enheten.

Enheten har även i år vuxit med ytterligare ca 50 barn. Detta har inburit mer chefstid på rekrytering, byggmöten och information till föräldrar både nya och "gamla" föräldrar.

Vi flyttade in i nya förskolelokaler på Scheelegatan i mars 2010, enhetens administration flyttade också dit. Vårt arbete försvårades av att

datauppkopplingarna försenades med 7 månader, vi fick uppkoppling först i oktober 2010, detta medförde ett stort merarbete för ledningen, men även för pedagogerna på förskolan.

Verksamhetsberättelse Enhet

XAdressX
Telefon XTelefonX
XEpostX

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s INRIKTNINGSMÅL 2:

2. Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

2.2 Stockholms förskolor och skolor ska ge alla ökad kunskap och utveckling i en trygg miljö

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökningen ☒ avseende trygg och säker miljö	73 %	85 %	öka	2010
Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökningen ☒ avseende utveckling och lärande	72,3 %	85 %	öka	2010
Resultatet av enheternas självvärdering avseende ☐ utveckling och lärande inom förskola			3,1	2010

NÄMNDMÅL:

Barn uttrycker sina tankar och åsikter och påverkar därigenom sin situation och förskolans verksamhet (barn och ungdom)

ÅTAGANDE:

Vi lyssnar på barnen med nyfikenhet och respekt och tar deras tankar och idéer på stort allvar.

Uppfylls helt

Pedagogerna på förskolorna i enheten ansvarar för att barnen i grupperna får en projektinriktad verksamhet som stämmer med våra styrdokument.

Planering av verksamheten sker i arbetslaget och utgår från barnens ålder, intressen och mognad.

Hur vet vi vad barnen är intresserade av och tycker är roligt?

Verksamhetsberättelse Enhet

XAdressX
 Telefon XTelefonX
 XEpostX

www.stockholm.se

1. Genom intervjuer med barnen
2. Genom samtal mellan barn och pedagog vid olika stunder under dagen
3. Genom observationer
4. Genom dokumentation
5. Genom att lyssna på barnens samtal med varandra.
6. Genom utvecklingssamtalen med föräldrarna
7. Genom diskussioner och uppföljning på PU-möten

Vi följer upp verksamheten i de olika grupperna på våra PU möten genom att ställa frågor.

- Med vad och hur arbetar ni i gruppen
- Hur vet ni vad barnen vill
- Hur fungerar samlararbetet mellan barnen
- Hur fungerar de vuxnas samarbete
- Hur planerar ni att gå vidare

NÄMNDMÅL:

Förskolan har god kommunikation med föräldrarna och är lyhörd för deras önskemål (barn och ungdom)

ÅTAGANDE:

Föräldrar känner sig välkomna och uppmärksammade på förskolan.

- Uppfylls helt

På årets utvecklingssamtal, föräldramöten och förskoleråd har många föräldrar berättat om hur väl de blir bemötta, hur nöjda de är med verksamheten och pedagogerna.

Föräldrarna tycker också att informationen i stort sätt fungerar bra, men efterlyser mer information via e-post, vilket vi hoppas kunna genomföra då vi får neutrala adresser till våra förskolor.

NÄMNDMÅL:

Förskolan är rolig, trygg och stimulerande och bidrar till jämställdhet, respekt och likabehandling (barn och ungdom)

ÅTAGANDE:

Förskolan är trygg, rolig, pojkar och flickor har samma möjligheter och alla respekteras för den de är.

- Uppfylls helt

I alla åldersgrupper arbetar pedagogerna med värdegrundsfrågor, på samlingar, då det uppstår situationer där något eller några barn känner sig

utanför eller utsatta eller om barn berättat hemma om taskigheter i barngruppen.

Vi låter det inte passera, utan tar oss den tid som behövs för att reda ut konflikten.

Barnen har även i år varit med om utmanade och lärande situationer, dels i åldersgrupperna men också vid övernattningar, vandringar och lägerförskola. En förskola i enheten har haft simskola för alla 5-åringar.

Vi fortsätter att gå till ställen där barnen bara har varandra som lekredskap. Detta främjar könsöverskridande lekar och utvecklar fantasin.

NÄMNDMÅL:

Förskoletiden är en tid av lustfyllt lärande där språk och matematik är prioriterade områden (barn och ungdom)

ÅTAGANDE:

Förskolan utvecklar barnens språk och matematiska tänkande.

● Uppfylls helt

Alla barn i enheten har god tillgång till böcker, minst en gång om dagen läser en vuxen för barnen. Vi har under en lång tid prioriterat samtalet (dialogen) mellan barnen, barnen och pedagoger, pedagogen sätter ord på känslor, olika situationer som barnet är med om. Vi har runda bord då vi äter frukost och lunch, för att underlätta samtalet vid bordet.

Pedagogerna är väl medvetna om vardagssamtalets betydelse för språkutvecklingen och tar därför varje tillfälle till en dialog med barnen.

Barnens matematiska tänkande uppmuntras hela tiden i vardagen, ex. helt, halvt äpple, hur många är vi i gruppen, hur många trappsteg är det till övervåningen, vem är längst, vem är kortast o.s.v. i det oändliga. Vi har också med de äldre barnen mer experimenterande med teknik matematik och samtal om vår miljö, besök i skogen och vi undersöker naturen i staden.

NÄMNDMÅL:

Övergången till förskoleklass är väl förberedd (barn och ungdom)

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Fortsätter implementera Stockholms stads förskoleplan – en förskola i världsklass	2010-01-01	2012-12-31	
☒ Förskolan arbetar aktivt och medvetet i vardagliga situationer med att stödja och stimulera barns språk	2009-01-01	2010-12-31	

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Förskolan tydliggör var föräldrar kan hitta ☒ information samt hur och vad föräldrar kan påverka i förskolan	2009-01-01	2010-12-31	
Stadsdelsnämndens förskolor undersöker ☒ under året möjligheten till certifiering med Grön Flagg	2009-01-01	2010-12-01	

ÅTAGANDE:**Vi följer Kungsholmens miniplan för övergång till skola.**

- Uppfylls helt

Vi har även 2010, börjat redan på hösten förbereda barnen för övergången till skolan. I september tre dagars lägerförskola på skärgårdsön Grinda för alla 5-åringar i enheten. I oktober träffade de pedagoger som överlämnade barn till skolan och de som ska överlämna barn nästa höst och skolan pedagoger för att utvärdera och planera övergången. Cheferna hade i början av året kontakt med skolans rektor för att förbereda övergången för barn med resurs.

Cheferna och rektor träffades sen regelbundet under året för att planera samarbetet inför skolstarten.

5-årsgrupperna hälsade sedan på i de skolor som barnen i gruppen ska börja i. Förskoleklassens personal gjorde ett besök på varje förskola. Överlämningssamtalen med föräldrar, förskolan och skolan uteblev i år då skolan inte kunde få det i sin planering.

KF:s INRIKTNINGSMÅL 3:
3.Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva
KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:
3.1 Budgeten ska vara i balans
NÄMNDMÅL:
Nämndens verksamhet ska rymmas inom fastställd budget

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Varje chef lämnar månadsvis ekonomisk årsprognos till närmaste chef med förslag på åtgärder om prognosen visar på negativ avvikelse	2010-01-01	2010-12-31	

Analys av resultaträkning – Uppföljning av driftbudget

430		Budget	Utfall	Avvikelse
	Intäkter	28 098 000	27 455 000	-643 000
	Lön	25 223 000	22 310 000	2 913 000
	Övriga kostnader	3 248 000	4 363 000	-1 115 000
	S:a kostnader	28 471 000	26 673 000	1 798 000
	Årets resultat	-373 000	782 000	1 155 000
	Fond vid årets början	-	757 000	-
	Fond vid årets slut	-	1 539 000	-
	Förändring fond		782 000	

Även detta år innebar nystart och att enheten ökade med ytterligare 40 platser, denna gång på förskolan Scheele. Barn och ny personal började i slutet av mars. I och med att schablonen beräknas per halvår "sparade" vi lönekostnader de första månaderna på året. Detta tillsammans med noggrann personalplanering och att vi tagit in småsyskon utöver fastställt inskrivningstal resulterade i ett överskott om 782 000.

Verksamhetsberättelse Enhet

 XAdressX
 Telefon XTelefonX
 XEpostX

Även svårigheten att rekrytera förskollärare har bidragit till att lönekostnaden blivit lägre.

Tidigare års överskott har vi därför inte behövt använda.

Resultatenheter

Analys av balansräkning

Investeringar

Försäljningar av anläggningstillgångar

Betydande projekt som inte är investeringar

Ombudgeteringar

Medel för lokaländamål

Övrigt

Utbildningsförvaltningen genomförde en inspektion i vår enhet i januari 2010. Inspektionen fokuserade mycket på den reviderade läroplanen som träder i kraft 1 juli 2011. Inspektionen konstaterade en brist och flera utvecklingsområden.

Utvecklingsområdena som inspektionen påpekade var **Ledning och organisation, Styrdokument och systematiskt kvalitetsarbete, Pedagogisk grundsyn och arbetssätt och Barn inflytande.**

Brister som förskolan måste åtgärda utifrån gällande lagstiftning. Vi har skrivit en ny **Likabehandlingsplan** där den nya skollagen mot diskriminering och kränkande behandling tagits med. Föräldrarna har blivit informerade om planen på föräldramöte och förskoleråd. Planen finns anslagen på alla förskolor . Vi har tillsatt en grupp pedagoger som under året kommer arbeta med dessa frågor, för att utveckla planen, omarbeta och göra den känd för alla som berörs. Eftersom detta område har varit en brist på de flesta förskolor som inspekteras, finner vi det konstigt att inspektionen inte gått vidare med den informationen till Stadsdelarna, då denna brist förmodligen finns på många förskolor som inte blivit inspekterade . .

Ledning och organisation Inspektionen skriver att vi ska kritiskt granska den arbetsmodell som verksamheten organiseras från. Det som inspektionen kallar arbetsmodell är en informationsfolder till föräldrar och nya pedagoger. Vår verksamhet bygger på läroplanen och stadens mål . Vi håller på att utveckla vår dokumentation, uppföljning och utvärdering för att lättare kunna mäta barngruppens utveckling och lärande. Detta för att kvalitetssäkra vår verksamhet och vidta åtgärder för att utveckla och förbättra den.

Ledning och organisation.

Vi har efter inspektionen förtydligt och förändrat vår organisation.

Förskolerektor har det övergripande ansvaret för förskolorna. Bitr. förskolerektor delar arbetet med rektor, tar över ansvaret vid rektors sjukfrånvaro eller semester.

Samordnande ansvarig pedagog (SAP) en på varje förskola (fyra stycken), ansvarar för den dagliga organisationen på förskolorna, förbereder PU-möten (pedagogiska utvecklingsmöten) en gång i månaden, har vissa administrativa uppgifter och viss beslutsrätt och träffar ledningen varje vecka.

Pedagogisk samordnare (PS) också en på varje förskola, ansvarar för att grupperna arbetar efter läroplanen och projektinriktat. Förbereder PU-möten tillsammans med SAP, har ett nära samarbete med PS från de andra förskolorna i enheten. Träffar ledningen var tredje vecka. Följer upp utvecklingsgruppernas arbete. **Utvecklingsgrupper** sju stycken där alla pedagoger från enheten ingår.

1. Dokumentation

2. Naturvetenskap, matematik, teknik/lek.

3. Språk och kultur/lek

4. Bygg och konstruktionslek

5. Den pedagogiska inommiljön

. Den pedagogiska utemiljön och miljötänkande

7. Likabehandling

Dessa grupper träffas en gång i månaden, men kan vid behov få mer tid. Vi hoppas att vi med denna organisation ytterligare utvecklar vårt arbete.

Barngruppernas storlek har vi inte förändrat, våra ett och två årsgrupper har mellan 10 och 15 barn, pedagoger 2-3 stycken. Vi har ingen grupp med fler än 18 barn.

De yngre barnens behov av täta och stabila vuxenkontakter är väl tillgodosedda, de tider vi har åldersblandat är före kl.9.00 och efter kl. 16.00–16.30. Vi sitter också med olika åldrar vid matbordet, det är samma pedagoger och barn som sitter tillsammans minst en termin. Vid sjukdom bland pedagogerna i småbarnsgrupperna går ordinarie pedagoger från andra grupper in i gruppen och vikarien placeras hos de äldre barnen. På så sätt är det alltid för barnen kända personer i deras grupp.

Det vi tittat närmare på efter inspektionen är **övergångssituationerna** för de yngre barnen, vi har förändrat vissa rutiner så att de fungerar smidigare.

Alla grupper har sin rumsliga hemvist, vi kallar rummen för samlingsrum, där gruppen samlas innan och efter olika aktiviteter. De yngre barnen har större rum där vi samlat material som är anpassat för yngre barn, det är deras ”hemvist”.

Verksamhetsberättelse Enhet

XAdressX
Telefon XTelefonX
XEpostX

Styrdokument och systematiskt kvalitetsarbete

Inspektörerna kom att uppfatta vår informationsfolder för föräldrar ”Grällan” som vårt interna styrdokument.

Det har aldrig varit ledningens avsikt att den skriften skulle fylla den funktionen. Nej självklart är det verksamhetsplanen tillsammans med läroplanen och stadens förskoleplan som är våra styrdokument.

Verksamhetsplanen kan säkert utvecklas och förankras bättre än hittills.

Årsplan och former för en systematisk kvalitetsutveckling har utarbetats.

All personal har under två heldagar gått igenom inspektionsrapporten och den nya läroplanen.

Diskussioner kring nya läroplanen var också en stor del av innehållet i höstens tre planeringsdagar.

Pedagogisk grundsyn och arbetssätt en fortlöpande diskussion om kunskap utveckling och lärande pågår kontinuerligt vid förskolorna och kommer naturligt intensifieras och utvecklas med den nya läroplanen som grund.

I de **pedagogiska utvecklingsgrupperna** arbetar vi med alla läroplanens intentioner. Syftet är att ytterligare utveckla den pedagogiska praktiken. Pedagogiska samordnare och samordningsansvariga pedagoger samt ledning har stort ansvar för att samordna och systematisera utvecklingsarbetet.

Miljön i förskolan är också ett område i ständig förändring där bland annat barnens ålderssammansättning ställer olika krav. För närvarande är merparten av de inskrivna barnen under tre år. Ur säkerhetssynpunkt kan detta begränsa tillgänglighet till material för de äldre barnen. Framförallt den pedagogiska utvecklingsgrupp som ska arbeta kring inomhusmiljön kommer att ta sig an dessa frågor.

På samtliga förskolor finns ett rikt utbud av litteratur. Muntligt berättande och högläsning sker varje dag för barnen. Bandspelare och videofilmer använder vi inte. Vi möter idag barnens nyfikenhet kring bokstäver och skriftspråk men kan säkert utveckla våra vägar att ta vara på barnens intresse och stimulera deras nyfikenhet kring läs och skriftspråket.

Samma förhållningssätt gäller för läroplansmålen kring matematik och naturvetenskap. Här gäller särskilt att betona att det är i leken som vi ska utforska dessa områden. Den utvecklingsgrupp som arbetar med dessa frågor har särskilt att beakta att vi utvecklar förskolan metodik i detta område. Att ha en hög grad av flexibilitet i praktiken är ju en förutsättning för att arbeta efter läroplan och särskilt för att boga för barns inflytande. **Barns inflytande** att barn ska ha inflytande över sin tillvaro i förskolan är en överordnad princip. I diskussionen om verksamheten är detta en levande ämne. Därför blir vi lite förvånade när inspektörerna tar upp detta som ett särskilt utvecklingsområde. Detta får vi belysa ytterligare i våra pedagogiska utvecklingsgrupper. Vi har under året ägnat mycket tid åt att planera för och sätta en ny organisation.

Verksamhetsberättelse Enhet

XAdressX
Telefon XTelefonX
XEpostX

Vi kan redan nu se att pedagogerna har engagerat sig med stor entusiasm i arbetet i utvecklingsgrupperna, flera av grupperna har kommit med förslag till förbättringar inom sitt område. Det har också ökat samarbetet mellan alla förskolor i enheten. Alla barngrupper arbetar projekt inriktat även ett-årsgrupperna. Ledningen följer upp arbetet i utvecklingsgrupperna och barngrupperna var tredje vecka tillsammans med enhetens PS.

Kompetensutvecklingen under året har i huvudsak varit interna studier och utveckling med läroplanen i fokus. Årets planeringsdagar ägnades i stor utsträckning åt läroplansstudier och diskussioner kring densamma. En del av personalen har också deltagit i externa föreläsningar och seminarier men tonvikten har legat på det inre arbetet.

Årets brukarundersökning föll väl ut liksom föregående år. Vi har fortfarande ett utvecklingsområde i att ge föräldrarna en tydligare bild av barnens utveckling och lärande.

Vårt värdegrundsarbete kom av sig under tidig vår efter flytten av administrationen då materialet vi hittills jobbat med "försvann" i några månader. Samtidigt hade vi fått den kritiska inspektionen och den tog oerhört mycket energi från samtlig personal. Därför kom vi ohjälpligt efter och får arbeta med att förankra den värdegrund som stadsdelen lagt fast.

Basen för samverkan med föräldrarna är den dagliga vardagskontakten. Här har vi diskuterat hur vi ytterligare kan höja kvalitén på den. Att varje förälder ska få en bild av sitt barns utveckling och lärande är ett område vi jobbar intensivt på att utveckla. Särskilt övergripande mål behöver vi bli bättre på att kommunicera. Vi har genomfört ett föräldramöte för samtliga föräldrar per termin. För nya föräldrar har alla förskolor genomfört ett eget möte inför inskolningen. Också inför våra vandringar och före 5-åringarnas lägerförskola på Grinda har vi haft riktade möten.

Samtliga förskolor har också haft 2 två förskoleråd per termin. Focus på förskoleråden har varit de punkter som föräldrarna haft. Diskussionerna har lätt hamnat i mycket basala frågor som många gånger borde kunna behandlas i vardagen med personalen. Vi behöver fortsätta diskussionen om innehållet på förskolerådets möten. Vi har också haft ett separat möte på en av förskolorna med anledning av att personal som slutat. Personalomsättning väcker ibland extremt mycket oro och vi har uppenbarligen inte lyckats informera och göra föräldrarna trygga när pedagoger slutar. Illojalt beteende från personalens sida har tyvärr blivit vanligt och det väcker mycket oro hos föräldrarna.

Vi arbetar intensivt med att minska sjukfrånvaron. Vi har under året genomfört 11 rehabutredningar. 9 av enhetens 52 anställda har föreläggande om förstadagsintyg från första sjukdagen. Trots alla insatser har vi inte lyckats minska sjukfrånvaron som förväntats av oss. Vi har två långtidssjukskrivna och resten kortare sjukfrånvaro. Till största delen är den kortare frånvaron orsakad av infektioner, såväl i mage tarm som övre luftvägsinfektioner. Eftersom vi nystartat flera avdelningar i år och året dessförinnan har vi ett stort antal små

Verksamhetsberättelse Enhet

XAdressX
Telefon XTelefonX
XEpostX

www.stockholm.se

barn på våra förskolor. Vi har också nyrekryterat ny personal som kommit direkt från utbildningen. Eftersom små barn ofta bär på smittor och ny personal ännu inte byggt upp sitt immunförsvar tror vi att detta är den huvudsakliga orsaken till vår högre sjukfrånvaro. Snitt över en tolv månaders period låg sjukfrånvaron på 8,35%.

Synpunkter och klagomål

Några föräldrar på en av enhetens förskolor har uttryckt oro för försämrad verksamhet under våren 2010.

Åtgärder.

Extra förskoleråd där alla föräldrar inbjöds.

Ledningen tillsammans med pedagogerna hade redan påbörjat ett förbättringsarbete på förskolan, ledningen informerar om vad vi planerat.

Nyanställning av två förskollärare.

Förflyttning av en barnskötare till en annan förskola i enheten.

Genomgång och förändring av den pedagogiska miljön.

Samtal med all personal, uppföljningssamtal varannan vecka under våren.

Mer ledningsnärvaro på förskolan våren och hösten 2010.

Kontinuerlig information till föräldragruppen.

För övrigt har vi fått ovanligt många (ca tio) samtal från nöjda föräldrar, som prisat det pedagogiska arbetet på flera av förskolorna i enheten.

Kvalitetsredovisning

Övergripande bild av verksamheten

Vi ger barnen en utmanande, utvecklande och lärande uppväxtmiljö på förskolorna.

Vi ser och litar på barnets tro på sin egen förmåga och tro på framtiden.

Vi uppmuntrar föräldrar till delaktighet i barnens liv på förskolan. Vi stödjer föräldrar i att vara förälder

Kvarnbergens förskolor bedriver förskoleverksamhet för barn 1-6 år, inom givna ekonomiskamar och utifrån beslut och riktlinjer som fattats av kommunfullmäktige och Kungsholmens stadsdelsnämnd.

Förskolans uppdrag styrs av:

- skollagen
- FN:s barnkonvention
- Läroplanen för förskolan Lpfö98
- Budget för Stockholms stad 2010
- Kungsholmens stadsdelsförvaltnings verksamhetsplan 2010
- Kvarnbergens verksamhetsplan 2010
- Kvarnbergens Likabehandlingsplan

Verksamhetsidé

Vi erbjuder barnen en trygg, rolig, utmanande, utvecklande och lärande förskoletid. Vår gemensamma barnsyn och syn på lärandet är att tilltro alla barns förmåga och vilja till lärande. Pedagogerna är engagerade i, nyfikna på och behandlar alla barn med stor respekt och värme. Vi har ett öppet förhållningssätt genietemot både barn och föräldrar, vi lyssnar och tar till vara på deras åsikter och ideér.

Förutsättningar

RESURSFÖRDELNING BARN, MEDARBETARE PÅ FÖRSKOLORNA

förskola	Antal barn 090931	Antal barn 100331	Barn med annat modersmål	Anställda 100331	Fsk.lärare 100331	Ped. Med annat modersmål
Scheele	46	66		16	6	
Pipers	49	49		8	4	
Serafen	82	95		19	5	
Kronoberg	70	71		14	5	
totalt	247	281	40	57	20	12

Även under denna period har antalet barn under 3 år varit ca: 2/3 av de inskrivna barnen. Vilket medfört viss begränsning av verksamheten utanför förskolorna, färre utflykter och skogsbesök för de små barnen.

Vi har arbetat mycket med rekrytering för att höja andelen förskollärare i enheten, tyvärr har det visat sig vara svårt då tillgången på utbildade förskollärare är mycket begränsad.

Ledningen av enheten är en rektor på heltid, en biträdande rektor på heltid, till administrativt stöd finns en förskolesekreterare på 30% .Vår vaktmästare har fått nya uppgifter på 20% av sin tid då han levererar mat och 20% arbetar han som tidigare med smärre reparationer på förskolorna.

Vi har under hösten 09 öppnat ett nytt kök på Serafimergränd 1.Köket levererar mat till förskolorna Serafen och Scheele inom enheten och till två förskolor i en annan enhet.

Systematiskt kvalitetsarbete

Ledningen har under denna period deltagit i en föreläsningsserie om Systematiskt kvalitetsarbete. Detta har medfört att vi måste förändra vårt tidigare tankesätt radikalt. Tillsammans med pedagoggruppen har vi under året diskuterat och planlagt ett stort förändringsarbete runt utvärdering, uppföljning och utveckling. Vi har inte hunnit sjösätta den nya organisationen under denna period, men kommit långt i att förankra våra tankar i hela pedagoggruppen.

Åtgärder för utveckling från föregående kvalitetsredovisning

- Systematiskt återkoppla vardagsarbetet till Verksamhetsplanen, åtaganden och enhetens verksamhetsidé.
- Utveckla dokumentationen.
- Pedagogiska miljön
- Utveckla årsplanen
- Uppdatera enhetens handlingsplaner
- Föräldrasamverkan.
- Gemensamt kalendarium.

Mål/Åtaganden

Normer och värden

Utvärdering av likabehandlingsplan/plan kränkande behandling

Vi har på APT träffar utvärderat Likabehandlingsplanen vid två tillfällen. Under våren har vi skrivit en ny Likabehandlingsplan där vi tagit med den nya lagen om kränkande behandling.

NÄMNDMÅL:

Förskolan är rolig, trygg och stimulerande och bidrar till jämställdhet, respekt och likabehandling (barn och ungdom)

ÅTAGANDE:

Förskolan är trygg, rolig, pojkar och flickor har samma möjligheter och alla respekteras för den de är.

Arbetsätt

Vi litar på alla barns förmåga. Vi utmanar barnen att våga prova, det är OK att misslyckas för att sen våga prova igen. Vi hjälper barnen att lösa konflikter utmanar dem att hitta nya lösningar. Vi uppmärksammar olikheter och likheter utan att värdera utan bara konstatera och acceptera.

Alla barn har möjlighet att delta i alla förskolans aktiviteter efter sin egen förmåga och intresse.

Bus och skoj uppstår spontant om vuxna inbjuder till det, vi skapar en miljö och ett inbjudande klimat där barnen kan leka, ha roligt och utveckla lek, fantasi och självtillit

Vi utvecklar barnens sociala förmåga, lära dem att sätta egna gränser genom att de vuxna uppmuntrar, deltar, men också stiger åt sidan.

Uppföljning

Återkommande utvärdering på kvällskonferenser, inventering av åldersgrupperna arbete. Regelbunden inventering av barnens och personalens kontakt och samspel ("Social barometer")

Barnintervjuer

Föräldraenkäter.

Samtal med föräldrar

utvecklingssamtal med föräldrar

Utveckling

Vi arbetar med att få en gemensam värdegrund inom enheten. Dokumentationen och uppföljningen ska utvecklas.

Resultat

Att få vara den man är, att vuxna tror på varje barns förmåga står högst på dagordningen och präglar arbetet. Enligt brukarenkäten har vi inte fullt ut lyckats visa på hur pojkar och flickor får samma förutsättningar i verksamheten.

Bedömning och analys

Att fortsätta levandegöra värdegrundsarbetet i vardagen är ett prioriterat område och ett område där vi har mycket kunskap och kompetens. I brukarenkäten kan vi se att föräldrarna tilltror vårt arbete inom detta område. Då mycket av uppföljningen sker muntligt kan vi behöva utveckla dokumentationen.

Utveckling och Lärande

NÄMNDMÅL:

Förskolan är rolig, trygg och stimulerande och bidrar till jämställdhet, respekt och likabehandling (barn och ungdom)

ÅTAGANDE:

Förskolan är trygg, rolig, pojkar och flickor har samma möjligheter och alla respekteras för den de är.

Arbetsätt

Vi litar på alla barns förmåga. Vi utmanar barnen att våga prova, det är OK att misslyckas för att sen våga prova igen. Vi hjälper barnen att lösa konflikter utmanar dem att hitta nya lösningar. Vi uppmärksammar olikheter och likheter utan att värdera utan bara konstatera och acceptera.

Alla barn har möjlighet att delta i alla förskolans aktiviteter efter sin egen förmåga och intresse.

Bus och skoj uppstår spontant om vuxna inbjuder till det, vi skapar en miljö och ett inbjudande klimat där barnen kan leka, ha roligt och utveckla lek, fantasi och självförtroende

Vi utvecklar barnens sociala förmåga, lära dem att sätta egna gränser genom att de vuxna uppmuntrar, deltar, men också stiger åt sidan.

Uppföljning

Återkommande utvärdering på kvällskonferenser, inventering av åldersgrupperna arbete. Regelbunden inventering av barnens och personalens kontakt och samspel ("Social barometer")

Barnintervjuer

Föräldraenkäter.

Samtal med föräldrar

utvecklingssamtal med föräldrar

Utveckling

Vi arbetar med att få en gemensam värdegrund inom enheten. Dokumentation och uppföljningen ska utvecklas.

Resultat

Att få vara den man är, att vuxna tror på varje barns förmåga står högst på dagordningen och präglar arbetet. Enligt brukarenkäten har vi inte fullt ut lyckats visa på hur pojkar och flickor får samma förutsättningar i verksamheten.

NÄMNDMÅL:

Förskoletiden är en tid av lustfyllt lärande där språk och matematik är prioriterade områden (barn och ungdom)

ÅTAGANDE:

Förskolan utvecklar barnens språk och matematiska tänkande.

Arbetsätt

Redan första året på förskolan ska barnen få pröva, färg och form, träna rollspel och rollekar, rim och ramsor, lekar och dramatisera sagor.

Gå på ojämnt underlag åka till skogen regelbundet, klättra.

Äta många tillsammans och ha samlingar i blandade åldrar.

Sjunga tillsammans, springa tillsammans.

Få pröva och göra på riktigt.

Alla barn ska varje dag ha tillfälle att lyssna på högläsning eller levande berättande. Det ska finnas stort utbud av barnlitteratur som regelbundet utökas och förnyas.

Pedagogerna stödjer aktivt barnen i att sätta ord på sina känslor.

Pedagogerna lyssnar på barnen, föra samtalet vidare, leka med ord, och uppmuntra till dialog i alla sammanhang.

Pedagogerna anpassar aktiviteterna efter barnens förmåga och intresse genom att observera barnens utveckling och intressen.

Vi arbetar med begrepp som större-mindre, fler-få, stor- liten, högt- lågt, tung- lätt.

Vi tar tillvara barnens intresse för siffror, bokstäver och logiskt tänkande.

Uppföljning

Genom regelbunden utvärdering på personalens konferenser.
Genom föräldraenkäter.
Genom vardagssamtal och utvecklingssamtal med föräldrar.
Genom att följa upp och åtgärda klagomål.
barnintervjuer
utvecklingssamtal med föräldrarna

Utveckling

Vi fortsätter med att utveckla barnens fria skapande. Vi kommer föra in mer experimenterande och undersökande i åldersgruppernas arbete. Dokumentation och uppföljning av arbetet ska utvecklas.

Resultat

Barn som med tillförsikt möter nya människor med nyfikenhet och ett självklart tilltal möter man ofta på våra förskolor. Små barn som självklart räknar med att bli lyssnade på. Barn hanterar konflikter och löser dessa ´med språkets hjälp. Barn som hittar kommunikation i skapande i olika former.

Bedömning och analys

Dialogen är grunden för den kommunikativa utvecklingen. Att ta vara på och stimulera till samtal och kommunikation i varje del av verksamheten är prioriterat. Den kommunikativa utvecklingen sker också i skapande, lek och sampel. Barns nyfikenhet på skriftspråk ska uppmuntras och stimuleras

Att ta tillvara på barnens nyfikenhet och vetgirighet är en grund för att barnen ska erövra teoretiskt tänkande i lekens form.

Barns inflytande

NÄMNDMÅL:

Barn uttrycker sina tankar och åsikter och påverkar därigenom sin situation och förskolans verksamhet (barn och ungdom)

ÅTAGANDE:

Vi lyssnar på barnen med nyfikenhet och respekt och tar deras tankar och idéer på stort allvar.

Arbetsätt

Vi ger varje barn den uppmärksamhet barnet behöver.
Vi uppmuntrar barnets goda sidor.

För att barnen ska utveckla sin förmåga att uttrycka tankar och åsikter krävs att vi skapar goda förutsättningar:

-pedagogen lyssnar alltid till barnet och tar barnets åsikter på allvar

- pedagogen värderar inte det barnet säger
- pedagogen är återhållsam med tillrättavisningar, resonerar och förklarar istället
- pedagogen ber barnet om ursäkt om pedagogen varit orättvis
- pedagogen tvingar inte utan uppmuntrar barnet

Uppföljning

Genom regelbunden utvärdering och diskussion på personalkonferenser där förskolans alla pedagoger deltar. Åldergruppernas arbete följs kontinuerligt upp på dessa möten, vi ställer då dessa frågor till arbetslaget.

- Vad arbetar gruppen med just nu?
- Hur kom ni fram till detta?
- Hur fungerar samarbetet barn-barn?
- Hur fungerar samarbetet barn-vuxna?
- Hur fungerar samarbetet vuxna-vuxna?
- Hur går vi vidare?

Husmöten en gång per månad, ledningen träffar representanter för personalgruppen, vi har en fast dagordning.

Barn, vi går igenom barnen och ser om det finns barn vi funderingar omkring.
Föräldrar, vi går igenom förskolans föräldrars behov.
Aktuell information till föräldragruppen Vi inventerar den information som föräldrarna kan behöva för att inte missa något.
Ekonomi. Regelbunden genomgång av ekonomin och dess konsekvenser för verksamheten.
Praktiska frågor.

Barnintervjuer med alla barn från 3 år
Föräldraenkäter
Vardagssamtal och utvecklingssamtal med föräldrarna.

Utveckling

Dokumentation och utvärdering.

Resultat

Vi skapar förutsättningar för barnen att kunna framföra och prova sina tankar, vid matbordet, i samlingar och under lugna stunder vid läsvidan sovvidan och andra tider under dagen.

Vi kan se resultat av detta genom att barnen är nyfikna tar kontakt och pratar med vuxna och barn som besöker förskolan.

Projekt och tema arbeten förändras med barnens nya idéer och funderingar.

Bedömning och analys

Genom att utveckla den pedagogiska dokumentationen skapar vi bättre förutsättningar för barn inflytande.

Förskola och hem

NÄMNDMÅL:

Förskolan har god kommunikation med föräldrarna och är lyhörd för deras önskemål (barn och ungdom)

ÅTAGANDE:

Föräldrar känner sig välkomna och uppmärksammade på förskolan.

Arbetsätt

Vårt arbete med föräldrarna präglas av:

tolerans -att lyssna utan att värdera

tydlighet -i vår information till föräldrarna är vi vara tydliga med vad förskolan är, ger och vad som inte är förskolans ansvar

möjlighet att påverka- personal har i vardagen ett förhållningssätt som uppmuntrar föräldrar att föra fram sina synpunkter

få vara den förälder man är- personalen prestigelöst sätt möta alla föräldrar

få stöd i att vara förälder- personalen ska frikostigt och ödmjukt dela med sig av sin kunskap och erfarenhet om förskolebarns behov

Föräldrar är nästan alltid vara välkomna att vara med på förskolan

Föräldrar erbjuds minst två utvecklingssamtal per år. Ytterligare samtal kan ske på föräldrarnas eller personalens initiativ

Första dagen på inskolningen erbjuds barn och föräldrar hembesök av de pedagoger som deltar i inskolningen.

Efter inskolning erbjuds alla nya föräldrar ett samtal där man utvärderar inskolningen och får tillfälle att fråga om sådant man undrar över.

Förskoleråden i enheten är öppna för alla föräldrar på förskolan och kallas till minst två veckor i förväg.

Föräldramöten genomförs minst 2 gång per år.

Utöver dessa föräldramöten kallas alla nya föräldrar till möte inför inskolningen och inför den vandring på Sörmlandsleden som fyra- och femåringarna genomför varje vår.

Uppföljning

Regelbunden utvärdering på personalkonferenser.

Vardagssamtal och utvecklingssamtal med föräldrarna.

Uppföljning och åtgärder med anledning av inkomna klagomål.

Föräldraenkäter

Utveckling

Vi förbättrar informationskanalerna till föräldrarna och gör det möjligt för föräldrarna att ta del av information via internet.

Vi har infört en inskolningsmodell som tar hänsyn till anknytningsteorier och föräldrarnas behov av snabbare inskolning. Modellen kommer fortsätta utvärderas och utvecklas under året.

Dokumentation och uppföljning behöver utvecklas.

Resultat

På föräldramöten, förskoleråd och i brukarenkäten framträder en bild av föräldrar som i stort är mycket nöjda med sina barns förskola.

Det främsta utvecklingsområdet är information till föräldrarna. Ett område som alltid förändras och ställer nya krav på oss.

NÄMNDMÅL:

Övergången till förskoleklass är väl förberedd (barn och ungdom)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Fortsätter implementera Stockholms stads förskoleplan – en förskola i världsklass	2010-01-01	2012-12-31
Förskolan arbetar aktivt och medvetet i vardagliga situationer med att stödja och stimulera barns språk	2009-01-01	2010-12-31
Förskolan tydliggör var föräldrar kan hitta information samt hur och vad föräldrar kan påverka i förskolan	2009-01-01	2010-12-31
Stadsdelsnämndens förskolor undersöker under året möjligheten till certifiering med Grön Flagg	2009-01-01	2010-12-01

ÅTAGANDE:

Vi följer Kungsholmens miniplan för övergång till skola.

Arbetsätt

Vi ska tillsammans med skolans pedagoger ha ett löpande samarbete under året. Tillsammans med Eiraskolan som tar emot de flesta av våra barn har vi tillsammans skapat följande arbetsätt:

På hösten samlas de pedagoger som samarbetade under våren för att utvärdera övergången.

Samma dag träffas de pedagoger som ska arbeta med innevarande års övergång för planering.

Pedagogerna träffas sedan regelbundet fram till sommaren.

I april och maj gör förskolebarnen 2 besök i förskoleklass och åter i matsalen en av gångerna.

Förskoleklassens personal besöker barnen på skolorna.

Förskolan har utvecklingssamtal med föräldrarna. Alla använder samma dokument som grund för samtalen. Föräldrarna avgör om skolan kan ta del av dokumentet.

Alla föräldrar erbjuds ett överlämningsamtal gemensamt för föräldrar, personal från blivande förskoleklass och barnets förskola.

Vi ska också verka för att utveckla samarbetet på övriga skolor i stadsdelen genom diskussioner och goda exempel.

Börjar barnet annan skola skall besök genomföras och samtal erbjudas så länge familjen inte flyttar utanför Storstockholm.

Uppföljning

Gemensam utvärdering förskolepersonal/förskoleklassens personal.

Föräldraenkäter

avslutningssamtal

Utveckling

Vi hoppas att vi under året kan få tillstånd ett tätare samarbete med Fridhemsskolan som är en av två kommunala skolor i vårt upptagningsområde dit våra barn ofta går.

Resultat

Tyvärr medförde en mycket sen intagning att de överlämningsamtal som vi i många år genomfört tillsammans med Eiraskolan inte kunde genomföras. I förhållande till Kungsholmens grundskolor (fd Fridhemsskolan) har ingen utveckling skett.

Vi har genomfört skolbesök med alla barn som börjar skola inom Storstockholm.

Bedömning och analys

Samverkan

NÄMNDMÅL:

Övergången till förskoleklass är väl förberedd (barn och ungdom)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Fortsätter implementera Stockholms stads förskoleplan – en förskola i världsklass	2010-01-01	2012-12-31
Förskolan arbetar aktivt och medvetet i vardagliga situationer med att stödja och stimulera barns språk	2009-01-01	2010-12-31
Förskolan tydliggör var föräldrar kan hitta information samt hur och vad föräldrar kan påverka i förskolan	2009-01-01	2010-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämndens förskolor undersöker under året möjligheten till certifiering med Grön Flagg	2009-01-01	2010-12-01

ÅTAGANDE:**Vi följer Kungsholmens miniplan för övergång till skola.****Arbetsätt**

Vi ska tillsammans med skolans pedagoger ha ett löpande samarbete under året. Tillsammans med Eiraskolan som tar emot de flesta av våra barn har vi tillsammans skapat följande arbetsätt:

På hösten samlas de pedagoger som samarbetade under våren för att utvärdera övergången.

Samma dag träffas de pedagoger som ska arbeta med innevarande års övergång för planering.

Pedagogerna träffas sedan regelbundet fram till sommaren.

I april och maj gör förskolebarnen 2 besök i förskoleklass och äter i matsalen en av gångerna.

Förskoleklassens personal besöker barnen på skolorna.

Förskolan har utvecklingssamtal med föräldrarna. Alla använder samma dokument som grund för samtalen. Föräldrarna avgör om skolan kan ta del av dokumentet.

Alla föräldrar erbjuds ett överlämningsamtal gemensamt för föräldrar, personal från blivande förskoleklass och barnets förskola.

Vi ska också verka för att utveckla samarbetet på övriga skolor i stadsdelen genom diskussioner och goda exempel.

Börjar barnet annan skola skall besök genomföras och samtal erbjudas så länge familjen inte flyttar utanför Storstockholm.

Uppföljning

Gemensam utvärdering förskolepersonal/förskoleklassens personal.

Föräldraenkäter

avslutningssamtal

Utveckling

Vi hoppas att vi under året kan få tillstånd ett tätare samarbete med Fridhemsskolan som är en av två kommunala skolor i vårt upptagningsområde dit våra barn ofta går.

Resultat

Tyvärr medförde en mycket sen intagning att de överlämningsamtal som vi i många år genomfört tillsammans med Eiraskolan inte kunde genomföras. I förhållande till Kungsholmens grundskolor (fd Fridhemsskolan) har ingen utveckling skett.

Vi har genomfört skolbesök med alla barn som börjar skola inom Storstockholm.

Bedömning och analys

Vi har gjort allt vi kan för att barnen ska få en bra övergång till skolan. Vi har varit beredda att anpassa våra tider för att samarbetet ska flyta smidigt. Från skolans sida har man haft stora problem med sena intagningar som försvårat samarbetet. Lösningen ligger i skolans organisation och tidpunkten för föräldrarnas skolval.

Övrig uppföljning

- USK brukarenkät
- Utbildningsförvaltningens inspektion
- pedagogernas utvärdering
- utvecklingssamtal ledning-medarbetare
- Stadsdelens verksamhetsbesök

Sammanfattande analys och bedömning av måluppfyllelsen och lärdomarna under läsåret

Våren har påverkats av den inspektion som gjorts av stadens förskoleinspektörer i början av året. Eftersom den var mycket kritiskt till vår verksamhet har vi ägnat mycket tid och arbete för att genomlysna vårt arbete och arbeta fram förslag till förändringar. De områden vi sett samma sak som inspektörerna var en tydligare systematik i arbetet, tydligare koppling till läroplanen och en anpassning av organisationen så att det finns en person med visst övergripande ansvar på varje förskola. Vi fick också kritik för hur verksamheten med de små barnen var organiserad på förskolorna. Även vad gäller hur barn med särskilda behov får sina behov tillgodosedda hade inspektörerna kritiska synpunkter på. I dessa fall tycker vi inte att vi fått en rättvisande bedömning.

Hela personalgruppen har kritiskt gått igenom verksamheten under två heldagar i maj. Vi har under våren också haft förskoleråd där vi gått igenom rapporten. Många föräldrar har också spontant kommit med kommentarer till inspektionen. I det övervägande flertalet har man inte känt igen sig i inspektörernas bild, särskilt har detta gällt många föräldrar till de minsta barnen.

Årets brukarundersökning gav oss mer stöd i arbetet. Överlag fick vi goda omdömen. Vårt främsta förbättringsområde är att ge föräldrarna mer och tydligare uppföljning av barnens utveckling och lärande på förskolan. Här kan vi se kopplingen till att vi måste utveckla vår dokumentation.

Utvecklingsområden

Vi kommer under året arbeta fortsätta med att förankra och utveckla vår nya organisation med samordningsansvarig pedagog, ssp och pedagogisk samordnare, ps. och utvecklingsgrupperna där alla pedagoger i enheten ingår.

Vi kommer arbeta med dokumentation, uppföljning, utvärdering och utveckling. Vi kommer också satsa pengar på att skapa en mer pedagogisk, fantasifull och rolig inomhusmiljö.

Vi kommer också arbeta med att implementera den nya läroplanen.

På APT möten kommer vi fortsätta vårt värdegrundsarbete.

Genom den nya organisationen med sap och ps räknar vi med att kunna höja kvaliteten på de avdelningar inom enheten som ligger lite efter. Vi kommer då att få en högre och jämnare kvalitet i hela enheten.

Vi kommer under året införa resultat baserad styrning, en metod för att säkerställa vårt fortsatta kvalitetsarbete.

Åtgärder för utveckling

- Prioritera och se till att det finns tid avsatt för att utveckla enhetsövergripande arbete, med ps, sap och utvecklingsgrupperna för att få en högre och jämnare kvalitet i enheten
- utveckla samarbetet mellan ps och sap
- Skapa en utvecklingsgrupp som har till uppgift att utveckla och upprätthålla förskolornas pedagogiska miljöer
- utveckla och förankra arbetet med värdegrunden och resultatbaserad styrning, genom enhetsövergripande diskussioner och utbildning.

Kvalitetsredovisning upprättad av

Ulf Magnusson, förskolerektor

Inger Ax bitr. förskolerektor

Verksamhetsberättelse 2010 Lejonkotten

Sammanfattande analys

Vi har arbetat med det gemensamma målet att öppna upp mellan avdelningarna och att hjälpas åt i det dagliga arbetet på förskolan. Vi har kommit en bit på vägen men än finns det saker att arbeta med och utveckla.

Värdegrundsarbetet har varit med på vår planerings, utvärderingsdagar och det är ett arbete som fortsätter framöver.

Personalgruppen har haft handledning i det fortsatta arbetet på förskolan där värdegrundsarbetet har varit en del i handledningen för att samverka, samarbeta, skapa bra förutsättningar och att utveckla förskolan.

Föräldrar har visat uppskattning och tyckt att barnen fått en bra stimulans.

Pedagogerna har berättat mera om barnens utveckling och lärande både vid hämtning, det enskilda samtalet och på våra föräldramöten.

Det har även funnits några föräldrar som haft synpunkter på en av avdelningarna och de har framfört vad de saknat och hur de har blivit bemötta av avdelningspersonal då de kommit till förskolan.

Vi har arbetat med att förändra och förbättra våra strukturer på förskolan.

Vi har strukturerat om och delat in invänjningen i mindre grupper då vissa barn har haft svårigheter att komma in i gruppen.

Vi har även sett barnens olika aktiviteter och funderat över vilken form av information föräldrarna velat ha.

Vi har varit tydligare till föräldrarna med att lämna över information om hur barnens dag har varit och föräldrarna har även fått information föräldramöten.

Vi har skapat miljöer där barnen fått möjligheter att mötas, förhandla och fått göra sina val i vardagen på förskolan.

Förskolan har bidragit till att barnen byggt vänskapsband och kunnat knyta nya kontakter mellan barn/barn och vuxna.

Då det gäller förskolans budget så har vi fått ett överskott beroende på att vi haft många småbarn inskrivna i förskolan och att vi inte gjort några större inköp.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s INRIKTNINGSMÅL I:

I. Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

I.7 Stockholm ska upplevas som en ren, vacker och trygg stad

NÄMNDMÅL:

Alla parker och grönområden är välskötta och attraktiva för invånare och besökare.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Utvärdering av variabler och omklassning av data i databasen PARK.	2010-01-01	2010-12-31	

KF:s INRIKTNINGSMÅL 2:
2. Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras
KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:
2.2 Stockholms förskolor och skolor ska ge alla ökad kunskap och utveckling i en trygg miljö

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökningen ☒ avseende trygg och säker miljö	91 %	85 %	öka	2010
Andel nöjda föräldrar i förskoleundersökningen ☒ avseende utveckling och lärande	73,7 %	85 %	öka	2010
Resultatet av enheternas självvärdering avseende ☐ utveckling och lärande inom förskola		3	3,1	2010

NÄMNDMÅL:
Barn uttrycker sina tankar och åsikter och påverkar därigenom sin situation och förskolans verksamhet (barn och ungdom)
ÅTAGANDE:

Förskolan ger varje barn möjlighet att uttrycka sina tankar, åsikter och ger barnen möjlighet att påverka sin situation och förskolans verksamhet.

Uppfylls helt

Barnen har haft inflytande och de har fått vara med och välja, kommit med olika förslag och tagit initiativ till lekar, teman, inne och uteaktiviteter.

Pedagogerna har varit lyhörda och varje barn fått sin röst hörd.

Barnen har fått utveckla sin kreativitet under temaarbete eller i samlingarna.

Barnen har lärt sig att kompromissa och respektera varandras olika åsikter.

Verksamhetsberättelse Enhet

XAdressX
 Telefon XTelefonX
 XEpostX

Barnen har lärt sig att vara ansvarsfulla och fullföljt vad som varit bestämt, avslutat och lagt undan material innan de börjat med något annat.

Vi har skapat tillfällen tillsammans med barnen så att de har fått reflektera med varandra i gruppen.

NÄMNDMÅL:

Förskolan har god kommunikation med föräldrarna och är lyhörd för deras önskemål (barn och ungdom)

ÅTAGANDE:

Förskolan skapar ett klimat där förutsättningar finns för dialog med föräldrar kring verksamhetens innehåll och form.

● Uppfylls helt

Föräldrarna har fått både muntlig, skriftlig information då det gällt förskolans aktiviteter och förutsättningar vid lämning, hämtning.

Vi har läst och arbetat med vårt bemötande och kommunikationen tillsammans med våra föräldrar som var en synpunkt i vår enkät. Vi har uppnått vårt mål att skapa tillit och förtroende hos våra föräldrar.

Vi har haft våra föräldraråd där frågor tagits upp som barnens aktiviteter och information från avdelningarna och föräldrafrågor.

Föräldrarna har fått information om förskolan förutsättningar, innehåll och ekonomi på våra föräldramöten.

NÄMNDMÅL:

Förskolan är rolig, trygg och stimulerande och bidrar till jämställdhet, respekt och likabehandling (barn och ungdom)

ÅTAGANDE:

Förskolan ger barnen en verksamhet där de kan utvecklas, vara trygga och ha roligt.

● Uppfylls helt

Barnen har fått utveckla sin sociala kompetens tillsammans i den fria leken och fått upptäcka, uttrycka sina åsikter, tankar, idéer och skapat fasta rutiner som gett dem trygghet.

Barnen har fått en bra lekmiljö där tid och rum, material har fått disponeras fritt av barnen.

Barnen har samlats i mindre grupper mera åldersrelaterat och de har haft sång samlingar, rim och ramsor tillsammans med alla barnen på förskolan.

Barnen har fått utforska och uppmuntrats utifrån sina egna intressen och förmågor då det gällt de olika teman som tagits upp på förskolan.

Barnen har använt sin fantasi, kunskapen genom att vi arbetat med de olika teman där barnen uttryckt sig och delgett varandra sina tankar.

Barnen har lekt i de olika rummen och lärt sig att visa hänsyn och dela med sig.

Vi har intervjuat barnen vid temat vad de tyckt varit roligt och vad de har lärt sig.

NÄMNDMÅL:**Förskoletiden är en tid av lustfyllt lärande där språk och matematik är prioriterade områden (barn och ungdom)****ÅTAGANDE:****Vi erbjuder en verksamhet där utforskande, nyfikenhet och lust att lära utgör grunden och språkutveckling är ett prioriterat område.**

Uppfylls helt

Barnen har genom samlingarna, leken sången, rim och ramsor, högläsning fått lära sig att använda fantasin, empatin och fått upptäcka orden och språkets betydelse i den vardagliga vistelsen på förskolan tillsammans med varandra och pedagogerna.

Barnens språk har utvecklats genom de dagliga samtalen, i alla rutinsituationer och i den fria leken.

De yngre barnen har blivit trygga genom att de fått leka på sina villkor och att de fått upptäcka saker i sin omgivning.

Barnen har tränats i det sociala samspelet innan vi har påbörjat den mera planerade verksamheten tillsammans med barnen.

Barnen har lånat böcker på biblioteket och vi har läst eller berättat sagor där barnen har fått återberätta sagan.

Föräldrarna har fått fylla i språkdomäner som vi gått igenom.

NÄMNDMÅL:**Övergången till förskoleklass är väl förberedd (barn och ungdom)**

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
☒ Fortsätter implementera Stockholms stads förskoleplan – en förskola i världsklass	2010-01-01	2012-12-31	
☒ Förskolan arbetar aktivt och medvetet i vardagliga situationer med att stödja och stimulera barns språk	2009-01-01	2010-12-31	

Verksamhetsberättelse Enhet

XAdressX
Telefon XTelefonX
XEpostX

www.stockholm.se

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Förskolan tydliggör var föräldrar kan hitta ☒ information samt hur och vad föräldrar kan påverka i förskolan	2009-01-01	2010-12-31	
Stadsdelsnämndens förskolor undersöker ☒ under året möjligheten till certifiering med Grön Flagg	2009-01-01	2010-12-01	

ÅTAGANDE:**Vi erbjuder föräldrarna och barnen en väl förberedd övergång till förskoleklass**

Uppfylls helt

Barnen som börjat förskoleklassen har gått på Fria Teatern där de fått träffats och lärt känna varandra.

Barnen har besökt sina blivande skolor och alla har deltagit i förskolekören tillsammans med andra barn från stadsdelen.

Föräldrarna har fått avslutningssamtal med en förskolepedagog innan barnet slutat på förskolan.

KF:s INRIKTNINGSMÅL 3:

3.Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

3.1 Budgeten ska vara i balans

NÄMNDMÅL:

Nämndens verksamhet ska rymmas inom fastställd budget

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Varje chef lämnar månadsvis ekonomisk årsprognos till närmaste chef med förslag på åtgärder om prognosen visar på negativ avvikelse	2010-01-01	2010-12-31	

Kommentar:

Information och synpunkter om ekonomin har avdelningschefen kontinuerligt då vi har haft inbokade tider.

Vi har varit mycket sparsamma för att få en god ekonomi.

ÅTAGANDE:

Personalen är delaktig i förskolans ekonomi och vet vilka förutsättningar som finns.

● Uppfylls helt

Personalen har fått information på arbetsplatsträffarna om förskolans ekonomi. Personalen har varit delaktiga och har planerat inköpen på förskolan.

Vi har inte gjort några större inköp för att hålla vår budget.

Analys av resultaträkning – Uppföljning av driftbudget

Vi hade beräknat ett underskott men vi fick ett överskott på grund av planering av personalresurserna och många små barn till förskolan som genererat mera pengar.

Resultatfonden är oförändrad då vi inte förbrukat något.

	Budget	Utfall	Avvikelse	
Intäkter	3 475 000	3 538 000	63 000	
Lön	3 050 000	2 883 000	167 000	
Övriga kostnader	583 000	546 000	37 000	

Verksamhetsberättelse Enhet

XAdressX
 Telefon XTelefonX
 XEpostX

S:a kostnader	3 633 000	3 429 000	204 000	
Årets resultat	-158 000	109 000	267 000	
Fond vid årets början	-	252 000	-	
Fond vid årets slut	-	361 000	-	
Förändring fond		109 000		

Resultatenheter

Analys av balansräkning

Investeringar

Försäljningar av anläggningstillgångar

Betydande projekt som inte är investeringar

Ombudgeteringar

Medel för lokaländamål

Övrigt

Synpunkter och klagomål

Vi har tagit upp synpunkter och klagomål på våra arbetsplatsträffar, avdelningsmöten och under handledningen.

Förskolerådet har tagit upp, vad händer när någon är sjuk och när sätts vikarier in ?

Förskolan har fått ta in vikarier vid personalens sjukdomar och semesterar.

Synpunkter har kommit fram då det gäller bemötande på en av avdelningarna och aktiviteter.

Vi har tagit upp och strukturerat om i de olika grupperna tillsammans med personalen på en avdelning.

Föräldrar har varit nöjda och vi har fått positiv uppskattning.

Övrigt

Verksamhetsutveckling

Verksamhetsberättelse Enhet

XAdressX
Telefon XTelefonX
XEpostX

Förskolan har arbetat med barns lärande och på vilket sätt vi som pedagoger behöver arbeta för att uppnå våra mål.

Viktigt har varit att få en stabilitet i arbetsgruppen och en gemensam samsyn på förskolan.

Vi har ändrat på vissa rutiner som varit viktiga både för barnen och förskolan i sin helhet.

Förskoleundersökningen helhetsomdömen jag rekommenderar mitt barns förskola var det 74 % och jag är helt nöjd med mitt barns förskola var 78 %

Föräldrar har önskat mer information om barnens dag och lärande.

Förskolan har förbättrat den dagliga kontakten med föräldrarna och blivit bättre på informera om barnens lärande och utveckling.

Mitt barn känner sig tryggt i förskolan 91 %.

Personal

Vi har haft utvärderingsdagar, friskvårdsdag och planeringsdagar där vi tagit upp förskolans mål och innehåll. Vi har utvärderat verksamheten, föräldraenkäten och vilka åtgärder vi behövt göra för att förbättra våra föräldrakontakter.

Personalen har gått på föreläsningar

Språkutveckling

Matematiken för barn i förskolan

Det svåra samtalet.

Vi har gått igenom vår värdegrund, hur den skall genomsyra vår vardag tillsammans med barnen, föräldrarna och alla medarbetare.

Vi har fortsatt med handledning för att stärka det egna och det gemensamma pedagogiska arbetet på förskolan och målet är att skapa en bra grund på förskolan och ett fortsatt värdegrundsarbete.

Sjukfrånvaro

Vi har arbetat med vår sjukfrånvaro på förskolan som varit under 2010, 16,07%. Vi har haft några personer som varit sjukskrivna en längre period och de har haft specialvård under tiden. Det har funnits kontinuerliga kontakter under sjukskrivningsperioden med de anställda.

Samverkan

Pedagogerna har samverkat mellan avdelningarna.

Pedagogerna har samverkat med resurscentrum när det gällt barn med behov av extra stöd.

Köksansvarige har deltagit i köksnätverk

Gemensam handledning

Verksamhetsberättelse Enhet

XAdressX
Telefon XTelefonX
XEpostX

Enhetschefen har samverkat med de andra cheferna i stadsdelen och coachat 1 chef i staden.

Föräldrarna har uttryckt sina synpunkter och önskemål på föräldraråden, föräldramöten, föräldrasamtal och i de dagliga kontakterna på förskolan.

Bilagor

- Kvalitetsredovisning 2010
-

Kvalitetsredovisning

Övergripande bild av verksamheten

Förskolan Lejonkotten Kronobergsgatan 15

Förskolan har sin verksamhet i en bostadsrättsförening på nedre botten med en liten gård där barnen har möjligheter att leka och cykla.

Förskolan har 36 inskrivna barn från 1-5år.

Förutsättningar

Förskolan har tillämpat en traditionell förskolepedagogik utifrån förskolans läroplan.

Förskolan har givit barn och föräldrar en pedagogisk verksamhet där barns lärande och utveckling har varit en stor del av arbetet tillsammans med alla barn.

Alla barn har fått en mycket god grund till att utveckla ett lärande och det har varit roligt, tryggt, och lärorikt.

Pedagogerna har fortsättningsvis haft handledning för att stärka det egna arbetet, utveckla arbetsgruppen och samarbetet tillsammans.

Vi har arbetat med vårt förändringsarbete på våra möten och planeringsdagar och på handledningen.

Antal avdelningar	2
Antal inskrivna barn	35 hösten och 36 våren
Antal personal	1,8 förskollärare 4,0 barnskötare 0,75 förstärkningspersonal 1,0 köksansvarig 1,0 enhetschef
Antal barn med annat modersmål än svenska	4

Systematiskt kvalitetsarbete

Vi har arbetat med vårt kvalitetsarbete och vi har fått bättre struktur och rutiner som fungerat på förskolan mellan avdelningarna och vi har fått en bättre öppenhet mellan avdelningarna.

Vi har fortsatt att arbetat utifrån de resultat i enkäten som föräldrarna tyckt varit viktiga då det gäller bemötande och vilken information som pedagogerna lämnat till föräldrarna om barnens dag på förskolan.

Vi har även frågat oss vad är det föräldrarna vill veta då de fått information av pedagogerna och de svarat annorlunda i enkäten.

Det har funnits tydliga dokumentationer uppsatta i förskolan då det gäller barnens olika aktiviteter under läsåret.

Planeringsdagarna har varit gemensamma för båda avdelningarna och vi har även planerat avdelningsvis utifrån barnens ålder och olika aktiviteter, vad som har varit bra hur och vad de ha lärt sig.

Barnen har erbjudits olika aktiviteter både ute och inne och de har även besökt olika parker i närmiljön.

Barnen har haft lek, rörelse, sång och mycket skapande aktiviteter såsom måleri där de fått prova på och experimentera med olika färger.

De yngre barnen har fortsatt med rörelse till musik och barnen har även använt sig av olika instrument och haft skapande aktiviteter i mindre grupper.

Barnen har fått prata och öva språket tillsammans med varandra och vuxna vid samling, sagoläsning, sagoberättande och vid måltiderna.

Barnen har fått välja lek och aktiviteter i de olika rummen under den fria leken.

Vi har haft förskoleråd tillsammans med föräldrar där aktuella frågor, förslag tagits upp till diskussion.

Vi har haft det årliga föräldrasamtalet där vi tagit upp barnens olika aktiviteter på förskolan.

Vi har även haft ett överlämnandesamtal för de föräldrar som önskat, då det gäller de barn som lämnat förskolan.

På våra föräldramöten har vi tagit upp aktuell information vad som hänt på förskolan, struktur, personal, ekonomi och avdelningarnas planering med barnen.

Åtgärder för utveckling från föregående kvalitetsredovisning

Under handledningen har vi arbetat med vår värdegrund och förskolans mål vad är vi gör och för vem?

Vad skapar en bra arbetsmiljö både för barnen, föräldrarna och arbetet tillsammans i förskolan?

Vad vill vi förändra och vad har varit bra på vår arbetsplats viktigt att vi har även sett de små förändringar som funnits.

Värdegrunden har varit inbyggd i vardagen och varje pedagog har arbetat medvetet utifrån de uppsatta målen för förskolan.

Vi har deltagit i föreläsningen barns språkutveckling och en har deltagit i utbildningen om barns flerspråkighet som sedan delgivit de andra i gruppen.

Enkäten har varit en viktig del för vårt fortsatta arbete och förskolans utveckling.

För att vi ska få veta om föräldrarna upplever att vi uppfyller våra åtaganden följer vi upp det genom dagliga kontakter, utvecklingssamtal, föräldramöten, föräldraråd och föräldraenkäten.

Barnen har blivit delaktiga i arbetet genom intervjuer och samtal där vi tagit reda på barnens intressen och önskemål.

Vi har dokumenterat och observerat vad barnen gjort i sin vardag och de har reflekterat över barnens aktiviteter och rutiner.

Vi har varit delaktiga genom arbetsplatsträffar, planeringsdagar, utvärderingsdagar, avdelningsmöten och genom det årliga medarbetarsamtalet.

Mål/Åtaganden

Normer och värden

Utvärdering av likabehandlingsplan/plan kränkande behandling

Alla barn och vuxna har behandlats lika oavsett religion, kön, allergier, kulturer eller haft olika synpunkter.

Förskolan har sett till att barnen haft möjligheter och fått uttrycka sin tankar och åsikter i samspel med andra barn och vuxna.

Värdegrundsarbetet är ständigt pågående och det finns en medvetenhet om vikten av att vara en närvarande och lyssnade pedagog.

Barnen har fått hjälp med att själva hitta metoder för att lösa sina konflikter.

Om barnet haft svårt att formulera sig har pedagogen bekräftat att formuleringen är rätt uppfattad.

Barnen har varit medskapande och delaktiga och vi har gett dem förståelse för varandras olikheter.

Vi har lyssnat och beaktat vad barn och föräldrar har tyckt och tillmötersgått deras önskemål.

På samlingen har vi regelbundet tagit upp teman om hur en bra kompis ska vara och genom samtal och konfliktlösning har barnen fått utveckla sin empati.

Vi har intervjuat barnen i ett tidigt skede för att se om de har en kompis och om de känner förtroende till de vuxna på förskolan.

Vi har vidtagit åtgärder om det uppstått något problem eller dylikt.

Vi har sett till att barnen och föräldrarna blivit bemötta på ett respektfullt sätt.

Vi har uppmärksammat om något barn hamnat utanför och vi har åtgärdat det direkt.

Vi har stöttat och stärkt barnens självkänsla både enskilt och i grupp.

Vi har anpassat vår miljö till alla barn oavsett kön.

Barn med behov av särskilt stöd har haft en resursperson som stöttat, utvecklat och observerat och haft kontakt med föräldrarna.

Förskolan har även haft kontakt med resurscentrum under läsåret.

NÄMNDMÅL:

Förskolan är rolig, trygg och stimulerande och bidrar till jämställdhet, respekt och likabehandling (barn och ungdom)

ÅTAGANDE:

Förskolan ger barnen en verksamhet där de kan utvecklas, vara trygga och ha roligt.

Arbetsätt

Förskolans miljö uppmuntrar till lek, upptäckarlust och utvecklar barnens sociala förmåga. Pedagogerna uppmuntrar barnen i den vardagliga dialogen till att uttrycka sina åsikter, tankar och idéer och skapa fasta rutiner som ger trygghet. Pedagogerna medverkar till en god lekmiljö där rum, tid och material ska få disponeras fritt av barnen. Barnen uppmuntras till att arbeta utforskande utifrån sina egna intressen, förmågor och frågeställningar genom teman som sträcker sig över en längre period. Vid barnintervjuer och vardagliga samtal kommer barnets förslag och önskningar fram. Under året kommer barnen att få göra teaterbesök och andra kulturella aktiviteter i verksamheten. Barnen kommer att ha skapande aktiviteter i mindre grupper där de har möjligheter att utforska och experimentera med olika material. Barnen kommer även att ha musik och rörelse i de olika grupperna.

Uppföljning

Uppföljning sker på avdelningsmöten, barnintervjuer, planeringsdagar, föräldramöten och utvecklingssamtal.

Resultat

Barnen har lärt sig att kommunicera med varandra, ta hänsyn och att våga ta egna initiativ.

Barnen har lärt sig utveckla sin sociala förmåga och samspela med andra barn och vuxna.

Barnen har fått leka och lärt sig ta hänsyn till varandra och att dela med sig.

Barnen har använt sig av olika material och miljöer.

Barnen har skapat och utforskat material och intressen och egna förutsättningar.

Barnen har fått uttrycka sig på många sätt som i dans, rörelse, rytmik, skapat, målat och byggt och konstruerat.

Vi har fortsatt med enskilda samtal och intervjuer med barnen för att få en uppfattning om att barnen trivts och haft roligt.

Bedömning och analys

Barnen har uppskattat tema-arbetet och det har varit viktigt för deras utveckling, lärande och nyfikenhet.

Barnen har varit indelade i mindre grupper där de haft möjligheter att tillsammans med pedagogerna kompromissat och diskuterat och de har tillsammans kommit fram till en lösning.

Pedagogerna har medverkat till att stärka lekmiljön där barnen har haft det tryggt och roligt tillsammans på förskolan.

Barnen har fått utforska sina intressen och fått vara med och välja vad de velat göra.

Barnen har haft modet att pröva olika rollerkar, material och sin upptäckarlust tillsammans i barngruppen och med pedagogerna.

Barnen har uttryckt sig verbalt och fått sagt sin åsikt och barnen har mötts med respekt från pedagogerna.

Utveckling och Lärande

NÄMNDMÅL:

Förskoletiden är en tid av lustfyllt lärande där språk och matematik är prioriterade områden (barn och ungdom)

ATAGANDE:

Vi erbjuder en verksamhet där utforskande, nyfikenhet och lust att lära utgör grunden och språkutveckling är ett prioriterat område.

Arbetsätt

Varje barns känsla, trivsel delaktighet och glädje i förskolan skapar vi genom en stimulerande miljö för barnens lek, utveckling och inläring. Vid samlingen och andra gemensamma aktiviteter får barnen en möjlighet att lära sig prata inför andra och sätta ord på sina känslor, tankar och vilja. Genom sånger, sånglekar, högläsning, rim och ramsor får barnen utveckla sina språkliga färdigheter. Varje enskilt barn blir lyhörd och därigenom får de en stärkt självkänsla och deltar aktivt i vardagen.

Uppföljning

Planeringsmöten, barnintervjuer, utvecklingssamtal

Resultat

Vi har låtit barnen få utveckla sin kreativitet genom att de fått använda sin fantasi och lusten att upptäcka de olika material, spel som funnits på förskolan.

Den fria leken har varit utvecklande för barnen de har lärt sig att samarbeta och fått använda sig av språket i sin vardag.

Barnen har varit indelade i mindre grupper och det har gett varje barn möjligheter till en lugnare aktivitet med mer tid för samtal tillsammans och enskilt med barnet.

Vi har genom samtal, sagor, berättelser, sång, rim, ramsor, drama och rörelselekar samt bild och form stärkt barnens språkutveckling och kommunikationsförmåga.

Vi har uppmärksammat barnen och oss själva på matematiska begrepp och lockat barnens utvecklande resonemang.

Vi har arbetat med att alla skall ha lika stort utrymme och inflytande i förskolan och fått möjlighet till en allsidig utveckling.

Vi har sett till att de barn som behövt språkstöd har fått det på förskolan genom träning med olika material.

Vi har även haft kontakt med resurscentrum för de barn som behövt extra stöd.

Bedömning och analys

Barnen har varit glada, utvecklats och vågat utforska och prova på nya saker där de fått utveckla sin kreativitet och fantasi genom att de aktivt deltagit i tema arbeten.

Barnens delaktighet och utforskande, nyfikenhet och lusten att lära sig har gjort att de vågat mera och utvecklat sitt språk genom roller som fortsatt att stimulera deras fantasi.

Barnen har lärt sig med hjälp av pedagogerna att lösa sina konflikter och att bli självständiga.

Barnen har haft roligt tillsammans och pedagogerna har uppmuntrat barnen att hjälpas åt.

Barnen med annat modersmål har blivit säkrare i det svenska språket och vågat prata och sjunga i samlingsen på sitt modersmål.

Barnen har även känt sig stolta.

Vi har gett barnen större möjligheter att få ta ansvar över sina aktiviteter och sin vardag på förskolan som skapat tryggare barngrupper.

Vi har lärt barnen att bli självständiga och att lösa konflikter.

Barns inflytande

NÄMNDMÅL:

Barn uttrycker sina tankar och åsikter och påverkar därigenom sin situation och förskolans verksamhet (barn och ungdom)

ATAGANDE:

Förskolan ger varje barn möjlighet att uttrycka sina tankar, åsikter och ger barnen möjlighet att påverka sin situation och förskolans verksamhet.

Arbetsätt

Förskolan uppmuntrar barnets eget inflytande och val i verksamheten genom den dagliga dialogen och vid barnintervjuer. Barnets egna önskemål, förslag och initiativ till lekar, teman, inne- och uteaktiviteter tas tillvara och uppmärksammas. Vi uppmuntrar barnen till att få vara med och planera sin vardag och vara lyhörda för att varje barn får sin röst hörd och därigenom utvecklar barnet sin förmåga att kompromissa och respektera andras åsikter.

Uppföljning

Genom barnintervjuer, avdelningsmöten, utvecklingssamtal, enkäter, planeringsdagar.

Resultat

Barnen har fått välja sina aktiviteter och haft inflytande över vad de velat göra och vilka lekar de valt.

De yngre barnen har fått hjälp med att välja olika aktiviteter, rörelse och allt skapande som funnits på förskolan.

Barnen har blivit lyssnade till och deras tankar och ideer har tagits på allvar som är grunden för inflytande.

Barnen har fått möjligheter att välja aktiviteter och det har varit barnens egna val.

Viktigt har varit att återkoppla vad som hänt dels för att lyfta fram barnens egna tankar och berättelser men också för att knyta samman barnens lärande så att det upplevs som mer meningsfullt för barnen.

Bedömning och analys

Vi har arbetat med barnen, så att de känt att vi tagit dem på allvar.

Vi har stärkt deras självkänsla och lusten till att lära sig mer.

Vi har väckt deras nyfikenhet till att experimentera och utforska mera.

Vi har lyssnat på barnen så att de själva fått välja och utveckla den fria leken.

Vår förskolemiljö behöver bli mera öppen och spännande för att fler barn, mer flexibelt skall kunna ta del av varandras lekar, lärande, skapande i de olika åldrarna.

Barnen behöver bli mera delaktiga i utvärderingar i förskolan.

Förskola och hem

NÄMNDMÅL:

Förskolan har god kommunikation med föräldrarna och är lyhörd för deras önskemål (barn och ungdom)

ÅTAGANDE:

Förskolan skapar ett klimat där förutsättningar finns för dialog med föräldrar kring verksamhetens innehåll och form.

Arbetsätt

Förskolan arbetar med bemötande och genomtänkt förhållningssätt, ger både muntlig och skriftlig information gällande verksamhetens planering och en trygg inskolning med uppföljning.

Vi erbjuder utvecklingssamtal, föräldramöten och har förskoleråd under året.

Vi anordnar drop-in fika och festligheter vid terminsavslutningarna.

Uppföljning

Enkäter, klagomålshantering, synpunkter och förslag från föräldrar följs upp kontinuerligt, avdelningsmöten, apt-möten och planeringsdagar, informationsbrev, utvecklingssamtal.

Resultat

Vi har haft det årliga föräldrasamtalet om barnets vardag på förskolan.

Vi har fortsatt med att ge en god omsorg, lärande och utveckling som bildat en helhet för barnen.

Vi har förbättrat kommunikationen med de föräldrar som kommit med synpunkter till förskolan.

Vi har på våra föräldraråd berättat vad som varit aktuellt för barnen och vad de gjort och vilket tema de haft och syftet med barns lärande.

Vi har även diskuterat olika frågor som föräldrarna ställt till förskolan på föräldrarådet, föräldramötet där föräldrarna fått vara delaktiga och vi fått in deras synpunkter vad de tyckt om förskolans olika aktiviteter och utevistelse.

Vi har även haft ett uppskattat vernissage från där barnen visat upp sina olika alster de gjort under läsåret.

Bedömning och analys

Föräldramöten har gett föräldrarna möjligheter att ställa frågor och ha synpunkter då det gäller förskolans arbete och barnens aktiviteter och utevistelse.

Föräldrarna har även fått information om hur vi arbetat med språket, matematiken och varför det har varit viktigt för barnen med den fria leken.

Föräldrarna har deltagit under inskolningen där det fått informationsblad och tider för barnets invänjning.

Vi har haft kö föräldrar som under läsåret kommit på besök och fått information om vår verksamhet och barnens aktiviteter och utevistelse.

Vi har även haft dropp-in fika och en vernissage där alla föräldrar bjudits in för att se alla barns olika skapande alster som visats upp från båda avdelningarna.

Samverkan

NÄMNDMÅL:

Övergången till förskoleklass är väl förberedd (barn och ungdom)

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Fortsätter implementera Stockholms stads förskoleplan – en förskola i världsklass	2010-01-01	2012-12-31
Förskolan arbetar aktivt och medvetet i vardagliga situationer med att stödja och stimulera barns språk	2009-01-01	2010-12-31
Förskolan tydliggör var föräldrar kan hitta information samt hur och vad föräldrar kan påverka i förskolan	2009-01-01	2010-12-31
Stadsdelsnämndens förskolor undersöker under året möjligheten till certifiering med Grön Flagg	2009-01-01	2010-12-01

ÅTAGANDE:

Vi erbjuder föräldrarna och barnen en väl förberedd övergång till förskoleklass

Arbetsätt

Förskolan samarbetar med en närliggande förskola när de gäller de barn som ska börja i förskoleklass. Pedagogerna och barnen träffas under vårterminen och har gemensamma aktiviteter för att barnen ska ges möjlighet att lära känna varandra. Barnen deltar i förskolekören tillsammans med förskoleklasserna.

Förskolan samarbetar med Fridhemsskolan och Eiraskolan inför övergången och gör även en utvärdering av föregående år.

Föräldrarna erbjuds ett avslutningssamtal och möjlighet finns att tillsammans med

förskolans och förskoleklassens pedagoger delta i ett överlämnande samtal vid övergången.

Uppföljning

Avslutningssamtal, pedagogernas gemensamma uppföljning mellan förskola och förskoleklass, utvecklingssamtal, avdelningsmöten

Resultat

Barnen har deltagit i den stora gemensamma förskolekören och på så sätt fått känna samhörighet med andra barn i stadsdelen.

Föräldrarna har givits möjlighet att få delta i överlämnandesamtal med förskoleklassens pedagoger.

Barnen som ska börja i de närliggande skolorna har besökt skolan.

Förberedelserna inför starten i förskoleklass har gett tryggare barn och föräldrar.

Bedömning och analys

Vi har arbeta som tidigare när det gäller femåringarna och överlämningen till skolan.

Samarbetet med de närliggande skolorna och den pedagog som har haft ansvaret över de blivande skolbarnen på förskolan har fungerat bra.

Barnen har fått ett bra avslut och en trygg skolstart.

Samarbetet behöver bli bättre med Fridhemsskolan och tätare kontakter.

Övrig uppföljning

På våra planeringsdagar har vi följ upp vårt värdegrundsarbete hur vi vill att vår förskola skall vara och vårt bemötande.

Vi har arbetat med vår arbetsmiljö och pedagogerna haft handledning där aktuella frågor tagits upp från arbetslaget för att stärka och utveckla det inre arbetet i gruppen och utveckla förskolan.

Vi har fortsatt med vårt arbete med föräldraenkäten och haft tankar kring det som är viktigt att vi förmedlar till våra föräldrar om vad barnen har lärt sig.

Vi har även strukturerat om på den ena avdelningen utifrån de frågor som föräldrarna ställt kring barnens olika aktiviteter.

Vi har gjort saker på ett annorlunda sätt och vi har varit tydligare med att lämna information till föräldrarna.

Vi har fortsatt med nätverk och köksträffar.

Sammanfattande analys och bedömning av måluppfyllelsen och lärdomarna under läsåret

Under läsåret har förskolan utvecklats och pedagogerna har fortsatt med det inre arbetet och sett till att barnen fått stimulans och utvecklats både enskilt och i grupp.

Pedagogerna har genom handledningen fått utveckla sig och pratat om förhållningssätt och värdegrunden som skall genomsyra det dagliga arbetet.

Pedagogerna har även varit lyhörda då det gällt föräldrakontakterna och de synpunkter, klagomål som framkommit från föräldrar vad vi behövt förbättra och vilka rutiner vi behövt förändra.

Pedagogerna har arbetat med förskolans mål och barnen har utvecklats och känt sig trygga och glada i förskolan.

Värdegrundsarbetet har vi på planeringsdagarna och under handledningen diskuterat hur vi vill ha det på förskolan och våra gemensamma trivselregler och hur vi uppnår våra mål.

Vem är vi tillför och vad vill vi uppnå?

Utvecklingsområden

Vi behöver föra flera pedagogiska samtal och följa upp bättre barnens arbete och lärande.

Vi behöver bli bättre på att utvärdera det pedagogiska arbetet och föra diskussioner i hela arbetslaget vad barnen har fått ut och lärdomarna under terminerna.

Vi behöver lära oss att analysera och se framåt vad vi behöver utveckla för barnen och den egna utvecklingen.

Värdegrundsarbetet där förhållningssätt, barnsyn skall vara ett återkommande inslag.

Värdegrundsarbetet skall vara tydligt och förankrat i arbetslaget.

Likabehandlingsplanen skall vara förankrad hos alla pedagoger och vi skall informera våra nya föräldrar, köföräldrar som kommer till förskolan att vi arbetar med en likabehandlingsplan och vår värdegrund.

Vi skall under våren 2011 börja arbetet med resultatbaserad styrning.

Åtgärder för utveckling

Pedagogerna behöver sätta sig in i den nya läroplanen och att de får mötas tillsammans med andra pedagoger på Kungsholmen.

Pedagogerna behöver även träffa andra för att kunna diskutera och delge varandra, kunskap och idéer när vi är en liten enhet.

Fortsatt handledning mot de givna målen där värdegrundsarbetet, likabehandlingsplanen och resultatbaserad styrning skall vara som en röd tråd för förskolans utveckling.

Viktigt är att få föräldrarna med i förskolan och förståelsen om det pedagogiska arbetet som utförs i förskolan.

Vi behöver hitta intressanta föreläsningar som berikar och utvecklar pedagogerna i förskolan så att de får utvecklas.

Kvalitetsredovisning upprättad av

Yvonne Wikström

Enhetschef för förskolan Lejonkotten och Kungsholmens korttidshem